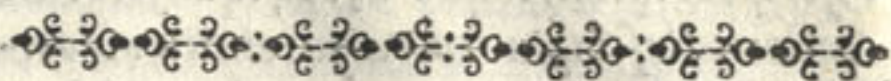

zier. *canonic. lib. 1. cap. 9. num. 5.* Sanch. *de matrim. lib. 8. disp. 17. num. 4.* Mirand. *man. Præl. tom. 2. quæst. 5.* Barb. *de pot. st. Episcop. 2. part. alleg. 44. num. 1.* Salas *de leg. disp. 20. sect. 4. num. 30.* Bonacin. *de l. g. quæst. 2. punct. 3. num. 12.* Suarez *de relig. lib. 6. de vot. cap. 16. & lib. 6. de legib. cap. 19. num. 1.* optimè Prosper Fagn. *in cap. Super eo, n. 40. vers. Cæterùm, de bigam. pag. 363.*

7 Nam cum à supremo Principe Ecclesiastico non delegatur potestas denominativa, sed spiritualis, ac ministerialis, & in conservationem, & non in destructionem, Sanch. *dict. lib. 8. disp. 17. num. 3. & in Decalog. lib. 4. cap. 45. num. 3.* Less. *de just. & jur. lib. 2. cap. 34. dub. 24. num. 64.* Sanch. *conf. mor. lib. 2. cap. 2. dub. 35. num. 3.*

8 Non potest sine causa legitima inferior Legatus dispensare Concilium, nec talis dispensatio sortiri potest effectum; cum non accidisset causa legitima ad dispensandum, quæ præcipue induxit animum superioris, & Pontificis ad concedendam expressam facultatem dispensandi, ut profequitur Baldel. *Theolog. Mor. lib. 5. disp. 52. n. 1.* Prosper Fagn. *in cap. Nimis, num. 6. & seqq. de filiis presbyter. pag. 332. & in cap. Quia in tantum, num. 14. de præbend. num. 93.* quia ex eodem talis dispensatio est dissipatio, & destructio.

9 Et in terminis dispensationis factæ à Legato Apostolico ac Nuntio cum potestate Legati à latere, idem tradit Innocent. *in cap. Dudum 2. num. 16. de elect. Navarr. in man. Prælat. prælud. 9. n. 15.* Salas *de leg. disp. 3. sect. 4. num. 32.* Bonacin. *de leg. quæst. 2. punct. 3. num. 1. §. Sed hoc exemplum: Azor part. 1. lib. 5. cap. 15 in fin.* Sanch. *lib. 8. de matr. disp. 17. num. 5.* Baldel. *dict. disp. 52. num. 2.* & ita contradicente Archiepiscopo aut Episcopo, aut parte præjudicata, cum non sufficeret causa proposita in supplicatione: & esto quod Illustrissimus Nuntius cum potestate Legati à latere haberet facultatem expressam absque legitima causa, erat gratia nulla, aut invalida, ut dictum est.

C A P U T XLII.

Utrum gratia nulla, aut subreptitia Illustrissimi Nuntij cum potestate Legati à latere concessa in præjudicium jurisdictionis ordinariæ Archiepiscopi, eo contradicente possit exequi, & observari: & quando subreptio dicatur intervenire, vel non.

S U M M A R I U M.

- 1 *Facultas, & commissio concessa habet pro se præsumptionem juris, & non præsumitur subreptitia, sed valida, donec probetur contrarium: & n. 2.*
- 3 *Commissio, aut gratia concessa contra jus, aut Concilium Tridentinum est nulla: & num. 4.*
- 5 *Quomodo probetur subreptionem intervenire in gratia & rescripto.*

Licet facultas, & commissio concessa habeat pro se præsumptionem juris, & in adversarium onus probandi transferat, Farin. *decis. 280. in posthum. tom. 2. num. 1.* addentes ad Ludovif. *decis. 113. num. 11.* Maldonad. *in addit. ad Molin. lib. 1. cap. 9. num. 32.*

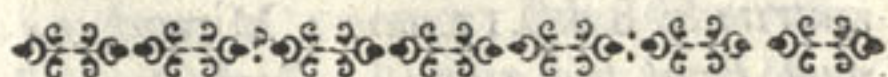
Et gratia etiam habeat pro se præsumptionem juris, ad hoc ut sit valida, adeo quod quando contra illam subreptio allegatur, subreptionem probari debere asserat Glos. *in cap. Super literis, verb. Priori modo, de rescript.* Felin. *in cap. Eam te, eodem tit.* Mascard. *concl. 128. num. 11. & 1275. num. 1.* Larrea *alleg. 91. num. 25.*

Attamen in hoc casu contrarium est verius, quia dicta gratia, & commissio fuit facta contra dispositionem juris & constitutionis, & adversus sacrosancti Concilij Tridentini decretum, in quibus terminis dicta gratia observari non potest, sed ab utroque jure reprobatur, juxta textum *in cap. Causam quæ 18. de rescript.*

rescript. cap. Rescripta 15. 25. quæst. 2. eis verbis: Rescripta contra jus elicitæ ab omnibus Judicibus præcipimus refutari Idem traditur in cap. Dicenti, vers. Omnes, eadem causa & quæstione; & de jure civili sunt textus in l. Rescripta, Cod. de precib. Imperator. offerend. l. Jubemus, Cod. Sacrosanct. Eccles. l. Omnes, Cod. si contra jus, cap. Si motu proprio, de rescript. lib. 6.

4 Et est nulla, & non est ei obediendum, Clementin. 1. de præbend. ibi: Nullius momenti, dict. cap. Si motu proprio, de rescriptis, lib. 6. ibi: Vires nolumus obtinere: cap. Cum nostris, de concess. præbendæ, ibi: haberetur irritum & inane: cap. 1. & 2. de filijs presbyteror. lib. 6. latè Larrea alleg. 91. per tot. & num. 4. & 26. Faria in addit. ad Covarr. lib. 1. variar. cap. 20. n. 12. Prosper Fagn. in cap. Ad audientiam, num. 27. de rescript. pag. 234. & in terminis commissionis Bicch. decis. 592 n. 5.

5 Quia in his terminis nullitas & subreptio intervenit, ex dictis juribus: & quando interveniat vel non, ad varias quæstiones est omninò videndus eleganter Larrea alleg. 91. Barb. ad ord. lib. 2 tit. 43. per textum ibi: Pereyra decis. 60. Clem. Merlin. decis. 35. 243. & 768 alter Merlin. centur. 1. cap. 54. & centur. 2. cap. 15. Torniol. conf. 10. Phœb. 1. part. decis. 41. & 113. Salgad. in labyrinth. creator. 1. part. cap. 37. Maldonad. in addit. ad Molin. lib. 4. cap. 3. num. 28 quos ego ipse refero forens. cap. 18. num. 48 & ultra eos eleganter Fermosin. ad tit. de rescript. Prosper Fagn. tom. ultim. in indic. verb. Subreptio: & in cap. Super literis, de rescript. pag. 212. & seqq. eleganter etiam Faria in addit. ad Covarr. lib. 1. variar. cap. 20. Sanch. de matrim. tom. 3. lib. 8. disp. 21. cum seqq. Menoch. de arbitr. lib. 2. cas. 201. Marescot. variar. lib. 2. cap. 1. Suarez de legib. lib. 8. cap. 12. & de religione tom. 2. lib. 6. cap. ultim. Guttier. canonicar. lib. 2. cap. 15. Marchesan. de rescriptor. subreptione: Bonacin. in sum. tom. 2. tract. de legib. disp. 1. quæst. 2. punct. 4. Leonel. de subreptione rescriptor. Trentacinq. variar. 1. resolut. lib. 1. tit. de rescript. resolut. 5. Gomez Bajo in prax. lib. 1. cap. 4. Tusc. pract. conclus. lit. R. conclus. 217. & lit. S. conclus. 720. & seqq.

CAPUT XLIII.

Utrum de nullitate, aut subreptione gratiæ factæ ab Illustrissimo ac Reverendissimo Nuntio in præjudicium jurisdictionis Archiepiscopalis, aut Episcopalis apud eum editæ, possit cognoscere Archiepiscopus aut Episcopus, quando nullitas patet ex ventre rescripti, ita ut ei non obediat.

SUMMARIUM.

- 1 Rescripta summi Pontificis, Principum, aut gratia aliorum qui habent facultatem concedendi, alia motu proprio, alia ad preces supplicantis expediuntur.
- 2 Omne rescriptum in quo clausula Motu proprio, non est expressa intelligitur ad instantiam alicujus concessum.
- 3 In dubio numquam præsumitur gratia, aut rescriptum motu proprio processisse.
- 4 Ad preces quando dicatur rescriptum impetratum, & an explicetur per supplicationem.
- 5 Rescriptum sive consideretur motu proprio concessum, sive ad preces, si est contra jus aut Concilium, non est observandum, nec obediendum; & executor potest cognoscere de illius viribus.
- 6 Fit quid in rescripto Summi Pontificis: & num. 7.
- 8 Quid dicendum si gratia impeditur cum exceptionibus.
- 9 Explicatur extravag. Cum Mattheus, de hæretic. & nn. seqq.

Rescripta Summi Pontificis, & Principum, & gratia aliorum qui habent facultatem concedendi, alia motu proprio, alia ad preces supplicantis expedi-

- pediuntur; *cap. Si motu proprio* 23. de *præbend. & dignitatib. in 6. Suar. cap. 12. lib. 8. de legib. num. 4. Larrea alleg. 91.*
- 2 Omne autem rescriptum, in quo clausula, *Motu proprio*, non est expressa, intelligitur ad instantiam alicujus concessum, ex *Suar. sup. n. 5. Sanch. dict. lib. 8. disp. 1. num. 6. Moneta de commutatione ultimar. volunt. cap. 6. num. 168. Faria dict. cap. 20. num. 3.*
- 3 Et in dubio nunquam præsumitur gratia, aut rescriptum motu proprio processisse. *Valasc. consult. 25. num. 118. Mascard. conclus. 1075.*
- 4 Ad preces expeditur quando per supplicationem impetratur; & preces dicuntur quidquid in libello supplicationis continetur, in quo solet factum narrari, causæ ad concedendum proponi, & quod intenditur explicari, ut notant *DD. in rubric. Cod. de precib. Imperatori offerend. Faria dict. cap. 20. num. 9. ubi quod preces ipsius gratiæ pars censentur; & quod ubi dubium oritur, mens concedentis juxta supplicationem interpretatur, l. 1. Cod. de divers. rescriptis. Gregor. Lop. l. 26. glos. 1. tit. 11. partit. 5. Cyriac. contr. 57. num. 33. Guttier. præcticar. lib. 3. quest. 17. num. 43. Garcia de nobilit. in divisione oper. num. 63.*
- 5 Et siue consideretur motu proprio concessum, siue ad preces supplicantis expeditum, quocunque modo sit, si est expeditum contra jus aut cum subreptione, ut in hoc casu, semper est nullum, & minimè est ei obediendum, neque observandum; maximè quando ex illius inspectione, ut in hoc casu, constabat de nullitate, & repugnantia juris, decretique Sacrosancti Concilij Tridentini: in quibus terminis potest executor cognoscere, & non obedire, ex *c. Constitutis, de rescriptis, l. etsi non cognitis, Cod. si contra jus vel utilitatem publicam, ibi: De omni negotio cognoscatur. Quem textum nimis commendat Paul. in l. Si prætor, n. 8. ff. de judic. Panormit. in c. de cætero, extra eodem tit. & singulariter dixit Iason in dict. l. Etsi non cognitio, se alibi alium nescire in utroque jure: sed reperitur similis in l. 2. ad fin. Cod. de dilationib. ut advertit Pinel. in rubric. legis 2.*

Cod. de rescindend. vendit. & summa veneratione canonizatus est in cap. Rescripta, & in cap. Dicenti, cum seq. 25. quest. 2. & in cap. Si quando, de rescript. eleganter Cavaler. decis. 2. num. 6. Pacian. cons. 164. num. 47. & probatur per Ord. lib. 2. tit. 43. & lib. 3. tit. 76. §. 3. ibi: Deve conbecer.

6 Quod in rescripto Summi Pontificis non debet observari, sed debet certiorari de præjudicio, ad ipsius benignam intentionem adjurandam, quia non vult ut privilegia, rescripta, aut literæ, neque alia commissiones Apostolicæ executioni mandentur, quando præjudicium continent, aut juri, vel publicæ utilitati sunt contrariæ, aut falsis precibus impetratæ: quæ sancta juris provisio summâ veneratione canonizata est in *cap. Rescripta, & in cap. Dicenti, 25. quest. 2.*

Nam summus Pontifex D. noster statuit, hoc posse de jure fieri: nec solum Princeps, Archiepiscopus, aut Episcopus, sed etiam quilibet Iudex Ordinarius hujus examinis faciendi liberam habet potestatem, & etiam potest admonere, & certiorare Pontificem si opus erit, ut dicitur in *cap. Si quando, de rescriptis, dict. cap. Dicenti, §. etsi, 25. quest. 2. cap. Super literis, de rescriptis, & ibi Barbof. Fermosin. & Prosper Fagn. & impedire executionem, ut tenet Cavaler. decis. 2. num. 6. quod Dominus Illustrissimus Archiepiscopus facere non potuit, quia ei non fuit ostensa gratia, ac commissio Illustrissimi ac Reverendissimi Nuntij, ad hoc ut Illustrissimus ac Reverendissimus Episcopus Capellanus Major cum Pontificalibus baptizaret; & ideò optimo jure processit in suæ jurisdictionis ordinariæ defensionem, secundum potestatem sibi permissam à jure, de qua latè dicemus infra; & etiam quando ei ostenderetur, utpote nulla, & contra jus, & Sacrosancti Concilij decretum statuta, non tenebatur ei parère, sed poterat eam spernere ex dictis in hoc capite, & ex his quæ Themud. 3. p. quest. 17. num. 8. & seqq. refert.*

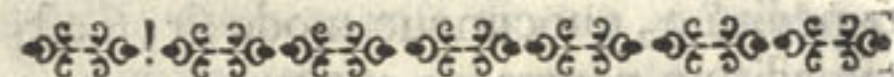
8 Si gratia impeditur cum exceptionibus subreptionis, habet exceptio effectum exceptionis incompetentiæ, ut Nos diximus 3. tom. commentarior. ad Ord.

- Ord. pag. 238. num. 606. & pag. 230. num. 548. ubi quid dicendum quando requirit altiore indagine, an debeat cognoscere vel remittere; & si fuerit impedita cum exceptionibus, an & quando suspendatur effectus. Phœb. 1. part. decis. 41. quæ explicanda refero forens. cap. 18. n. penult. & ultim. & de omnibus Fermoſin. in cap. Super litteris, de rescript. & Barboſ. & Fagn. præfertim Barboſ. vot. 126. num. 190. & latè de pens. part. ...
- 9 Neque obstat textus in extravaganti. Cum Matthæus 3. de hæreticis, ubi deciditur quod in terminis propositis Ordinarius non procedat contra delegatum, vel Nuntium Apostolicum, sed potiùs partes recurrant ad Pontificem, ut providere super hoc de opportuno remedio valeat, de quo Barboſ. in collect. ibidem, ubi multos refert.
- 10 Respondetur enim primò, textum loqui in diverso casu, & terminis, ut legenti patebit, & non in hoc casu, ut ex illius relatione manifestè patet, & ex dictis in hoc & alijs capitibus, in quibus ostenditur Nuntium Illustrissimum non procedere per viam gratiæ, sed Auditorem contra jurisdictionem per viam justitiæ.
- 11 Secundò respondetur ex dictis & infra referendis constare de decreti nullitate & injustitia, & in his terminis non procedit dictæ extravagantis decisio; sed potiùs Ordinarius potest cognoscere de illius injustitia, nullitate, & vitio, & ita declarare, ut tenent quos Ego ipse refero forens. cap. 11. num. 7. Ord. lib. 2. tit. 43. & lib. 3. tit. 76 §. 3. l. 2. Cod. si contra jus. Barboſ. in cap. Super litteris, de rescriptis num. 18. Pinel. in rubric. legis 2. Cod. de rescindend. vendit. & probat textus in cap. Si quando, de rescript. eleganter Cavaler. decis. 2. num. 6.
- 12 Tertiò respondetur, quia ut est notorium, dabatur periculum in mora, & propter longinquitatem, & Romanæ Curiæ distantiam Summus Pontifex adiri non poterat; in quibus terminis non procedit dictæ extravagantis resolutio, juxta ea quæ tradit Borel. in tractat. de præstantiæ Regis Catholici, cap. 71. num. 58. & 59. Iacob. de Graff. in decisionib.

aureis lib. 4. cap. 18. num. 119.

Et quod ob moræ periculum non sit consulendus Summus Pontifex in forma dictæ extravagantis, probat Abbas in cap. Non metus, colum. penultim. verb. Putarem, & colum. ultim. verb. Puto, de immunitate Ecclesiastica: quod etiam probat Gloss. in cap. Sacro, §. Caveant, in vers. Periculo moræ, de sententia excommunicationis: de quo etiam est videndus Castillus tom. 7. controvers. cap. 41. num. 186. & seqq.

81 Quartò respondetur scandalum usurpationis jurisdictionis ordinariæ fuisse notorium in hoc casu; & ut evitaretur, optimo jure decrevit Ordinarius describi Pastorales, non obstante dicta extravaganti, ex textu in cap. 1. de offic. Legati, lib. 6. cap. Pastoralis, de sententia & rejudicata: cap. Cum ad verum, 96. distinct. textus elegans in cap. Cum teneamus 6. de præbend. eleganter Oldrad. conf. 262. num. 2. vers. Sed si: Covar. in reg. Peccatum, 1. part. num. 7. Barboſ. in addit. collectan. textus in cap. Si quando, de rescript. Anguian. de legibus lib. 1. contr. 5. num. 3. 5. 18. & 21. eleganter etiam Amat. variar. cap. 72. num. 29. Kochier de jurisdictione in exemptos tom. 2. in scholijs ad constitutionem Concilij Lateranens. part. 1. §. 3. fol. 32. num. 20. & 41.

C A P U T XLIV.

De præminentia, excellentia, & dignitate Archiepiscopi, aut Episcopi; & de honore eis exhibendo, ac de eorum potestate, ferendique edicta pastoralia, & puniendi tam per censuras, & interdicta, quàm per alias pœnas, etiam contradicente Nuntio Apostolico cum potestate Legati à latere, & ejus Reverendo Auditore.

SUMMARIUM.

- 1 Varijs titulis honorantur Archiepiscopi, aut Episcopi. & qui sint, & num. 3.
- 2 Archiepiscopi datur Illustrissima, Episcopi verò Senhoria.
- 4 Episcopale munus à Deo fuit constitutum ad regimen Ecclesiæ.
- 5 Episcopale munus est dignitas, & culmen dignitatum: & Hierarchæ appellantur, tanquam Supremi in Ecclesia; suntque Magnates in Regno, & de Consilio Regis, ac Principis, & habent alias prærogativas: & num. 6. 7. 8. 9. 10. & 11.
- 12 Archiepiscopus, aut Episcopus possunt in suo Episcopatu aut Archiepiscopatu quod potest Papa in toto orbe, exceptis reservatis.
- 13 Palatium Archiepiscopi gaudet Ecclesiæ immunitate, sicut Palatium Regis, aut Principis: & num. 14.
- 15 Archiepiscopus ut magnus honoratur à Rege in sua præsentia, tam in sede, quàm in alijs.
- 16 Archiepiscopi Regibus equiparantur, & ideo in Hispania caput coram Rege cooperiunt, sicut Magnates, vulgò Grandes.
- 17 Archiepiscopi coronant Imperatorem aut Regem.
- 18 Canonici tenentur, & quare, Archiepiscopi assistere in Pontificalibus, & eos associare, & obviam ire venientibus ad Ecclesiam.
- 19 Archiepiscopus habet imperium merum in sua Diocesi.
Archiepiscopi, aut Episcopi habent privilegium respectu fori cæteris maius: ibid.
- 20 De potestate Episcopi aut Archiepiscopi in spiritualibus, & à quo fuisset concessa, & num. 12. & quare fuissent creati à Summo Pontifice, & num. 22. 23. & 24.
- 25 Archiepiscopus aut Episcopus de suis ovibus rationem reddere tenetur Domino, & quare.
- 26 Archiepiscopus aut Episcopus est fidejussor ratione suæ potestatis, & vigilantia, & custos Diocesis ob pote-

Pars I.

- statem & sollicitudinem.
- 27 Quam potestatem habeant Archiepiscopi aut Episcopi ad gubernandum.
- 28 Ratione potestatis potest Archiepiscopus aut Episcopus temporali aut spirituali jurisdictione uti, quoties illa sibi necessaria fuerit: & quomodo dividatur, & num. 29.
- 30 Archiepiscopus aut Episcopus pro pastoralis officio omnia crimina in suis Diocesibus à quibuscunque commissa, ex quibus Deus optimus maximus, juraque spiritualia maximè offenduntur ac lædantur, & scandalum ac prompta peccandi occasio in Christiana Republica paretur, possunt ac debent punire tam per censuras, quàm per alias pœnas.
- 31 Archiepiscopus potestatem exercere potest adversus omnes, qui in suo Archiepiscopatu resident, & etiam respectu quarumcunque personarum Ecclesiasticarum, tam sæcularium, quàm regularium; quia omnes etiam exempti remanent subiecti correctioni & punitioni Archiepiscoporum, aut Episcoporum.
- 32 Et ad hoc habet facultatem ferendi censuras.
- 33 Habens jurisdictionem, & potestatem ecclesiasticam potest decernere censuras, interdictum, & cessationem à Divinis.
- 34 Episcopus, aut Archiepiscopus jure pastoralis potest inducere in materia pœnali excommunicationem, & pœnam ipso jure.
- 35 Et jubere promulgari edictum quod observari debet.
- 36 Præcautio prudentior est antea, quàm postea defensio.
- 37 Præmittitur præcautio illius quod prudenter timetur in jurisdictionis perturbationem, & Reipublicæ perniciem.

Varijs titulis honorantur Archiepiscopi, aut Episcopi, ut sunt titulus Reverendissimi, Beatissimi, Religiosissimi, Amabilis, Venerabilis, ex Divo Ambrosio lib. 2. epist. 17. l. Omne, Cod. de Sacrosanct. Eccles. l. Quoniam cum Cle-

1. *vicus 25. l. Decernimus 26. l. Nulli 28. l. Sancimus 46. l. Cum lege 50. l. Generaliter 3. Cod. de Episcop. & Cleric. Aug. Barb. de potest. Episcop. part. 2. alleg. 1. num. 10.*
2. Et ut dignitas cognosceretur statutum est in lege Castellæ 16. tit. 1. lib. 4. recopit. *Que aos Arçobispos, è Obispos seja obrigação chamar lhe por senhoria: & in hoc Regno datur Episcopis, sed Archiepiscopi vocantur titulo Illustrissimi.*
3. Et dicuntur Clarissimi, Eminentissimi, Serenissimique, ut tenet Sperel. *decis. 128. num. 65. 66. & 67.*
4. Et meritò, quia Episcopale munus præterquam quod est à Deo constitutum ad regimen Ecclesiæ, *Act. Apostol. cap. 20. Concil. Trid. sess. 23. cap. 4.*
5. Nec tantum est dignitas, *cap. Cleros 21. dist. sed culmen dignitatum, cap. Venerabilis, de præbend. cap. Si per ordinationem 63. dist. cap. Legimus, 24. dist. August. Barbos. de potest. Episcop. tit. 1. cap. 2. Cæsar Hierarch. Eccles. disp. 6. Fragos. de regim. Reip. part. 2. lib. 8. disp. 18. § 1 num. 6. Villaroel. Gobierno Ecclesiastico, part. 1. art. 6. cum multis Solorzan. de jure Indiar. lib. 3. cap. 7. num. 2. Hopping. de jure insign. cap. 22. num. 47. Hallier. de sacra institutione lib. 1. cap. 6. sect. 1.*
6. Ideo Hierarchæ appellantur, tanquam supremi in Ecclesia, ut expressè inquit Concil. Trid. *sess. 23. de sacram. Ordinis, cap. 4. Hallier. ubi supra, lib. 1. sect. 1. cap. 2. vers. Sed fusius, Cæsar dict. disp. 6.*
7. Quare Episcopalis dignitas Illustris est. *Valenz. cons. 82. num. 63. Bobadill. lib. 2. politicor. cap. 17. num. 15. Giurb. de feud. §. 2. glos. 13 num. 59. cum multis novissimè Doctissimus Salzed. theatr. honoris glos. 22. n. 1. & seqq. & Archiepiscopi quasi Episcoporum Principes dicuntur, cap. Cleros, 21. dist. Cæsar Hierarch. Eccles. disp. 3. & 5. Fragos. de regim. Reip. part. 2. lib. 7. disp. 17. §. 1. Frances de intrusione quest. 119. n. 8. Hopping. de jure insign. cap. 2. num. 348.*
8. Et magis illustres sunt in dignitate, licet in potestate, exceptis casibus expressis, Archiepiscopi ac Episcopi idem sint, *cap. Conquestus 9. quest. 3. Salzed. theatr. honor. glos. 22 num. 12. vers. At jure.*
9. Suntque Magnates in Regno. Cæsar

Hierarch. Eccles. disp. 5. §. 1. num. 6.

Et sunt de Concilio Regis, & Principis, *l. 4. tit. 4. lib. 2. recopit. ex Perez, Bobadill. Garcia, Salzed. dict. glos. 22. num. 15. & 16. ubi etiam quod Archiepiscopis, aut Episcopis scribitur, de Conselho de sua Magestade.*

Et habent alias prærogativas, de quibus latè August. Barbos. *de potest. Episcopi part. 1. tit. 4. & 2 part. alleg. 1 per tot. & Andrade acçoes Episcopaes, cap. 1 Frances de Eccles. Cathedral. cap. 1. & seqq. & melius Sperel. decis. 128. num. 53. & seqq.*

Quare possunt in suo Episcopatu, aut Archiepiscopatu quod potest Papa in toto orbe, exceptis reservatis, ut nos diximus *forens. cap. 13. n. 5. Prosper Fagn. in cap. 1. de offic. Ordin. num. 28. & seqq. pag. 428. ubi latè explicat: & in cap. Dilectus, num. 16. de tempor. ordin. num. 16. p. 199. Solorzan. de jur. Indiar. tom. 2. lib. 3. cap. 10. num. 31. ubi multos refert.*

Et ratione suæ excellentiæ & magnitudinis ejus palatium gaudet Ecclesiæ immunitate, quamvis sit absens, ad favorem confugientium ad illud, *ex cap. Id constituimus, 17. quest. 4. latè explicat Ciardin. forens. tom. 2. cap. 198. Cutel. de prisc. & recent. Eccles. libert. lib. 1. quest. 27. Giurb. cons. 10. num. 3. & 13 August. Barbos. de jur. eccles. tom. 2. cap. 3. n. 70. Frances de Eccles. Cathedral. cap. 29. n. 106.*

Sicuti Palatium Regis, ac Principis in honorem humani Principis: latè Delbene *de immunit. eccles. cap. 16. dubit. 9. sect. 17.*

Et ideo ut Magnus honoratur à Rege in sua præsentia, tam in sede, quam in alijs, de quibus doctissimus Andrade *acçoes Episcopaes cap. 1. part. 1.*

Regibus enim æquiparantur Archiepiscopi, & ideo in Hispania caput coram Rege cooperiunt, sicut Magnates, vulgò *Grandes*, prout testatur eleganter Frances *de Eccles. Cathedral. cap. 1. num. 103. & 104. & in nostro Portugalliæ Regno non solum Archiepiscopi, sed & Episcopi.*

Et coronant Imperatorem, aut Regem, ut tenet idem Frances *de Eccles. Cathedral. cap. 5. num. 74 & seqq.*

Et ratione dignitatis Canonici tenentur,

tur, & quare, eis assistere in Pontificali-
bus, & eos associare, & obviam ire illis
venientibus ad Ecclesiam. Frances de
Eccles. Cathedralib. cap. 14. num. 98. &
seqq. & cap 29. num 154. Const. Ulissipo-
nens. lib. 3. tit. 12 pag 202. Pasqualig. de
sacris. nov. leg. quæst 1029 & seq.

19 Et habendo imperium merum in sua
Diecepsi habent familiam armatam, ut
tenet Prosper Fagn. in *cap Ecclesia, num.*
31. de const. & num 45 pag 164. & 166.
Sperel. decis. 124. num. 13. & 14. & ha-
bent privilegium respectu fori cæteris
maius. Sperel. decis 128. num 18.

20 Et præcipuus est administer Archie-
piscopus, aut Episcopus in Ecclesia Dei
virtutis, per quem Dominus jugiter in
salutem credentium operatur; per quem
munera distribuit gratiæ, actus exerit
justitiæ, potestatis verò officia elicit; da-
mones ligat, animas solvit, infernum
claudit, cælum aperit, mysteria omnia
suam in gloriam, nostramque utilitatem
mirabiliter exequitur. Filius dextræ ni-
mirum est Episcopus, cujus perviligi
solicitudine, & præpotenti operâ Deus
fortiter, ac feliciter utens, animas ne pe-
reant in sinistra, deducit ad dextram, ab
hædis segregans inter oves refert, atque
recenset, quibus æternæ vitæ pascua
præparavit, ut tenet Dufausay in *p. nop.*
Episcop. lib. 3. cap. 7. pag. 268. vers. His.

21 Quare à Christo Domino nostro cer-
tum est, nedum fuisse institutam pote-
statem illorum, sed & Divo Petro, eius-
que in Pontificali Sede successoribus
immediatè concessam ipsammet pote-
statem anteriorem, quæ ordnis voca-
tur, foro scilicet animæ dumtaxat con-
venientem, quâ à peccatis absolvimur,
& ad pœnitentiam adstringimur. *Mat-*
thæi cap. 16. ibi: Tibi dabo claves Regni
cælorum: cap. 2. 21. dist. cap. Omnis utrius-
que 6. de pœnit. & remiss. Trident. sess 14.
de Sacram. pœn. cap. 1. 5. & 6. Concil.
Trident. sess 23. de Sacram. Ordinis,
cap. 4. Barb. de jure ecclesiast. lib 1 cap. 8. n.
18. Escobar de purit. & nobilit. proband.
1. part. quæst. 3. §. 3. num 83.

22 Sed etiam exteriorum, quæ iurisdic-
tionis dicitur, ad conservandam Eccle-
siæ maiestatem, continendosque in offi-
- Pars I.

cio populos necessariam, designatam
Matth. dict. cap. 16. illic: Et quocumque
ligaveris super terram, erit ligatum & in
cælis: cap. Ita Dominus, 7. 19. dist. cap.
Quodcumque 6. 24. quæst. 1. cap. Solitæ 6.
cuca finem, vers. Nobis autem, de major.
& obed.

Quia verò Summi Pontifices non po-
tuerunt omnibus provincijs interesse,
eorum autoritate per singulas provin-
cias, & dioceses singuli fuerunt Archie-
piscopi, & Episcopi distributi, qui singu-
larum curam ovium sollicitudinemque
gererent, qui proinde vocati dicuntur
in partem sollicitudinis; summi verò
Pontifices in plenitudinem potestatis,
cap. Multum 8. 3 quæst. 6 cap. Ad honorem
4. de auctor. & usu pallij. Ugolin. de offic.
& potest. Episcop. part. 1. cap 1 § 1. num.
3. vers. Dixi, Valenz. in defens. monitor.
contr. Venetos. 6. part. num. 252. optimè
Concil. Trident. sess. 14. cap. 9. de reform-
mat. Corona de potest. Episcop. cap. 4.
tract. 1. num. 14. & seqq.

Est enim in inferiores Prælatos eccle-
siastica potestas, & iurisdicção à Divo
Petro velut fonte, & capite derivata,
capite Dominus, 19. dist. cap. Per lectis 1. §.
ad Episcopum, 25. dist. cap. 1. & 2. 80. dist.
& 99. dist. cap. 1. 6. quæst. 3. cap. Significasti
18. de foro comp. cum multis latè Coro-
na de potest. Episcop. tract. 1. cap 4 n 14.
& seqq.

Ut unusquisque suas oves agnoscat,
de eis enim rationem Domino reddere
tenetur, ne ipsarum sanguis de suis ma-
nibus requiratur. *Ezechiel. cap. 33. & 34.*
cap. Ephesijs 4. vers. Mundus ergo, 43.
dist. cap 1. 13. quæst 1. cap. Irrefragabili
13 in princip. de offic. ord. cap. Qualiter &
quando 24. de accus. cap. penult. de reg. jur.
Trid. sess. 6. de reform. cap. 1 & sess 14.
cap. 9. Valenz. in monitor. contr. Venet. 4.
part. n. 296. & 200 & 5. part. num. 226.
vers. Potestas. Sayr. lib. 1. de censur. cap.
6. August. Barb. de potest. Episcop. part.
1. tit. 1. cap. 1. num. 6. & 18. & 2 part. al-
leg. 2. num 2. Cæsar de Eccles. Hierarch.
part 1. disp. 6 § 4. num. 1. ad fin.

Ideoque est fide ussor ratione suæ po-
testatis, & vigilantæ, & custos Diocæ-
sis ob potestatem, & sollicitudinem, ut

varijs consilijs, juribus, & authoritatibus exornat Corona de potest. Episcop. tract. 3. cap. 25. & 26.

27 Et hæc potestas jurisdictionis non minus, quàm altera ordinis supernaturalis est, & in finem supernaturalis principaliter dirigitur, ut videlicet homines supernaturaliter, & secundum legem Evangelicam vivant, & gubernentur: & quatenus ad hanc supernaturalem gubernationem, & vitam opus est, etiam ad naturalia hujusmodi potestas protrahi, sive extendi debet, ut profequitur Navar. in cap. Novit, notab. 3. num. 82. de judic. Sot. in 4. dist. 25. quæst. 2. art. 1. Suar. de relig. lib. 3. cap. 1. num. 3. & cap. 2. num. 5. Valenz. ubi sup. part. 5. num. 227. de qua potestate Archiepiscoporum est videndus Coron. de potest. Episcopi tract. 2. cap. 2. pag. 115.

28 Et ex hac potestate potest Archiepiscopus aut Episcopus temporali, aut spiritali jurisdictione uti quoties illa sibi necessaria fuerit ad expeditionem propriæ jurisdictionis spiritalis, & consequenter finem supernaturalem ad quem ipsa tendit, ut eleganter profequitur in terminis idem Valenz. in defensione monitorij, dict. 5. part. num. 229. & 230. qui numeris sequentibus alijs multis rationibus id eleganter confirmat.

29 In quo sensu duplicem hanc potestatem in Ecclesia residere, spirituales scilicet in actu, & temporalem in habitu, rectissimè traditur, ac deducitur ex sacra Pag. Ioannis cap. ultimo: Omnis potestas mihi data est in cælo & in terra. Et ex Lucae cap. 22. deducitur esse duos gladios: cap. Quoniam, 8. juncta glos. penult. dist. cap. 1. cap. Per venerabilem 34. vers. Idem de electione: cap. Decernimus 8. de sententia excommunicationis in 6. Molin. de justitia & jure tom. 2. tract. 2. disp. 29. Morla in empor. iur. ad tit. de jurisdic. in prælud. num. 163. ad med.

30 Ex qua Archiepiscopus, aut Episcopus pro pastoralis officio omnia crimina in suis Diocesis à quibuscunque commissa, ex quibus Deus optimus Maximus juraque spiritalia maximè offendantur, ac lædantur, & scandalum ac prompta peccandi occasio in Christiana

Republica paretur, punire possunt, ac debent, tam per centuras, quàm per alias pœnas, cap. 1. de offic. Ordinarij, ubi omnia tradit Ioseph Vela eleganter num. 1. cap. Scitote, 2. quæst. 3. cap. Per singulas 2. vers. Unumquemque, 9. quæst. 3. cap. Conquerente 16. vers. Nos autem, cap. Cum Episcopus 7. de offic. Ordinarij in 6. Concil. Trident. sess. 6. de reformat. cap. 1. & 3. & sess. 14. cap. 1. & 4. & sess. 24. cap. 8. Cæsar de ecclesiastic. hierarch. 1. part. disp. 6. de Episcopis, §. 4. per tot. maximè num. 22. & 23. Clementin. unic. de supplenda negligentia Prælatorum, August. Barbof. de jur. ecclesiast. lib. 1. cap. 20. num. 3. & de potest. Episcopi part. 3. alleg. 80. num. 1. & alleg. 107. num. 4. Oliva de foro ecclesiast. 2. part. quæst. 3. num. 44. Loter. de re beneficiar. lib. 1. quæst. 9. num. 95. Sperellus decis. 4. num. 8. Fagn. in cap. Perniciosam, de offic. Ordin. pag. 427.

Quam exercere potest adversus omnes, qui in suo Archiepiscopatu resident, & etiam respectu quarumcunque personarum ecclesiasticarum, tam sæcularium, quàm regularium; quia omnes etiam exempti remanent subjecti correctioni, & punitioni Archiepiscoporum, aut Episcoporum, ex Concil. Trident. sess. 25. cap. 11. de Regularib. & sess. 21. cap. 8. de reformat. textus est elegans in cap. Cum Episcopus, de offic. Ordinarij, lib. 6. cap. Cum personæ, de privilegi. lib. 6. cap. Cum venerabilis, de religiosis domib. Clementin. 1. de for. comp. cap. Omnes basilicæ, 16. q. 7. probat Bordon. in resolut. moral. resolut. 7. quæst. 19. num. 69. & ita declaravit Sacra Congregatio Concilij, teste Barb. in Apostolic. decisionib. collectan. 439. verb. Jurisdictio, num. 6. Barb. de potest. Episcop. alleg. 74. num. 2. & alleg. 80. num. 3. Tamburin. de jur. Abbat. tom. 1. disp. 15. quæst. 2. per tot. & quæst. 7. num. 1. & seq. optimè Corona de potest. Episcop. tract. 2. cap. 2. num. 3. ubi infinitos refert: optimè Baptist. Deluca theatr. verit. tom. 3. de jurisd. disc. 1. num. 18. & seqq. & optimè discept. 2. pag. 375. ubi omnia tradit, & ad contraria respondet cum Frances pastoral. Regul. 2. part. quæst. 2. num. 8.

Et ad hoc habet facultatem ferendi 32

cenfuras. *Corona de potest. Episcop. tract. 3. cap. 1. num. 2. & 3.* ex ea ratione, quia Archiepiscopi, aut Episcopi habent auctoritatem jurisdictionis, & vim coactivam per cenfuras & ita explicatur illud sacrae Paginae apud Matth. cap. 18 n. 18. ubi Christus Dominus noster omnibus Apostolis ait: *Amen dico vobis quaecumque alligaveritis super terram, erunt ligata & in caelis.* Optimè Doctissimus noster Sylvera ibi. *quest. 113. & 115.* eleganter in terminis Leander *part. 4. de censur. tract. 1. disp. 11.* Frances *de offic. Cancel. quest. 87 num. 12.* idem Leander *de censur. 4. part. disp. 2 q. 1. 2. & 12. & disp. 4. quest. 14.* ubi de simili edicto.

33 Habens enim jurisdictionem, & potestatem ecclesiasticam potest decernere cenfuras, interdictum, & cessationem à Divinis. *Fermosin. in cap. Transmissam 15. de elect. in princip. num. 8.*

34 Quare Archiepiscopus aut Episcopus in pastoralis potest inducere in materia poenali excommunicationem, & poenam ipso jure, ut in terminis similis edicti tradit Ciarlin. *forens. tom. 2. contr. 147. & num. 5.* Frances *de officio Cancel. cap. 87. num. 12.*

35 Et habet potestatem promulgandi edictum pastorale, de quo agitur, & transcriptum fuit *cap. 1. num. 9* valide enim in his terminis illud condere potest, & ab omnibus observari debet tunc edictum pastorale. Textus est *in c. 2. de maior. & obed. cap. Ut an. marum, de constitu. lib. 6. Salas de legib. disp. 8 sect. 7. n. 41. Suar. eod. tract. lib. 4. cap. 5. num. 2. Vasques disp. 153. cap. 2. Bonac. de legib. disp. 1. quest. 1. punct. 3. num. 24.* relati à Ciarlin. *contr. forens. 61. num. 12 & seqq.* omninò videndus Divus Thom. *1. 2. q. est 90 art. 3. & 4.* Lezan. *tom. 4. quest. 1. eg. verb. Lex, n. 3.* noviter & eleganter *Corona de potest. Episcop. tract. 3. num. 1. & seqq.* optimè August. Barb. *de potest. Episcop. part. 1. tit. 4. num. 38.* & in terminis similis edicti & pastoralis prohibentis similia Pontificalia exerceri in monasterio exempto, & per Archiepiscopum promulgati, & affixi ex suo mandato, prohibent similia Pontificalia & assistentiam cum cenfurarum & interdicti poena, tradit Luca

tom. 3. theatr. ver. & just. de jurisd. discurs. 31. & ita manet justificatum decretum talis edicti affixi per Ecclesiarum portas, de quo *in cap. 1. num. 9.*

Ut etiam contradicente Illustrissimo Nuntio, & ejus Reverendo Auditore ita evitaretur perturbatio, & usurpatio Archiepiscopalis jurisdictionis, quia per illum praecautio antea prudentior erat, quàm postea defensio. *Horat. de Lael. epist. 1. Pers. satyr. 3.*

— *Venienti occurrere morbo*

Principijs obsta, serò medicina paratur:

Neglecta solent incendia sumere vires. *Salzed. doctissimè theatr. honor. glos. 27. num. 25. & seqq.*

Quare permittitur praecautio illius, quod prudenter timetur in jurisdictionis perturbationem, & in Reip. perniciem. *Alberic. Gentil. lib. 1. cap. 14. Molin. de just. tract. 3. disp. 12 num. 2 Diana resol. mor. tract. 4. resol. 5. part. 6 Salzed. d. glos. 2. n. 58. & 59.* ubi exornat. Ex quibus justificatum manet pastorale, de quo hìc, etiam praesente & contradicente Illustrissimo Nuntio, & ejus Reverendo Auditore; in hac enim materia non se intromittere possunt, quia pertinet ad jurisdictionis ordinariae conservationem, in qua nihil possunt decernere, ut diximus *suprà, cap. 39.*

C A P U T XLV.

De sigilli fide in pastoralibus; & utrum Archiepiscopus aut Episcopus possit habere sigillum? etiam praesente, & contradicente Nuntio Apostolico cum potestate Legati à latere.

SUMMARIUM.

- 1 *Signum imprimere rebus solum est permissum Principi.*
- 2 *Et etiam Archiepiscopus, aut Episcopus, Sigillo Episcopi creditur, & ei tribuitur fides: & num. 4. & 5.*

6 *Quid in violante sigillum.*

7 *Munus sigillandi apud Cancellarios Ecclesiasticos est.*

8 *De sigillo qui agant.*

Archiepiscopus, aut Episcopus possunt prohibere ne aliquis suo sigillo utatur: ibid.

1. **Q**Uamvis axioma nostri juris sit, signum imprimere rebus soli Principi esse permissum, *Glos. tituli in cap. Consuetudo, 16. q. 6. ex Concilio desumpto sancti Gregorij lib. 4. epistol. 43. ad fin. lib. 12. de quo est titulus Codicis, Ut nemo privatis titulis: & apud nos sit indubitabile, ex Ord. lib. 1. tit. 2. ubi multos allegavimus ex glos. tom. 2.*

2. Attamen cum Archiepiscopus, aut Episcopus sit sacrorum Princeps, ecclesiastico ei quoque jure concessum est, ut sacris rebus sigillum suum apponat, eodemque in suis literis utatur pro authentica earum obfignatione, quia Episcopi sigillum authenticum est. *Glos. Publico, in extravaganti Execrabilis, de prebend. inter communes, cap. Dilecto, de confirmatione utili vel inutili: & Glos. 1. in cap. 2. de fide instrumentor. ubi lactimè Barb. & Fermosin. Frances de Eccles. Cathred. cap. 22. n. 92. & seqq.*

3. Adeo ut etiamsi jus sacrum maioris momenti negotia statuatur per Episcopum cum Capituli consilio, vel assensu tractari; nihilominus decernat Episcopi sigillo credi, etiamsi cum eo non adsit Capituli sigillum. *Glos. Literas, in cap. Post cessionem, de probationib. At verò sigillo Episcopi tribuitur fides, & sic fractura sigilli non vitiat instrumentum, si fuit à principio publica manu confectum cum debitis solennitatibus, cap. inter dilectos, §. Sed contrà, de fide instrumentor. ubi Fermosin. & Barb. dummodo appareat orbita, & character. Glos. Dimidia, ibidem: quin nec sigillum reprobat ex eo, quod nomen authoris integre non ferat. Glos. Non statim, in canone. Si quis (inquit) 1. quest. 1.*

4. Cæterum propter eminentiam dignitatis id etiam à jure cum Episcopis habent Cardinales, ut eorum sigillis credatur, prout authenticis, dum tamen

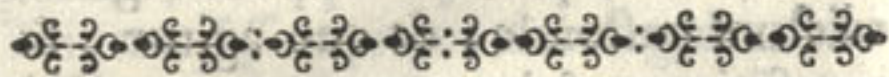
nota sint, *cap. Inter dilectos, glos. Dilecte, de fide instrumentor. ubi Barbos. & Fermosin.*

Si tamen in sigillis ecclesiasticis nomen authoris ex toto deletum sit, literæ designatæ non dicuntur, proinde nec authenticæ, ut ibidem constat.

Sed si quis sigillum actorum violat, aliquid contrà opponere non potest, *cap. Cum olim magister 53. de offic. delegat. ubi Barb.*

Quod munus apud Cancellarios Ecclesiasticos est, ut profecquitur Dufaufay in opere de mysticis Gallie Scriptoribus, sæculo 1. in Paul. ritu 11. ab eo tradito, tit. 1. qui est de sacris Cancellarijs, pag. 75. & seqq. & in Panoplia Episcopali, lib. 3. pag. 244.

De hoc sigillo agit *text. in cap. Significavit, de appell. ubi Barbos. Fermosin. & Fagn. & post alios Frances de Eccles. Cathred. cap. 22. num. 93. & seqq.* ubi etiam quod possunt prohibere, ne aliquis suo sigillo utatur; & ita ei credendum est: & cum edictum cum sigillo fuit factum in forma consueta, ei standum est, & erat etiam contradicente Nuntio Illustrissimo, ex dictis *sup. & cap. 44.*

C A P U T XLVI.

De obedientia debita Archiepiscopo aut Episcopo à subditis, etiam præfente Nuntio cum potestate Legati à latere, & eo contradicente, in materia pertinente ad munus Episcopale: ac etiam de nullitate edicti affixi ab Episcopo contra Archiepiscopi diocesani edictum pro defensione commissionis obtentæ ab Illustrissimo Nuntio cum potestate Legati à latere.

SUMMARIUM.

1. Potestates duæ sunt, spiritualis, & temporalis.
2. Obe-

- 2 Obedientia debetur primo loco potestati ecclesiasticæ; & num. 3.
- 4 Pontifex summus potestatem suam communicat Episcopis.
- 5 Archiepiscoporum, aut Episcoporum dignitas laudatur & ostenditur: & num. 6.
- 7 Episcopi dicuntur iudices corporum & animarum.
- 8 Princeps & reliqui fideles debent obedire Pontificibus & Episcopis.
- 9 Ecclesia magis in suæ jurisdictionis, quam in honorum turbatione turbatur.
- 10 Præcepto sub pœna excommunicationis contraveniens dicitur contemnere claves, & potestatem Ecclesiæ; & excommunicari & interdici potest per edictum quod affigi potest per Ecclesiarum portas: & n. 11.
- 12 Procedens de facto & sine jurisdictione reputatur privatus, & procedit nulliter: & num. 13.
- 14 Potestatis defectus semper reddit actum ipso jure nullum, & edictum invalidum, adeò quod nec ex causa urgenti suppletur.

EX Divo Paulo cap. 13. epist. ad Roman. illud est præmittendum, potestates sublimes duas esse à Deo concessas; spirituales, & sæculares. Hanc Principes temporales habent; alteram Pontifices Summi, & ab ipsorum fonte inferiores Prælati. Hæc caput, & origo sæcularis potestatis, cap. Cum ad verum, cap. Duo sunt, 96. distinct. cap. Quoniam, distinct. 10. Alvarus Pelagius lib. 1. de planctu Ecclesiæ, cap. 52. & seq. Petr. Gregor. in syntaxi artis mirabilis, tom. 2. lib. 4. cap. 34. num. 10. cap. Solitæ, de maiestate & obedient. Franc. Arias in tract. de bello, & ejus just. vers. Siquidem, n. 207. De his loquitur Paulus, qui non solum est intelligendus de Principibus Sæcularibus, sed de Ecclesiasticis, ut interpretantur Divus Chrysostomus, Theophylatus, & Oecumenius in expositione illius loci, & in declaratione illius sententiæ Pauli 1. ad Corinth. cap. 4. Quid vultis? in virga veniam ad vos, an in spiritu mansuetudinis? Ubi nomine vir-

gæ intelligunt Chrysostomus, & Divus Augustinus lib. 3. cap. 1. contra epistolam Parmeniani, potestatem judicariam penes Ecclesiasticos Pontifices existentem, ad puniendum peccatores in foro exteriori. Michael Agia dict. tract. de exhibendis auxilijs, fundamento 6. adducens in confirmationem, quod Christus ut Rex Ecclesiæ habet virgam, quæ in Psalm. 2. dicitur ferrea, quia est inflexibilis, Apocalypsis 2. cap. & 12. & 19. Micheæ cap. 7. Pasce populum tuum in virgâ. Et in Psalm. 44. dicitur virga directionis, per phrasim Hebraicam, quasi virgam rectam, & quæ justè punit.

Ex his duabus potestatibus primo loco habetur obedientia, honor, & amor spirituali potestati, & Pontificiæ; nam qui exercent hanc potestatem præcipuo quodam directionis affectu diligere debent: unde Paul. ad Galath. cap. 4. tale quoddam eis testimonium præbet dicens, quod si fieri potuisset, etiam oculos suos eruissent, & dedissent ei. Unde Beda Presbyter lib. 1. Ecclesiasticæ historiæ gentis Anglorum, cap. 23. eam epistolam Sancti Gregorij intexit, quam scripsit cum Augustinum in Angliam mitteret contra Pelagianos, in cuius fine hæc verba subjunxit: *Remeanti autem Augustino Præposito vestro, quem & Abbatem vobis constituimus, in omnibus humiliter obedite, scientes hoc vestris animabus per omnia profuturum, quidquid à vobis fuerit in ejus admonitione completum*

In idem tendit quod ait D. Paul. in 3. dict. cap. 13. ad Hebræos, potestates Ecclesiasticas denotans: *Obedite præpositis vestris, & subiacete illis; ipsi enim per vigilant, quasi rationem de animabus vestris reddituri.* Sic etiam Christus monuit Matth. 23. Pharisæis sedentibus super Cathedram Moysis obediendum esse.

Præfatam autem virgam seu potestatem Pontifex communicat Episcopis, qui ipsius Christi nomine Ecclesiam regunt, cap. In novo, 21. distinct. cap. Quorum vices, 68. dist. cap. Firmiter, de sum. Trinitat. & fid. Cathol. Vargas de Episcoporum jurisdictione, in principali questione. Navar. in cap. 9. notabili 3. num. 94. de iudic. Soto in 4. distinct. 20. art. 4. conclus. 2.

Covarr. in reg. Peccatum, 2. part. § 9. n. 5. vers. 4. de regul. jur. in 6. Caetan. de auth. Papæ & Concilij, cap. 19. Vict. relect. 1. de potest Eccles. sect. 2. num. 2. & 12. nam Joannis ult. cap. constat quod discessurus Iesus Christus secundum corporalem presentiam, loco sui Apostolos subrogavit, dicens: *Pax vobis, sicut misit me Pater, ita ego mitto vos. Accipite Spiritum sanctum, &c.* nec aliud voluit cum Lucæ 10. eisdem dixit: *Qui vos audit, me audit.* Et in hunc sensum ista duo loca accipit Divus Cyprianus in tract. de simplicit. Prælatorum, & in epistol. ad Florentium & Pupianum. Optimè Divus Ignatius in epist. 2. ad Tralianos, qui postquam Episcoporum commendavit obedientiam, ait: *Quid est Episcopus, nisi omnis Principatus & potestas?* Martinus Ayala in lib. de Divinis, Apostolicis atque Ecclesiasticis traditionibus, 3. part. §. *Quod Episcopi vices agunt Christi, & in §. Quod potestas Episcopalis ad leges, & instituta condenda se extendit.* Unde Concilium Trident. sess. 23. can. 6. declarat Episcopos à Christo, & Spiritu sancto institutos esse, atque ab ipso potestatem habere. Et Divus Clemens lib. 3. recognitionum, refert Petrum Apostolum dixisse: *Zaccheum vobis ordinavi Episcopum, quem quasi Christi locum servantem honorare debetis, obedientes ei ad salutem vestram.* Idem Clemens 3. epist. *Omnis Pontifex sacro chrismate perunctus, & in Civitate constitutus, charus, & pretiosus hominibus oppidò esse debet: quem quasi Christi locum tenentem honorare omnes debent.* Simancas in tract. de dignitat. Episcoporum. cap. 2.

5 Et clariùs constat ex illo Actuum Apostolorum, cap. 20. *Attendite vobis, & universo gregi, in quo vos Spiritus sanctus posuit Episcopos regere Ecclesiam Dei.* Et Divus Paul. 1. ad Timoth. cap. 5. *Adversus presbyterum accusationem noli accipere, nisi sub duobus aut tribus testibus.* Quibus verbis apertè docet, Episcopum ultra forum conscientie suum Tribunal habere, & more judicum sæculi accusationes, & probationes audire, & judicare secundum allegata & probata, nedum Clericos, sed etiam laicos; quia teste D.

Chrysofomo per presbyterum intelligitur quilibet homo senior, sive sacerdos, sive laicus: ex quo Michael Agia dict. fundament. 6. Cardinalem Bellarminum tom. 1. controvers. fides, lib. de potest. Papæ, concludit etiam laicos pro criminibus conveniri in exteriori foro coram Episcopis. Doctè Vargas de Episcop. jurisdic. respons. 6.

6 Ham superioritatem Ecclesiasticæ potestatis non in eleganter ostendit Beatus Ignatius in epist. ad Philadelphenses, inquit: *Principes subditi estote Cæsari, milites Principibus: Diaconi Presbyteris, ut sacrorum administratoribus, Presbyteri autem & Diaconi, atque omnis Clerus simul cum omni populo & militibus a que Principibus, sed & Cæsares obediant Episcopo, Episcopus verò Christo.* Idem D. Ignatius in epist. ad Tralianos, Episcopo, inquit, *subditi estote sicut Domino; ipse enim invigilat pro animabus vestris, tanquam rationem redditurus Deo, Et infra: Necessarium vobis est nihil præter Episcopum facere, neque aliquid agere: sed & Presbyteri subditi estote, ut Apostoli Jesu Christo.* Et in fine epist. postquam commendavit obedientiam, quæ Ecclesiasticis Patribus debetur, adiungit: *Qui istis inobediens fuerit, hic sine Deo omnino erit impius, & contemnens Christi ordinationem.* Hoc confirmat D. Athanas. in commentar. epistolæ ad Hebræos, indifferenter commendans obedientiam Prælatorum, versans, & ponderans illud Pauli *Obedite præpositis vestris, & subiaceate eis.* Fr. Michael Agia dict. tract. de exhibendis auxilijs, fundamento 20. D. Basil. serm. 3. exercitamentorum, & D. Chrysofomus homilia 6. in Genesim, Martinus Ayala ubi proximè.

Et præ omnibus D. Gregor. Nazianzenus oratione 15. ad Cives timore perculsos, & Imperatorem irascentem, ait: *Quid autem de vobis dicemus Principes, & in potestatibus constituti? num sermonem suscipitis liberum? Et quod lex Christi vos meæ potestati, meoque subiecit tribunali? Imperamus enim & ipsi; addo imperio maiori, & perfectiori; nisi oportet potius, ut spiritus subsit carni? Cælestiaque terrestribus. Quasi hoc neget.* Ideoque Epif-

Episcopi dicuntur iudices tam corporum, quam animarum, *cap. Quæcunque* 10. *quæst. 1. cap. De persona* 11. *quæst. 1. can. Et sunt plures*, 18. *q. 2. Petr. Gregor. tom. 1. Syntaxis artis mirabilis, lib. 2. cap. 20. num. 7. Antonius Augustinus in epitome veteris juris Pontificij, lib. 4. tit. 87. & tit. 1.*

8 Et D. Clemens non uno loco id ostendit; siquidem *epist. 1. ad Iacobum fratrem Domini ait, jubetque omnes homines, & Principes Episcopis obedire, & capita sua submittere, ut D. Petr. præcipiebat, cap. Omnes, de maioritat. & obedient. idem Clemens lib. 2. constitutionum Apostolicarum, cap. 2. O Episcopo, stude munditiâ operum excellere, cognoscens locum, ac dignitatem tuam, tanquam locum Dei obtinens, eo quod præes omnibus Dominis, Sacerdotibus, Regibus, Principibus, filijs, magistris, atque subditis omnibus. Et cap. 30. Episcopus est post Deum pater vester: is Princeps, & Dux, & Rex vester: denique is terrenus Deus post Deum, cui à vobis honor debetur. Et cap. 38. Episcopos esse Principes, & Reges vestros putate; quia quanto anima corpore est excellentior, tantum sacerdotium Regno præstat. Ideo Episcopum diligere debetis; timere ut Regem, diligere ut Patrem, & honorare ut Dominum. D. Ignatius superius citatus *epist. 7. Ego dico honorate Deum auctorem omnium, & Dominum: Episcopum autem tanquam Principem Sacerdotum, imaginem Dei ferentem: Principatum quidem secundum Deum: sacerdotium verò secundum Christum; post honorare oportet etiam Regem. Quare his autoritatibus satis apertè constat, esse potestatem ecclesiasticam, eamque superiorem, & cui maior obedientia debeat: & de ipsa est intelligenda dicta autoritas D. Pauli ad Hebræos cap. 13. Et de simili obedientia est omnino videndus eleganter his non consideratis Cyriac. *forens. contr. 26. num. 16. & seqq. & in specie de tali obedientia exhibenda Archiepiscopo Cutel. de prisc. & rec. immunit. Eccles. lib. 1. cap. 27. n. 7. Frances de Eccles. Cathred. cap. 31. n. 22. & seqq. 27. 30. 35. 36. 53. Ramirez de in confirm. Ord. Divi Jacobi cap. 10. n. 2.***

Pars I.

p. 30. Barbof. *de potest. Episcop. 3. part. alleg. 128.*

Et cum obedientia debita Edictis Illustrissimi Archiepiscopi non præstaretur à subditis, ut tenebantur ex dictis, optimo jure decrevit Pastorale, seu Edictum, de quo *in cap. seq. agemus, propter jurisdictionis turbationem, & contraventionem: quia Ecclesia magis in suæ jurisdictionis, quam in bonorum turbatione turbatur, ut tenet Alex. Sperel. decis. 160. num. 21.*

Præcepto enim sub pœna excommunicationis contraveniens dicitur contemnere claves, & potestatem Ecclesiæ, & excommunicari, & interdici potest per edictum; quia jam adest contumacia, quæ sola sufficit ad edictum justificandum cum pœnis in eo contentis, ut ex textu *in cap. certum 11. quæst. 3. Innocent. in cap. Ex parte 23. num. 4. de verbor. signif. Sperel. dict. decis. 160. n. 22.*

Et ad hoc ut per Ecclesiarum portas affigi potuisset tale edictum, decretum est propter notoriam contraventionem, contemptum, & inobedientiam notoriam, ut in terminis est gloss. *in c. Cum sit Romana 5. §. Præterea, verb. Requisitum, de appell. per quam ita tenet Sperel. dict. decis. 160. n. 40. & per tot.* Ex quibus optimo jure fuit decretum edictum de quo *in cap. sequenti, in suæ jurisdictionis usurpatæ defensionem, in epist. de qua num. 8. & in annullatoria, de qua num. 7. transacta de facto, & absque jurisdictione, & cum illius notoria usurpatione, & nullitate digna talis edicti Illustrissimi Archiepiscopi, & etiam maioris, juxta formam Bullæ cœnæ Domini cap. 16 ut in his terminis tenent, & disponunt Concil. Trident. sess. 25. de reform. cap. 5. Const. Ulissiponens. lib. 5. tit. 27. pag. 477. §. 14. & 16. ad varias quæstiones eleganter explicat Leand. de cons. part. 4. tract. 3. disp. 16. quæst. 1. & seqq. Castro Palao mor. 6. part. tract. 29. disp. 3. punct. 17.*

Neque obstant fundamenta relata in charta, de qua *cap. 1. num. 7. quia esto quod Illustrissimus Nuntius potuisset concedere facultatem ad hoc ut Illustrissimus Episcopus exerceret Pontificalia,*

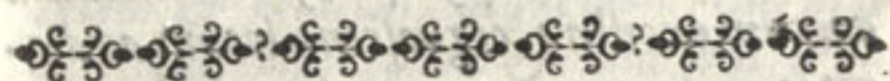
calia, & baptizaret etiam absque licentia Illustrissimi Archiepiscopi contra juris veras resolutiones, de quibus supra *cap. 37. 38. & c. 39.* adhuc contra decreta Illustrissimi Archiepiscopi non erat licitum dicto Illustrissimo Episcopo cum suæ jurisdictionis usurpatione tale edictum affigi in Ecclesiarum portas adversus Pastorale Archiepiscopi ordinarij in sua Dicecesi, qui habebat jurisdictionem fundatam in jure, & ut Prælati adversus perturbatores, & usurpatores suæ jurisdictionis procedebat, adversus quem erat prohibitum dicto Illustrissimo Episcopo tale edictum decernere de facto contra suum Prælatum, absque jurisdictione, quam etiam in hoc casu non habebat delegans, ut diximus *cap. 40.* & minùs subdelegatus ab eo, etiam in casu quo potuisset committere, & subdelegare; quia nec tunc habebat jus ad se intromittendum in tali jurisdictione, eam perturbando, & usurpando; & tale edictum decernendi de facto absque potestate, jurisdictione, & commissione ad hoc expressa: quam potestatem nec etiam Illustrissimus Nuntius habebat ad perturbandam jurisdictionem ordinariam, ut diximus *cap. 39.* & minùs subdelegatus ex commissione nulla, & odiosa contra suum Prælatum, ex fundamentis, de quibus eleganter in pastorali Illustrissimi Archiepiscopi, de qua *cap. 1.*

¹³ Et etiam, quia in hoc casu absque jurisdictione, & obedientia debita Prælati ordinario omnia decrevit de facto dictus Illustrissimus Episcopus, & absque jurisdictione: in quo casu excedendo suam commissionem, esto quod fuisset valida, & usurpando jurisdictionem ordinariam, nulliter de facto, & ut privatus decrevit, & edictum jussit affigi, ut ex *Clement. Pastoralis, §. Cæterùm, de sent. & re judic. ibi: Cùm nullam super præmissis potestatem haberet: l. prohibitum, Cod. de jur. fisc. lib. 10. ibi: Si excesserit, privatus est: tot. tit. Cod. si à non compet. judic. cum multis Valasc. in libro intitulo Perfidia de Alemania, tit. 1. art. 1. in princip. num. 1. & seqq. & Nos diximus forens. cap. 18. num. 39. & de ratione n. 41.*

optimè Frances in *pastoral. Reg. part. 1. gloss. 10. num. 15.*

Et ideò potestatis defectus semper reddit actum ipso jure nullum, & edictum invalidum, ut cum multis tenet Prosper Fagn. in *cap. Accepimus, n. 44. de pact. pag. 465. & in cap. Nimis, de fil. presbyt. n. 12. pag. 333.* ubi quod nec ex causa urgenti suppletur.

Nulla enim in jure major nullitas est, quàm defectus potestatis: & quod ultra potestatem fit, nulliter fit. Giurb. *decis. 96. num. 10. Boer. decis. 299. Oliban. de jure fisc. cap. 15. num. 39. Riminald. Iun. cons. 281. num. 70.*

C A P U T XLVII.

De defensione Pastoralium Illustrissimi Archiepiscopi, & de pœnis excommunicationis, ac interdicti in eis promulgatis: ac etiam de speciebus interdicti, necnon excommunicationis, in quibus fundata fuere, etiam præsentente Nuntio Apostolico, & contradicente.

SUMMARIUM.

- 1 Potestas in Ecclesia ferendi censuras est de fide, & oppositum est hæreticum.
- 2 Censura unde originem trahat.
- 3 Excommunicatio, & censura quid sit, & quotuplex dividatur: & num. 4.
- 5 Nomine excommunicationis simpliciter prolatae quid intelligatur.
- 6 De excommunicationibus positis in jure.
- 7 Interdictum quid sit, quotuplex dividatur, & unde originem trahat: & num. 8.
- 9 Interdictum quomodo differat ab alijs censuris, aut cum ipsis conveniat: & num. 10.
- 11 Interdictum aut est locale, aut est personale, & quid comprehendat.
- 12 Interdictum locale, aut personale dividitur in generale & particulare, & quo-

- & quomodo: & num. 13.
- 14 Interdictum aut est totale, aut partiale, & quomodo.
 - 15 Interdictum aut est censura, aut pœna.
 - 16 De suspensionibus & interdictis positus in jure.
 - 17 De cessatione à divinis.
 - 18 Cessatio à Divinis in quo differat ab interdicto.
 - 19 Cessatio à Divinis dividitur in generalem & specialem.
 - 20 Pœnæ canonicæ in quo conveniant cum Civilibus.
 - 21 De defensione Pastoralis promulgatæ circa interdicta etiam observanda in loco exempto, præsentem, & contradicente Nuntio Apostolico.
 - 22 Interdictum ponitur ob ecclesiasticam jurisdictionem violatam, & perturbatam.
 - 23 Interdictum ab ingressu Ecclesiæ ponitur contra Episcopum contradicentem.
 - 24 Archiepiscopi aut Episcopi sunt delegati à Sede Apostolica quoad executionem decretorum Concilij Tridentini.
 - 25 Episcopi an possint excommunicari ab Archiepiscopis: & num. 26.

CUM Illustrissimus Archiepiscopus haberet facultatem promulgandi pastoralia cum pœnis sibi visis censuræ & interdicti, & secundum arbitrium suum fulminatis, ut ostendimus cap. 44. per totum, sequitur defendere ejus edictum optimo jure decretum, tum ex dictis cap. 46. quia potestas ferendi in Ecclesia censuras est de fide, ut testatur post Suarez tom. 5. disp. 1. sect. 2. num. 14. Coninck disp. 13. de censur. num. 24. Bonacin. disp. 1. quæst. 1. part. 1. num. 2. & oppositum esse hæreticum testatur Avila de censur. part. 1. dub. 2. Alphons. de Leon. de censur. pag. 1. num. 9. ideo oportet defendere ejus edictum, de quo in cap. 1. n. 5. & agi de excommunicationis & interdicti speciebus, & de illis, in quibus fundata fuere pastoralia.

Censura autem dicitur non solum à censendo, quod significat sententiam ferre; sed etiam à censeo, quod significat ca-

stigare, & corrigere: unde morum correctores olim dicebantur censores, ut ex Navar. Sayro & alijs tenet Leon ubi supra, num. 1.

Excommunicatio autem est censura ³ privans excommunicatum communione fidelium: dividitur in maiorem & minorem. Maior privat activo & passivo Sacramentorum usu, suffragijs Ecclesiæ, & communione totali fidelium, quæ vel politica est, vel spiritalis: tum externa in eorundem Sacramentorum, & sacrificij usu, alijsque sacris officijs; tum interna in participatione fructus suffragiorum Ecclesiæ. Hanc propriam & plenam, ut ita dicam, excommunicationem vocavit Cyprian. & Tertull. exclusionem, abstentionem à communione Ecclesiæ, vel fraternitatis; submotionem ab omni non modò limine, verum etiam tecto Ecclesiæ, exauthoratorem, & ejectionem ab Ecclesia, eradicationem, alijsque similibus nominibus, quibus excommunicatum, sive abstentum significant esse citra omnem fidelium cœtum: quæ diligenter congeffit Pamelius ad epist. 38. Cyprian. num. 10. & ad cap. 14. Tertul. de pudicitia num. 119. Minor privat solo passivo sacramentorum usu, & idcirco minor dicitur, quia paucioribus privat, & propter minores culpas contrahitur, & veniales aliquando, cum maior graviolem culpam semper supponat. Cum alijs notat August. Barbof. ad rubric. de sent. excommunicat. n. 8. 9. & 10. Const. Archiep. Ulissiponens. lib. 5. tit. 25. in princip. Frey Ludovic. da Conceiçam statim citandus, Leand. part. 4. disp. 1. q. 1. tract. 1. & tract. 2. quæst. 1. & 7. Castro Palao de cens. 6. part. tract. 29. disp. 1. punct. 1. dub. 1. & 2. Fermosin. in cap. Intellecto, de judic. quæst. 1. & seqq.

Malè verò hanc divisionem esse analogi in analogata dixerunt Henriq. lib. 13. cap. 2. num. 2. Sayr. lib. 1. cap. 54. n. 18. & Alter. lib. 1. disp. 2. cap. 5. Layman. tract. 5. lib. 1. part. 2. cap. 1. num. 1. Cum enim privet passivo usu Sacramentorum, quæ sunt præcipua Ecclesiæ bona, vera, & propria excommunicatio est: neque repugnant Innoc. in cap. Illa quotidiana, de election. & ibid. Panorm. num. 4. dum vo-

cant simplices excommunicationes; neque enim ea vox tollit rationem excommunicationis, sed solum quandam amplitudinem illius effectus. Neque aliud voluit S. Thom. *in addit. 3. p. quest. 21. art. 1. ad 4.* adductus à Sayro, dum negat definitionem excommunicationis totaliter illi convenire, sed tantum quoad aliquid; vult enim tantum S. Doctor eam definitionem, quæ in objectione allata fuerat, per quam excommunicatio dicebatur privare communionem bonorum Ecclesiæ & suffragijs, non convenire secundum totam materiam illius privationis huic excommunicationi, quæ tamen vera est excommunicatio, quæ privat communicationem fidelium, sive omni & totali, sive aliqua tantum. Quamvis autem possent esse plures excommunicationes minores, sicut possunt esse privationes partiales communionis fidelium, quam totaliter prohibet excommunicatio maior, in usu tamen ecclesiastico non nisi illa, quæ privat usu passivo sacramentorum talis dicitur, ut ostendit Suar. *disp. 24. sect. 1.* notat August. Barb. *ad rubric. de sent. excom. num. 8. 9. & 10.* Const. Ulissiponens. *ubi sup.* Passerin. *de pollutione Eccles. disp. 8. cap. 5. pag. 286.* Lusitan. Frey Ludovic. *de Conceiçam exam. Theolog. mor. tract. 1. de opinion. probab. §. 3. lit. C. pag. 67.* Leand. *dict. part. 4. quest. 2. tract. 1. & tract. 2. disp. 7. quest. 1.* Castro Palao *dict. punct. 1. & disp. 2. per tot.*

5 Nomine tamen excommunicationis simpliciter prolata intelligitur perpetuò excommunicatio major, *ex cap. Si quem, de sentent. excommun.* ubi DD. Glos. & Panor. id fusiùs tradunt, Const. Ulissipon. statim citanda: nisi ex quibusdam adjunctis colligatur aliud, quam solum usum passivum Sacramentorum prohiberi, ut *in cap. Cum excommunicato 11. quest. 3. & cap. Qui excommunicato, ibid.* ubi communicans cum excommunicato eandem cum ipso excommunicationem incurrere dicitur; quod non nisi de minori excommunicatione intelligi liquet. Ratio verò aperta est; cum enim, ut observat Ioann. Monach. *in gloss. extravagantis 1. de sentent. excommunica-*

tion. vox Excommunicatio, ex propria vi significet expertem communionis facere, quod sola præstat excommunicatio maior, illa sola ex vi, & nativa vocis significatione intelligenda erit. Deinde quælibet dictio in potiori significatione accipienda est, ex Glos. in l. 1. ff. de verbor. obligat. Non diffiteor tamen ante Gregorium IX. cuius est illud caput penult. de sententia excommunicationis, nomine excommunicationis simpliciter, & absolutè prolata significatam fuisse minorem: quod videtur manifestè colligi *ex cap. Engeltrudam, 3. quest. 4. & notavit Avila 2. part. cap. 1. disp. 2. & Mart. Peresius de traditionibus 3. part. tit. de excom §. 1. sub finem:* tunc enim magis timebant fideles prohiberi à receptione sacramentorum, quam tunc à tota communionem Ecclesiæ. Quod observat Henriq. *lib. 13. cap. 2. num. 2.* Atque hac ratione faciliè conciliantur diversa jura; distinguenda enim sunt vetera à posterioribus post Greg. nonum, qui nobis eam regulam universalem tradidit, & Const. Ulissipon. *lib. 5. tit. 25. decret. 1. & in princip.* Valenz. *contr. Venet. 5. part. num. 70.* Passerin. *dict. cap. 5.* Leand. *de cens. 4. part. tract. 2. disp. 1. quest. 8.* Castro Palao *ubi supra.*

De excommunicationibus positis in 6 jure cum multis juribus Const. Ulissipon. *lib. 5. tit. 30.* Castro Palao *sup. disp. 3. per tot.*

Interdictum antiquà & benè Latinâ 7 significatione veteribus utriusque juris conditoribus non incognitâ est prohibitio quædam, sicut interdicere est prohibere, ac vetare: unde solennis illa formula interdicendi aqua & igni exulibus, atque interdicta prohibitoria in jure civili; & in jure Pontificio titulus est de contracto matrimonio contra interdictum Ecclesiæ, verboque interdicendi utitur Concil. Aurelian. 3. Childeberto regnante coactum, *can. 7. 10. & 21.* illoque antiquius Eliberitanum, Pontificè Sylvest. I. circa tempora ferè Nicani, *can. 16. 40. 49. & 62.* Apud veteres tamen Jurisconsultos non solum erant interdicta prohibitoria, sed etiam restitutoria & exhibitoria, ut Author est Justinian.

stinian. initio in l. *De interdicto*: erant enim interdicta, quod observavit etiam *Glos. in cap. Pastoralis, de causa possess. & propriet.* decreta quædam Prætoris inter duos litigantes de possessione, interea dum causa principalis & proprietatis disceptaretur: nihil enim definebat, aut decidebat Prætor, sed informabat Iudices ad quem litigatores remittebantur. Itaque erat rithmus, sive ordinatio futuri de proprietate iudicij. Quare aliqui volunt interdicta fuisse appellata, quod inter duos dicerentur; alij quod interim, dum de proprietate litigabatur, rogarentur: itaque sunt interlocutiones & sententiæ latæ à Prætoze in causa possessionis. Quæ de controversia, & nominis huius significatione vide plura apud *Briffon. Budæum, Hotom. & Cuiac. lib. 5. observat cap. 7.* usu verò ecclesiastico jam obtentum est, ut interdictum pro certa quadam & peculiari censura ab excommunicatione, & suspensione distincta usurpetur, *cap. Quærenti, de verbor. significat.* ubi multos refert, & notat *August. Barbof. in collect. 5. & seqq. Const. Ulissiponens. lib. 5. tit. 40. in princip. Leand. de cens. tract. 5. disp. 1. 4. part. Castr. Palao dict. 6 part. tract. 29. disp. 5. per tot.*

8 Est itaque interdictum censura ecclesiastica prohibens divinorum officiorum celebrationem, sacramentorum activam & passivam administrationem, atque ecclesiasticam sepulturam, quatenus res quædam sacræ sunt & Ecclesiæ bona. Dixi *censuram*, quia revera ut talis ab omnibus agnoscitur: neque placet *Covarr. qui in cap. Alma mater, 2. part. §. 1. num. 2.* maluit appellare suspensionem, non sine ambiguitate vocis; quandoquidem suspensio nomen est certæ cuiusdam censuræ, non autem genus, nisi in latissima significatione usurpetur pro impedimento quidpiam agendi, unde fiat ut quodammodo pendeat ille actus; sed tunc genus remotissimum loco proximi assignatum fuerit in hac definitione. Magis etiam displicet, quod idem *Covarr. num. 4.* neget interdictum esse propriè pœnam spiritualem, cum animam non afficiat, neque privet com-

munionem suffragiorum Ecclesiæ, sed tantum suspendat divinorum officiorum celebrationem: quæ suspensio animam non ligat; nam hac ratione interdictum censura non erit, cum illam diffinierimus esse pœnam spiritualem; immò neque suspensio, cum non privet communibus suffragijs, neque passivo Sacramentorum usu, sed tantum activo, & exercitio potestatis ordinis ac jurisdictionis; nec pœna spiritualis propriè erit, neque (quod inde sequitur) censura. Quare ad rationem pœnæ spiritualis non est opus ut privet communionem suffragiorum, sed satis est si prohibeat participationem bonorum spiritualium, cuiusmodi sunt Sacramenta, divina officia, atque etiam ecclesiastica sepultura. *August. Barb. in dict. cap. Quærenti, n. 5. & seqq. de verb. significat. Const. Ulissipon. ubi supra, Leand. dict. quest. 4. tract. 5. disp. 1. Castr. Palao dict. disp. 5. punct. 1. & seqq.*

9 Ex hac porrò diffinitione statim apparet, quomodo hæc censura differat ab alijs, aut cum ipsis conveniat: quod pluribus profequitur *Alterius disp. 1. de interdict. cap. 2.* & quidem quoad rationem materialem differt ab excommunicatione, eo quod paucioribus privet quàm excommunicatio, quæ & illa ipsa quæ interdicto prohibentur, & alia multò plura complectitur: quare pars quædam excommunicationis dici posset. Certè excommunicationis nomen sæpius pro interdicto usurpatum videbis apud *Cantriprat. lib. 2. apum, cap. 40. num. 7.* & apud *Ademarum S. Eparchij Monachum in chronico, ann. 994.* & in *Concil Bituricensi act. 1.* ubi *Oldericus Monachus* proponit severiorem quandam rationem excommunicationis adversus perturbatores *Lemovicensis Episcopatus*: quam refert *Baron. an. 1034. num. 18.* & ex ipsa lectione constat, esse interdictum in terram *Lemovicensem* latum, non excommunicationem propriè dictam: suspensio verò non prohibet quæ interdicto vetantur, sed alia quædam, ut ex ipsorum diffinitionibus manifestum est, ut notat *August. Barb. in dict. cap. Quærenti, num. 5. & seqq. de sent. excom. Leand. ubi supra.*

sup. Castr. Palao ubi supra, de quo etiam Valenz. *contr. Venet. part 5.* ubi notat n. 74. & seqq.

10 Quoad rationem autem formalem, si-
ve modum sub quo hæc sacra, & bona
spiritualia diversis istis censuris vetan-
tur, manifesta quoque distinctio est;
nam hæc bona considerari possunt vel in
sefe tantum, quatenus sunt talia bona,
sacra nimirum & spiritualia, quibus
Christus suam sponsam dotavit, & Ec-
clesiæ Rempublicam instruxit; vel qua-
tenus communia sunt omnibus fide-
libus, qui eo quod sint ejusdem Reipubli-
cæ cives, aut ejusdem corporis membra,
in illis tanquam Republica communi-
cant; vel denique ut sunt exercitia quæ-
dam sacræ potestatis. Primo modo pro-
hibentur ab interdicto, secundo ab ex-
communicatione, quæ idcirco omnium
censurarum amplissima est, & pluribus
privat, quia communionem omnem
tollit; quod non facit aut interdictum,
aut suspensio. Denique bona spiritualia,
ut sunt sacræ potestatis actiones, vetan-
tur suspensione, unde etiam sumitur
adæquata veluti ratio hujus numeri, &
cur augeri aut minui non possit, quan-
tūvis in re morali; non videntur enim
aut alia bona spiritualia esse in potestate
Ecclesiæ, aut alij modi, vel rationes for-
males, sub quibus considerari, & ab
Ecclesia prohiberi possint: notat Aug.
Barb. *ubi sup. Const. Ulissip. ubi supra.*

11 Interdictum duplex est, locale unum,
quo prohibetur ne sacra officia, sacra-
menta, & ecclesiastica sepultura alicubi
celebrentur; personale alterum, quo
prohibetur fidelibus interesse divinis
officijs, sacramentis tum activè, tum
passivè participare, & donari ecclesiasti-
câ sepulturâ. Quare interdictum locale
ad solum locum fertur; nam extra illum
hæc omnia licent fidelibus. Personale
dirigitur ad personas, quæ nullibi pos-
sunt hæc sacra percipere. Consentunt
huic divisioni DD. omnes, cum manife-
sto colligatur ex jure, *cap. Præsenti, cap.
Si sententiam, cap. Si civitas, de sentent.
excommun. in 6.* Neque mirum est, lo-
cum capacem esse hujus censuræ: tum
quia suo modo consecrationis atque

pollutionis capax est: tum quia poenâ
hujusmodi plectuntur fideles, quibus
prohibentur hæc sacra, non simpliciter,
& absolutè, sed ratione loci, in quo ce-
lebrare hæc non licet. Addunt Novar.
*cap. 27. n. 166. Sylv. verb. Interdictum 1.
quæst. 2. Tabiena eod. vers. Valent. tom. 4.
disp. 7 quæst. 18. part. 2. Tolet. lib. 1 cap. 18.
& alij, nec improbat Sayr. lib. 5. Thes. c. 1.
num. 10. tertium genus interd. cti, quod
mixtum ex locali & personali, seu deam-
bulatorium appellant, eo quod tum per-
sona ipsa, tum loca, in quæ devenerint,
interdicantur hac formula: *Interdico Ti-
tium, & locum ubi est, aut ubi fuerit, &
quamdiu in eo manserit:* cujus exemplum
habemus *in cap. Non est vobis, de sponsal.
& in cap. Dilectis filijs, de appellat.* Verum
hoc interdictum locale dici potest suc-
cessivè, neque quicquam peculiare ha-
bet; quatenus enim personale est, de illo
judicandum est ut de personali; & quate-
nus est locale, judicandum erit ut de lo-
cali: quare eam tertiam interdicti spe-
ciem rejiciunt cæteri communiter. Aug.
Barb. *ubi proximè Const. Ulissip. lib. 5. tit.
40. §. 3. pag. 525. Leander de cens. 4 part.
tract. 5. disp. 1. q. 2 & seqq. & q. 22 & disp.
2. & seqq.* ubi omnia ad varias quæstio-
nes tradit: & Castr. Palao *ubi supra, disp.
5. punct. 2. & seqq.**

12 Utrumque hoc interdictum, tum lo-
cale, tum personale, dividitur rursus in
generale, & particulare: quæ divisio su-
mitur *ex cap. Cum in partibus, de verbor.
signif. & cap. Præsenti, de sent. excom. in 6.*
quibus locis fit mentio generalis inter-
dicti localis, *cap. Si autem sententia, de
sentent. excom. in 6.* Habetur etiam inter-
dictum generale personale, unde neces-
sariò colligitur membrum oppositum,
nimirum interdictum particulare. Barb.
*proximè: Const. Ulissip. ubi sup. & tit.
41. & tit. 42. & 43. Leander ubi sup.
quæst. 3. & seqq. Castr. Palao dict. punct.
2. & seqq.*

13 Interdictum igitur generale loci est,
quod fertur in aliquem locum, qui plura
loca particularia continet, cujusmodi
est Regnum, Civitas, Provincia, Dicece-
sis, Castrum, Oppidum. Particulare verò
cùm unius Civitatis una vel plures Ec-
clesiæ,

clesiæ, non tamen omnes interdiciuntur. Nomine autem Ecclesiæ intelligimus etiam privata loca, in quibus celebrari potest, Cappellas annexas, & Cæmeteria. Interdictum generale personale est cum interdicitur populus totius alicujus Regni, Provinciæ, aut Civitatis; particulare dum una aliqua particularis persona, vel particularis aliqua communitas, ut Capitulum, Universitas, Academia, aut plures etiam personæ sigillarim interdiciuntur. Inter interdicta generalia unum est magis generale quàm aliud: sicut ex interdictis particularibus alia sunt magis particularia alijs. Provincia enim amplior est Civitate; cum tamen utraque interdicitur interdicto generali; & una Ecclesia specialior est situ & magis singularis, quàm duæ; in eas tamen fertur interdictum speciale. Quæ de causa trimembrem faciunt hanc divisionem, & distinguunt interdictum speciale à particulari, sive singulari, Angel. *verb. Interdictum* 1. num. 1. & 11. & *Interdictum* 2. num. 1. Piliarc. *part. 1. de officio Sacerd. lib. 4. cap. 3.* ita ut ex Angelo interdictum locale generale sit interdictum Regni, vel Provinciæ, vel Diocesis: speciale interdictum Civitatis, Castri, Villæ: singulare interdictum Ecclesiæ unius, vel plurium: generale personale est interdictum universi populi totius Regni, Provinciæ, vel Diocesis; speciale cum interdicitur pars aliqua populi, v.g. aliquod determinatum Collegium, aut Capitulum, aut Universitas, & non totus populus. Singulare denique cum aliqua persona determinata, certa, aut incerta interdicitur. Antonin. autem paulò aliter has voces explicat; nam Interdictum Universitatis, & Collegij locale dicit: singulare autem interdictum illud solùm appellat, quod fertur in unam personam determinatam; quare illud solùm est interdictum personale. Alij tamen DD. passim hanc divisionem rejiciunt cum Henriq. *lib. 13. cap. 41.* Nav. *cap. 27. cit. num. 166.* Suarez *disp. 32. sect. 2. num. 4. & 11.* Alterius *disp. 1. de interdicto, cap. Quia.* Innocentius III. *cap. Cum in partibus, de verb. signif.* interdictum generale appellat interdictum

non modò Regni & Provinciæ, sed etiam Civitatis, Villæ, & Castri; quod interdictum speciale nominabat Angel. Deinde observat Sylv. *verb. Interdictum* 1. num. 7. nunquam jus meminisse interdicti singularis, sed illud semper speciale appellasse: quarum nominationum rationem reddit Gloss. *in cap. Cum in partibus, tit.* quia generale dicitur, quod totum aliquod sine exceptione comprehendit; speciale verò, quia non comprehendit totum, sed partes: unde refert Sylv. ex Archidiac. & Calderin. *tract. de interdicto, part. 1. num. 17.* quod si interdiceretur vel una tantùm Ecclesia, vel omnes Ecclesiæ alicujus Civitatis, aut Provinciæ, fore interdictum speciale, quia extra Ecclesias interdictas possent in alijs illius Civitatis aut Provinciæ locis celebrari divina officia ab incolis; cum è contrario si interdicitur Castrium, vel Civitas, interdiciuntur omnia prorsus loca illius, cum sit totum quod interdicitur: quando verò omnes Ecclesiæ interdiciuntur, etiamsi sit signum, & nomen universale, illud tamen distribuitur in omnia singularia, & æquivalet isti interdicto in hanc & illam Ecclesiam: non erit igitur generale, cum neque in totum, neque in aliquod cadat: quæ eadem ratione divisio bimebris interdicti personalis intelligenda erit; nempe generale dicitur, quo unius alicujus Civitatis populus universus interdicitur; speciale illud, quo pars solùm populi, sive sit unica tantùm persona, sive plures determinatæ, aut indeterminatæ, ut habet Sylv. *loc. cit. num. 8.* Quid verò intersit interdictum generale, & particulare, sive speciale, & quandonam censeatur generale, aut speciale, aliaque nonnulla commodiùs tradentur *in Const. Ulissipon. ubi supra, & tit. 42.* Leander *ubi supra, quest. 4. & seqq.* Casir. *Palao dict. punct. 2. & seqq.*

Tertiò dividitur interdictum in totale & parziale: quæ partitio convenit utrique interdicto, nimirum locali, & personali. Totale est quod omnes effectus interdicti habet, sive quod simpliciter, absolutè, & absque ulla limitatione profertur. Parziale verò est, quod est tantùm

tantum circa unum aliquem, aut alterum effectum; ut si quis ab ingressu Ecclesiae, aut ab administratione Ecclesiae tantum prohibeatur; poterit enim alia omnia æquè præstare, atque si non fuisset interdictus: v. g. domi sacrum celebrare, cui solus ingressus Ecclesiae fuit prohibitus; & ideo illum non esse verè interdictum contendit Covarr. *in cap.*

Alma mater, 2. part. §. 1. num. 3. & satis sit annotasse, posse dividi effectus interdicti, sicut dicebamus alteram suspensionem totalem, alteram partialem esse posse. Const. Ulissiponens. *ubi supr. & tit. 42.*

15 Quartò denique aliud est interdictum, quod est vera censura, aliud quod est dumtaxat poena quædam ecclesiastica, ut suspensio, de qua Castr. Palao *moral. p. 3. tract. 29. disp. 4.* Const. Archiepiscop. Ulissiponens. *lib. 5 tit. 34. & 35.* Satis apparet, ex his quomodo differant, aut convenientur duæ istius interdicti species, de quibus remissivè Pasqualig. *de contr. inter Episcop. & Regul. part. 1. num. 587.*

16 De suspensionibus positis in jure cum multis juribus Const. Ulissipon. *lib. 5. tit. 35.* & de interdictis etiam à jure numeratis *tit. 46. pag. 537.* Castr. Palao *de cens. dict. 6. part. disp. 5. punct. 8.*

17 Restat ex poenis Ecclesiasticis cessatio à Divinis; si tamen ipsa verè poena est, aut potiùs signum gravissimi luctus, & mœroris, quo laborat Ecclesia propter sibi, aut sacris gravem injuriam illatam. Quia tamen intendit Ecclesia ea ratione inducere eum, à quo læsa est, ad reparandam injuriam, poena dici potest; dum enim videt sui causâ tantam in sacris perturbationem, & omnium consternationem, atque adversum se concitata plerunque hominum studia, moneatur officij sui, & quodammodo plectitur: quare impropiam aliquam poenæ rationem huic cessationi tribuere possumus, immò illam inter censuras numerabat Soto *in 4. disp. 22. q. 3. art. 1.* Maiol. *lib. 3. de irregul. cap. 20. sub fin.* Francus relatus à Nav. *cap. 27. num. 188.* & Covarr. *in cap. Alma mater, 2. part. §. 2.* nominat juris censuram, quia imponitur à

Judice Ecclesiastico propter grave crimen, ut ab illo recedatur; & per illam privantur clerici functionibus spiritualibus, prohibentur enim divina officia celebrare, & Sacramenta quædam administrare: quæ levis est controversia, & ex diffinitione cessationis hujus facile explicanda. Est igitur cessatio à divinis prohibitio facta clericis divina officia in aliquo loco celebrandi; sive est præceptum abstinendi à divinis officijs in certo quopiam loco. Cujus præcepti, aut prohibitionis effectus, sive executio, est ipsa cessatio, sive ommissio, sive abstinencia divinorum officiorum: unde nominatur suspensio organorum à Panorm. *in cap. Dilectis filijs, de appellat. num. 18.* Sylv. *verb. Interdictum 1. quest. 1. num. 4.* Covarr. *in cap. Alma mater, 2. part. §. 2. n. 1.* quem loquendi modum ad significandum silentium Ministrorum mœrentis tunc Ecclesiae, desumptum esse monet Soto ex Psalmo 136. ubi populus Israëliticus captivus suspendit in salicibus organa. Alij cum Nav. *cap. 27. num. 188.* vocant omnimodam desistentiam divinorum officiorum. Consentunt verò omnes cum Panorm. & Covarr. atque Henriq. *lib. 13. cap. 52. n. 1.* cessationem istam esse quid facti, & non quid juris: tum quia nulla ejusmodi cessatio imposita reperitur ipso jure: tum maximè, quia est ipsamet desistentia à celebratione divinorum, & imponitur æqualiter omnibus, neque magis nocentes, quàm innocentes respicit. Denique non est ullum vinculum juris producens aliquos peculiare effectus ex juris institutione, ut videmus in censura, quæ afficit personam etiam ubicunque existat, & quam violans incurrit irregularitatem: at verò hæc cessatio est dumtaxat quædam simplex prohibitio, quæ nullos peculiare effectus inducit. Quare neque verè censura est, alioquin quoties Episcopus clerico prohiberet sacrum facere, aut audire confessiones, illum diceretur ligare censurâ suspensionis, & Clericus eam prohibitionem violans non modò peccaret non parendo, sed etiam fieret irregularis. Sanè quædam prohibitiones celebrandi in certis Ecclesijs habemus

cap. 1. & 2. de jurepatr. quas nullus dixerit esse censuras; unde cum hæc cessatio sit prohibitio duntaxat facta ministris Ecclesiæ, ne divinas laudes, & alia officia celebrent, atque suo silentio lugentis Ecclesiæ mœrorem immensum testentur, meritò censuram esse negavit Nav. cap. 27 num. 188. Suar. disp. 39. sect. 1. num. 4. & alij deinceps; estque ea vera interpretatio communis dicti Canonistarum, cessationem esse aliquid facti, non juris; non negant enim imponere vinculum, & obligationem Ministris cessandi à Divinis; id enim omninò habet omnis prohibitio & præceptum negativum: sed quia non imperat aliud quàm omissionem divinorum officiorum, neque aliud prohibet, quàm illam celebrationem, & nullos alios juris effectus inducit ex sua institutione, ut monui: immò cum non afficiat magis nocentes, quàm alios quoscunque, æqualiter enim omnibus divina cessant, propriam rationem pœnæ fortiri negat Alterius disp. 2. de interd. cap. 1. & Suar. disp. 39. sect. 1. num. 14. quia simplex prohibitio, qualis est in cessatione, nec includit, neque requirit rationem pœnæ, cum ad illam sufficiat ratio præcepti: & licet imponatur occasione tantum culpæ, ex eaque resultet pœna quædam in personas culpabiles; cum tamen quoad proximam obligationem æquè cedat in innocentes, neque istos qui suâ culpâ causam dederunt tanto malo ullo vinculo particulari liget, sed sit quoddam commune gravamen per modum præcepti positum, non nisi admodum impropriè pœna dici poterit, ut monebamus initio cum multis juribus Const. Ulissipon. lib. 5. tit. 49. pag. 546. Castr. Palao dict. disp. 5. punct. 9.

18 Hinc vides, quomodo cessatio à Divinis differat ab interdicto, licet fortassis eandem privationem divinorum Officiorum, Sacramentorum, & Ecclesiasticæ sepulturæ afferat; unde aliquando interdicti nomine significatur cessatio, cap. Dilectis, de appellat. ubi non loqui Pontificem de proprio interdicto contra quàm intellexerit Glossa & Panorm. sed de quadam cessatione à divinis, rectè vidit alia Gloss. in Clement. 1. de sentent.

Pars I.

excommunicat. Formaliter tamen differre, non modò quando cessatio est particularis, sed etiam quando est generalis, & malè cum interdicto generali illam confundi à Majolo lib. 3. de irregul. cap. 20. num. 11. Calderin. Ancharan. Felino & alijs sequentis Ioann. Andr. apud Sayr. lib. 5. cap. 17. num. 9. qui idcirco dicunt ex violatione cessationis generalis à Divinis incurri irregularitatem, constat ex dictis, quandoquidem cessatio, neque censura, neque pœna est, sed prohibitio quædam, cum interdictum sit vera censura: quare cæteri ferè DD. negant ex ejus violatione nasci irregularitatem. Alias differentias dabit Alterius disp. 2. cit. cap. 2. quæ vix intelligi possunt antequam ejus effectus sigillatim explicentur. Hæc præcipua est, quòd interdictum semper respiciat determinatam personam, quæ illo plectitur; quod non contingit in cessatione. Quod verò aliqui sæpiùs dicunt, equidem afficere locum, negatur ab Hurtado diff. 1. de cessat. quòd hoc sit contra rationem, cum aut personas, aut locum tanquam circumstantiam aliquam afficere necesse sit. Sensus tamen communis dicti est, cessationem non afficere locum eodem modo quo interdictum locale, quod inhabilem reddit locum ad divina officia celebranda; unde qui in eo celebrat fit irregularis: cessatio autem est simplex quædam prohibitio facta ministris Ecclesiæ, quare non est affectio loci, sed ejus quædam externa circumstantia. Const. Ulissipon. ubi proximè, Castro Palao dict. disp. 5. per tot. & punct. 9.

19 Dividitur cessatio à Divinis in generalem & specialem, prout vel generalia quædam loca, putà Regnum, Provinciam, Civitatem; vel determinata, & particularia, ut Ecclesiam, Monasterium, & alia hujusmodi respicit, uti has voces in divisione interdicti interpretabantur. Nulla porrò est cessatio personalis, cum ut dixi, nullas personas liget, sed omnibus æqualiter imponatur. Const. Ulissipon. ubi sup. Castr. Palao ubi proximè.

20 Ex omnibus istis vides, quàm aptè Speculat. tit. de pœnis, §. 2. pœnas canonicas

nicas cum civilibus comparavit: excommunicatio enim comparatur interdictioni aquæ & ignis, in cuius locum successit Iure Civili deportatio, l. 2. ff. de pœnis. Suspendio temporalis comparatur relegationi, depositio verò depositioni perpetuæ, degradatio capitis diminutioni, ex Panorm. in cap. Qualiter 2. de accusat. num. 9. Traditioni Curie seculari, quæ consequitur degradationem, succedit pœna mortis, ex Innoc. in cap. Qualiter 2. cit. Bernard. Dias in pract. crim. Canon. cap. 133.

21 Cognitis sic speciebus excommunicationis, & interdicti, ut de illis non dubitetur, optimo jure fuit illorum pœna in edictis promulgata per Ecclesie aut monasterij portas affixis, ut evitaretur usurpatio, ac turbatio jurisdictionis, propter quam Illustrissimus Archiepiscopus facultatem habebat ad ferenda talia edicta, excommunicationes, & interdicta in Monasterijs, & Civitatis Ecclesijs, etiam exemptis, de cuius observantia & validitate dubitari non poterat, ut in similibus terminis tradit decisum in sacra Congregatione Immunitatis anno 1653. Baptista de Luca theatr. verit. & just. tom. 3. de jurisd. & foro compet. discurs. 29. per tot. ubi num. 8. pag. 129. præstat rationem his verbis: Quo verò ad interdictum Ecclesie prudenter ac fundatè dicebam ad illud processum esse, quia cum Ecclesia fuerit causa scandalii publici, rationabile erat, ut publica demonstratio punitionis in eadem Ecclesia fieret, non obstante ejusdem Ecclesie exemptione, cum hæc localis non competat ratione illius loci materialis, qui tanquam res inanimata, sicut est incapax delicti, ita etiam pœnæ, vel privilegij: sed hæc omnia respectivè competunt ratione personarum ministrantium; ideoque in loco adjiciuntur censuræ in pœnam personarum sub quarum regimine est Ecclesia, seu in pœnam populi in eadem Ecclesia sacramenta & divina recipientis, ut in interdicto apponendo in loco, provincia, vel civitate, ob delictum Principis, seu Magistratus, vel alicujus notabilis partis populi Archidiacon. in cap. Si sententia. per illum textum, de sent. excom. in 6. Felin. Dec. & alij in cap. Sine, de offic. deleg. Sayr. de cen-

sur. lib. 5. cap. 11. num. 8. & 9. ideoque cum personæ, quamvis exemptæ, in proposito ut supra subjaceant jurisdictioni Ordinarij, multò magis eorum Ecclesia subiacere debet; nunquam enim exemptio ab interdicto suffragari potest us qui sunt ejus causa, ad textum in cap. Licet, de privileg. in 6. Kobier de jurisd. in exemptos lib. 4. quæst. 14. in fin. Ac in specie id probatur per textum in cap. Cum & plantare, § fin. de privileg. ubi expressè statuitur quod Religiosi qui jura Episcoporum sibi arroganti, Episcopo sint subjecti, & eorum Ecclesie interdicto subjiciantur: ergo Ecclesia subjicienda est interdicto ob delictum eorum in ea existentium, præsertim quia delictum nomine Ecclesie, & pro ejus causa commissum erat: & ex his per dictam Sacram Congregationem Immunitatis, ut supra insinuatum est de anno 1653. & pro censurarum validitate responsum fuit. Et discursu 31. loquitur in terminis interdicti positi per Archiepiscopum aut Episcopum ordinarium propter functionem Pontificalium factam in monasterio exempto absque ejus licentia, & eo contradicente, propter quod promulgavit interdictum quare etiam contradicente Illustrissimo Nuntio optimo jure dictas pastorales decrevit, & promulgavit D. Archiepiscopus in terminis de quibus agimus.

Et ideo justè fuit positum interdictum 22
 ob Ecclesiasticam jurisdictionem violatam, & perturbatam, ut tenet Valenz. contr. Venet. 5. part. num. 76 & interdictum ab ingressu Ecclesie adversus Il- 23
 lustrissimum Episcopum, de quo in pastoralis transcripta cap. 1. numer. 5. juxta textum in cap. Sanè 11. de offic. & potest. judicis delegati, vers. Ideo, ibi: Itaque judex secundum negotij qualitatem temperatè procedens, Episcopo vel ingressum Ecclesie, vel sacerdotale officium interdicat, aut etiam terram illius, quæ ad jurisdictionem suam pertinet, specialiter interdicto supponat. Et per hæc verba ita etiam tenet Gloss. ibi: textus etiam elegans in cap. Quia Pontificali 2. de offic. & potest. judicis delegati in 6. ibi: Quia Pontificali dignitate præditis ob reverentiam sacri officij, quod exercent, primùm deferrri convenit, & eos plus alijs honorari decet, ut cum

cum à Iudicibus, vel Conservatoribus à Sede Apostolica deputatis contra eos ad coactiones aliquas sive pœnas fuerit procedendum, gradus & modestia in huiusmodi processu servetur: ita quod (eis quadam cum digna reverentia supportatis) ingressus primò ipsius Ecclesiæ, vel sacerdotale interdicator ministerium, ac deinde ab officio suspendantur, & subsequenter aggraventur censura ecclesiastica contra eos, nisi fortè aliter fieri suaserit nimia contumaciæ proteruitas sive culpa. Et ita tenet Gloss. ibi, & multos refert Aug. Barb. in collectan. ad dict. text. in dict. cap. Sanè 11. de offic. & potest. Judic. delegat. num. 1. & 2. & in dict. cap. In Pontificali 2. num. 1. & seqq. & per tot. ubi omnes de materia refert, & sequitur, & est omninò videndus, quia eleganter exornat & in Pastoralis 3. part. alleg. 106 num. 37. Azor part. 2. instit. moral. lib. 5. cap. 34 quæst. 11. Frances Pastoralis Regular. part. 2. quæst. 26. n. 18. 19. & 20. Corona de potest. ad dignit. Episcop. tract. 2. c. 2. n. 7. & ad fin.

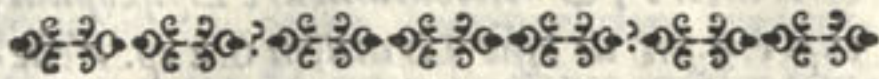
24 Et quamvis dicti textus loquantur in Iudicibus delegatis, attamen dicta facultas in illis concessa comprehendit Archiepiscopos, aut Episcopos, qui in hoc casu sunt ut delegati Sedis Apostolicæ quoad executionem Decretorum Concilij Tridentini, in quibus fundantur, ut ex alijs tradit Tamburin. de jure Abb. tom. 3. disp. 5. quæst. 11. num. 45. & multis seqq. ex Barb. & alijs Frances in pastoral. Regular. part. 2. quæst. 1. n. 5. & 6. & n. 9. 11. 19. 20. 22. 23. 25 & etiam quando non est delegatus à Sede Apostolica, sed solum Archiepiscopus ordinarius. Coron. dict. cap. 2. num. 7. pag. 117.

25 Et licet inferioribus sit hoc prohibitum, & contra Episcopum procedere per suspensionem, interdicta, & censuras, ex cap. 1. §. fin. de offic. Ord. Doctissimus Andrade ac goes Episcopaes, cap...

26 Attamen secus est in Archiepiscopo; autoritas enim Archiepiscopi eò extenditur, ut possit suspendere, interdiceret, & excommunicare Episcopum, ut supponit textus in c. Quia Pontificali 2. de offic. deleg. & ita tenet Corona dict. c. 2. num. 7. pag. 117. ibi: Auctoritas Archiepiscopi eò extenditur, ut possit suspendere,

interdicere, & excommunicare Episcopum, cap. 1. §. fin. de offic. Ord. in 6. cap. Venerabili, ubi Abbas, de sentent. excommunicat. Gloss. in cap. fin. 12. dist. Hostiens. in cap. Grave, de præbend. & cap. 2. de officio Vicarij, in 6. Abbas in cap. non potest, num. 8. de sentent. & re judic. in cap. Instulatio, num. 11. de cler. excomm. ministr. Gemm. in cap. Ut litigantes, num. 4. de officio Ord. in cap. 2. §. fin. de for. comp. in 6. Decius in cap. 1. de judic. num. 29. in 2. l. Et. Synod. Ugol. in prælud. cap. 9. Lancelottus Conrad. in templo omnium judic. lib. 2. cap. 4. Guillelmus Rosæus de synodo, part. 1. num. 45. 46. & 47. ubi opinatur, quod Archiepiscopus cui subest, potest Episcopum omittentem congregare Synodum suspendere ab executione officij. Quaranta verbo Archiepiscopi auctoritas, vers. 13. Marcus Antonius Genuensis citato cap. 70. n. 3. addit Joannes Berthachinus, Vicarium Archiepiscopi absente Archiepiscopo posse suspendere, interdiceret, & excommunicare suffraganeum: ita de Episcopo part. 7. lib. 4. tit. de Vicario Episcopi, quæst. 10. Antonius Pichardus inter consilia Menochij 52. num. 187. Jacobus Sbozius de Vicarij Episcop. potest. lib. 2. c. 58. num. 3. Quod si Episcopus non fuerit consecratus, posse à Vicario Archiepiscopi etiam præsentis excommunicari sustinet Marcus Anton. Cuchus instit. can. lib. 4. tit. de consecr. Episcop. num. 6. & tit. de Vicario Episcopi, num. 123. Sbozius citatus, & alijs. Notat Marcus Antonius Genuensis citatus, Archiepiscopum, & consequenter ejus Vicarium coercendo suffraganeos Episcopos debere servare formam capitis 2. de offic. delegati in 6. ut scilicet primò illis prohibeatur ingressus Ecclesiæ, vel sacerdotale ministerium interdicator; deinde suspendantur ab officio, postea censurâ afficiantur.

Idem tenet eleganter, & quod Episcopus in his terminis possit etiam excommunicari, Fragos. de regim. Reip. 2. part. lib. 7. disp. 17. § 1. num. 27. optimè & meliùs Avila de censur. 2. part. cap. 4. disp. unic. dub. 9. vers. Tertia conclusio.

CAPUT XLVIII.

Utrum Regulares, seu Religiosi teneantur observare censuras, aut interdicta ab Archiepiscopo, aut Episcopo lata, & in suis Ecclesijs publicare talia interdicta aut censuras contradicente Nuntio Apostolico cum potestate Legati à latere.

SUMMARIUM.

- 1 Regulares sunt exempti à jurisdictione Archiepiscoporum, & Episcoporum.
 - 2 Regulares in suis Ecclesijs tenentur publicare & servare censuras & interdicta emanata & promulgata ab Ordinarijs, Archiepiscopis, aut Episcopis, etiam contradicente Nuntio Apostolico cum potestate Legati à latere: & num. 3. 4. & 5. ubi ampliatur.
 - 6 Utrum privilegia Regularibus concessa in jure, & alibi ad celebrandum tempore interdicti, & ad admittendos laicos ad divina eodem tempore, revocata sint per Concilij decreta.
 - 7 Religiosi qui non observant interdictum, quando illud observat Ecclesia Cathedralis, aut Matrix, ipso jure incurrunt in excommunicationis pœnam, & si celebrant manent irregulares.
 - 8 Interdictum seu excommunicatio timenda est, & observanda tam à secularibus, quàm à regularibus.
- I** cet Regulares sint Exempti à jurisdictione Archiepiscoporum, aut Episcoporum, ut tradit Bordon. *resolut.* 7. num. 1. cum seqq. Cespedes in *tract. de Exempt. Regular.* cap. 24. dub. 391. ex cap. *Nimis prava, de excessibus Prælator.* Frances de Urrutugoyti *Pastoralis Regular.* p. 2. q. 1. n. 1. & q. 2. n. 17.
- 2 Attamen Regulares in suis Ecclesijs tenentur publicare, & servare censuras,

& interdicta emanata, & promulgata ab Ordinarijs, Archiepiscopis, aut Episcopis (etiam contradicente Nuntio Illustrissimo, etiam cum potestate Legati à latere, qui cum eis non potest concurrere in prima instantia, ut supra cap. 39.) Ita probatur per Sacrosancti Concilij decretum Tridentini *sess. 25. de Regularib. cap. 12. ibi: Censuræ, & interdicta, nedum à Sede Apostolica emanata, sed etiam ab Ordinarijs promulgata, mandante Episcopo à Regularibus in eorum Ecclesijs publicentur, atque servantur.*

Et ita jam dispositum erat in jure, ³ juxta textum in cap. *Cum & plantare, §. Excommunicatos, de privileg de quo DD. de quibus Barbof. in collectan. Henriq. in summa, lib. 13. cap. 42. § 3. Barb. de potest. Episcop. alleg. 105. num. 43. Francisc. Leo in thesaur. fori Ecclesiæ, part. 1. cap. 8. n. 19. Fr. Ioan de la Cruz de statu Religionis lib. 2. cap. 2. dub. 2. Fusch. de visitat. lib. 2. cap. 15. num. 62. Riccius in prax aurea, resolut. 210. vers. 5. Kochier de jurisdic. Ordinarij in exemptos, part. 2. quæst. 45. n. 6. Villaruel. Gobierno Ecclesiastico, y pacifico, 1. part. quæst. 6 art. 5. num. 1. multos refert Barbof. ad dict. cap. 12. num. 1. Franchis *contr. inter Episcopos & Regulares part. 1. quæst. 1. num. 1. & ibi Pasqualigus in add. num. 21. de Luca in theatr. ver. & just. tom. 3. de jurisdic. & foro comp. disc. 29. Valenz. contra Venetos 5. part. num. 77. explicat D. Episcop. Angolens. statim citandus, Leon de censur. 2. part. recoll. 2. num. 488.**

Et non solum Religiosi debent obser- ⁴ vare, & publicare censuras, & interdicta Archiepiscopi, aut Episcopi, sed etiam debent excommunicatos evitare, *dict. §. Excommunicatos, & ibi Abb. num. 1. cap. Episcopum, de privileg. in 6. c. Is qui, §. is verò, de sententia excommunicationis, eod. lib. Ugol. de censur. tab. 2. cap. 25. n. 2. Covar. in cap. Alma, part. 1. § 1. num. 2. Sayr. quem citat Barbof. *dict. alleg. 105. num. 44. Villaruel. dict. art. 5. num. 2.**

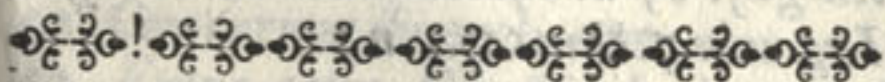
Et hoc non potest impedire Nun- ⁵ tium, nec prohibere, ut in specie tradit de Luca *theatr. ver. & just. tom. 3. de jurisd. discurs. 36.*

Utrum autem privilegia Regularibus ⁶

concessa in jure, & alibi ad celebrandum tempore interdicti, & ad admittendos laicos ad divina eodem tempore, revocata sint per dictum Concilij decretum? Quæstio est controversa apud DD. quos refert Barbof. *ad Concil. in dict. cap. 12 n. 2.* & ultra eos Villaroel. multos refert *dict. quæst. 6. art. 6. num. 3. & seqq.*

7 Et idè Religiosi qui non observant interdictum, quando illud observat Ecclesia Cathedralis, aut Matrix, ipso jure incurrunt in excommunicationis pœnam, & si celebrant, manent irregulares, ut ex multis juribus disponit Const. Ulissiponens. *lib. 5. tit. 41. §. 4. vers. Os Religiosos, pag. 528.* optimè Episcopus Angolensis, doctissimusque D. Frey Anton. ab Spirit. Sanct. *p. 1. de privileg. Reg. §. 3. n. 97. 98. & 99.* ubi ampliat & explicat quæ dicatur Ecclesia Matrix: optimè etiam Leander *de cens. 4. part. tract. 5. disp. 8. quæst. 20 & 21.*

8 Interdictum enim, & excommunicatio, sive justa, sive injusta timenda est, & observanda tam à secularibus quàm à Regularibus. Explicat Passerin. *de pollution. Eccles. disp. 8. cap. 12 n. 1. & seqq. pag. 299. 300. & 301.*

CAPUT XLIX.

Utrum Nuntius Apostolicus cum potestate Legati à latere sit Ordinarius Exemptorum regularium, ita ut non obstante Pastoralis Archiepiscopi, aut Episcopi, fundata in Concilij jurisdictione adversus Exemptos, eo contradicente possit, aut ejus Reverendus Auditor concurrere cum eis; & Exempti Regulares teneantur potiùs ei obedire, quàm Archiepiscopis, aut Episcopis.

SUMMARIUM.

- 1 Nuntius cum potestate Legati à latere, & Legatus à latere potest cognoscere de causis Exemptorum, & contra eos.
- 2 Licet sit de reservatis Papæ cognoscere de causis Exemptorum, tamen singulare est & speciale quod Legatus à latere habeat jurisdictionem in Exemptos: & quare num. 3. & 4.
- 3 Legatus est Judex ordinarius Exemptorum, & de eorum causis, & controversijs cognoscere potest.
- 6 Quando Archiepiscopus aut Episcopus procedit contra Exemptos in Concilij Tridentini Decreti executionem, non potest cum eis concurrere Nuntius cum potestate Legati à latere: & quomodo procedat num. 7.

Licet Nuntius cum potestate Legati à latere, & Legatus à latere possit cognoscere de causis Exemptorum, & contra exemptos Religiosos, ut notat Glos. in cap. *Quoad translationem 6. de offic. Legati*, & ibi Auguit. Barb. in *collectan. num. 10. cap. Veniens 1. ibi: Vel Legato ab eis de latere, de verborum significatione lib. 6.* & ibi Barbof. *cap. Si Abbatum, de elect. lib. 6. Rodrig. quæstion. regular. tom. 2. quæst. 62. art. 1. Paris. cons. 28. n. 31. part. 4. Villadiego in tract. de Legato, 1. part. quæst. 8. num. 20. Kochier de jurisdiction. in exemptos part. 2. quæst. 2. num. 7. Felin. in cap. Grave, num. 3. de offic. Ordinarij, Roman. cons. 398. Aug. Barbof. de jur. Eccles. lib. 1. cap. 5. num. 77. etiam in prima instantia, Ferro de precedent. quæst. 29. n. 3. vers. Sed eos excommunicare, Bordon. part. 2. resol. 78. num. 65. Oliva de foro eccles. 2. part. quæst. 38. num. 8. Peyrin. tom. 1. pag. 260. num. 42. ubi etiam anteneantur contra sua privilegia Legato aut Nuntio obedire, in const. Julij II. §. 10.*

Quia etsi sit de reservatis Papæ cognoscere de causis Exemptorum, tamen singulare est & speciale, quod Legatus à latere habeat jurisdictionem in Exemptos, ex textu in cap. *Veniens 1.* & textu in cap. *Si Abbatem, de electione, eod. lib.*

Aug.

Aug. Barbof. *dict. cap. 1. num. 77. vers. Ratio*, Frances *var. resol. cap. 28 num. 24. & seqq.* explicat, & limitat Peyrin. *ad Const. tom. 1. in Jul. II. §. 10. num. 41.*

3 Tum etiam quia Papa eximendo à jurisdictione cuiuslibet Ordinarij non videtur eximere à potestate Legati à latere, Navarr. *de datis & promissis pro iustitia, notabili 4. num. 10. vers. 2.* Aug. Barb. *dict. cap. 5. num. 78. & in dict. cap. Veniens, de verbor. significat. lib. 6. num. 3. & 4. & in cap. Quoad translationem, sub num. 10. de offic. Legat.*

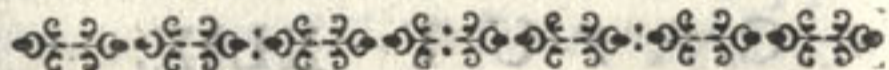
4 Quod etiam habet locum in Nuntio cum potestate Legati à latere; & iste cuncta potest, & eidem commissa intelliguntur, quæ Legato de latere, ut tenet Gonzal. *in regul. 8. Cancellar. de alternativis, glos. 9. in annot. num. 268. & 299. Ferro de precedent. quæst. 29. num. 3. vers. Sed, & num. 4. Mend. in praxi, 2. part. lib. 2. cap. 1. num. 33.* qui loquitur in causis criminalibus: explicat Bordon. *dict. resol. 78. num. 66. & 67. Peyrin. dict. §. 10. num. 41. & 42.*

5 Legatus enim est Iudex ordinarius Exemptorum, & de eorum causis, & controversijs cognoscere potest. Mone-
ta *de commutatione ultimar. voluntat. cap. 5. n. 211* ibi: *Tertio quod Legatus est Iudex ordinarius Exemptorum, ut aperte colligitur ex cap. Frater noster, 16. quæst. 1.* Thomas Sanch. *in summa, tom. 2. lib. 4. cap. 33. num. 14. & de potest. Episcop. alleg. 123. num. 32.* idem Sanch. *tom. 2. consilior. moral. lib. 6. cap. 9. dub. 1. num. 19. & vers. Quarta*, ubi agit de exemptione Fratrum Societatis Iesu. Emmanuel. Rodrig. *tom. 2. regul. q. 63. art. 4.* qui loquitur in Fratibus Carmelitanis: Diana *resol. moral. part. 1. tract. 2. resolut. 16.* Rodrig. *tom. 2. quæst. 130. pag. 616. col. 2.*

6 Attamen Nuntius Apostolicus cum potestate Legati à latere, quando Archiepiscopus, aut Episcopus procedunt adversus Exemptos in Concilij Tridentini Decreti executionem, non potest concurrere cum eis, & eo contradicente tenentur Regulares observare Archiepiscopi præcepta, & non Nuntij; ex eo quia Legatus intrmiscere se non potest in his quæ Episcopus habet ex delega-

tionem Concilij & juris: & licet Legatus omnia possit quæ Ordinarius, id tamen solum intelligendum est de his quæ Episcopus, seu Ordinarius potest de jure suo ordinario, & proprio; non autem extendendum est ad ea, quæ Episcopus potest jure delegationis, ex Concilio aut alio jure speciali. Ita tradit in terminis Ioan. de Selva *in tract. de benefic. part. 3. quæst. 66. per tot. & maximè num. 9. & seqq. inter Doctorum tractatus part. 1. tom. 15. pag. mibi 99.* & probat etiam Kochier *de jurisd. ordinaria in exemptos, part. 2. quæst. 2. num. 18. & seqq.* Ex quibus satisfit contrarijs in principio adductis, & in terminis ita decisum refert in sacra Congreg. de Luca *theatr. ver. & just. discurs. 36. tom. 3. de jurisd. & foro comp. quæ verba transcribimus in c. 51.*

Ex quibus satis respondetur opinioni 7 contrariæ, maximè quando Legatus missus ordinariam tantum censetur habere potestatem, ac tanquam Episcopus eam exercere in his quæ ad secundæ instantiæ jurisdictionem spectant in appellationibus interpositis ab Episcoporum sententijs. Azor *tom. 2. mor. lib. 5. cap. 32. quæst. 2.* Gonzalez *ad reg. 8. Cancell. glos. 25. n. 15.* Barb. *ad rubr. de offic. Leg. num. 7. & in cap. 1. n. 2.*

C A P U T L.

De foro Exemptorum, & ubi conveniri debeant, & an possint puniri, aut excommunicari ab Ordinario, Archiepiscopo, aut Episcopo, etiam contradicente Nuntio, aut ejus Auditore: ad intellectum textus *in cap. 1. de privileg. in 6. & Concil. Trident. sess. 7. de reform. cap. 14.*

S U M M A R I U M.

1 De foro Exemptorum, & ubi conveniri debeant, & an possint conveniri coram Ordinario ratione delicti, contractus

- tractus vel rei sitæ: & num. 2. 3. 4. 5. & seqq.
- 2 Explicatur textus in cap. 1. de privilegi. in 6. & seqq.
- 7 Clerici sæculares aut Regulares extra monasteria degentes an possint conveniri coram Ordinarijs, & num. seqq.
- 8 Privilegia Regularium qui derogent.
- 15 Exempti an possint interdici ab Ordinario, & excommunicari: & n. 16. & seqq.
- 22 Exempti regulares si inter monasteria degant, ubi conveniri debeant: & n. seqq.
- 36 An Religiosi habentes Conservatores coram ipsis conveniri possint, etiamsi ipsi recusent, vel si adversarius eos convenire velit coram Judice sæculari: & num. seqq.
- 41 Utrum exempti possint conveniri coram Judice sæculari: & num. 42. 43. 44. & 45. & seqq.
- 50 Religiosi quando contra Episcopum, aut suam jurisdictionem delinquant, ab Ordinario puniri possunt; & in hoc casu remanent subiecti correctioni, & punitioni Episcoporum.
- 51 Ampliatur etiamsi delinquant in loco exempto.
- 52 Contrarium ibi explicatur.
- 53 Extra casus Concilij & juris, si exemptus aut Religiosus delinquat, quando censura non est à jure, non possunt excommunicari, sed possunt alijs pœnis puniri, etiam contradicente Nuntio.
- 54 Nisi exempti injuriam tribuant Archiepiscopo aut Episcopo, aut jurisdictionem suam turbent; tunc enim potest adversus eos procedere per censuras.
- 55 Casus in quibus Regulares exempti subiciantur Episcopo, aut Archiepiscopo, referuntur remissivè.
- 56 Utrum si Archiepiscopus, aut Episcopus procedat adversus Regulares exemptos, possint recurrere ad suum Conservatorem.

Solet Apostolica Sedes aliquibus, & præcipuè Religiosis privilegium exemptionis concedere: hoc autem ali-

quando conceditur loco, ac per consequens sibi commorantes, sive domicilium habentes ab Ordinariorum jurisdictione eximuntur: aliquando verò conceditur personis, quæ similiter exemptæ remanent, & Summo Pontifici (nisi aliud exprimatur) tantum subiectæ. Dubitari ergo solet, ubi conveniri debeant. Quoniam verò non minima differentia datur inter Sæculares exemptos, & Regulares; primò de illis, secundò de istis agemus.

Quæro igitur primò, utrum hujusmodi Clerici Sæculares exempti ratione personarum possint conveniri coram Ordinario ratione delicti, contractus, vel rei sitæ, & in illis habeat locum dispositio textus in cap. 1. de privilegi. in 6. & quidem Covar. pract. cap. 11. num. 5. Riccius 3. part. disp. 97. num. 3. Sanch. consil. mor lib. 6 cap. 9 n. 24. & 25. Kochier de jurisd. ord. in exempt. part. 2. quest. 45. n. 3. Barbof. de potest. Episcop. alleg. 105. n. 23. Carleval. de judic. part. 1. tit. 1. disp. 2. sect. 3. num. 144. Marefcot. variar. lib. 2. cap. 35. num. 126. Cancer. variar. part. 3 cap. 1. à num. 74. defendunt prædictum textum non habere locum in exemptis ratione personæ, sed tantum ratione loci: de quo vide etiam Carleval. & Marefcot. supra citatos.

Verum salvâ pace tantorum virorum, omninò contrarium verum esse credimus, & ita patebit, si attentè considerentur, & expendantur verba dicti textus, quæ prædicti Authores non ponderant. Primò ergo probatur, quia illius textus tenor satis ostendit loqui de exemptione personali, ut patet ibi: *Quam nonnullis Apostolica Sedes, &c.* & ibi: *Si exempti.* In quibus verbis nec verbum invenitur, ex quo colligatur loqui de exemptione concessa loco.

Secundò, quia etiamsi de ea loqueretur, non tamen dici posset non simul loqui de concessa personæ, cum eadem ratio restrictionis libertatis in ea exemptione consideretur, & militet.

Tertiò, quia textus assignando casus in quibus exempti gaudent exemptione, non obstante restrictione de qua ibi, dicit, quod si alibi delinquant, non poterunt

runt conveniri ubi domicilium habent, nec ab Ordinarijs domiciliorum remitti ad locum delicti, contractus, vel rei sitæ: ergo supponitur exemptos, de quibus ibi loquitur, domicilium habere in locis subjectis Ordinarijs, non autem in loco exempto, ac per consequens non loquitur textus de exemptis ratione loci, in quo domicilium habent, immò supponens habere domicilium in diocesi Ordinarij disponit coram eis non posse conveniri, nisi ultra domicilij rationem, etiamsi concurrat ratio delicti, contractus, vel rei sitæ: quod in effectu est disponere, exemptos gaudere sua libertate tunc tantum, quando scilicet conveniuntur merà domiciliorum ratione: quod quidem procedit in exemptis ratione personarum, & habentibus domicilium in locis Ordinarijs subjectis.

6 Quartò probatur ex eodem textu *in vers. Et id ipsum*, ubi eo ipso modo, quo superius limitaverat exemptorum libertatem, limitat privilegium aliquibus concessum, ne scilicet teneantur nisi sub uno certo iudice respondere; unde apertè colligitur voluisse restringere libertatem, & privilegia personis concessa, nec putasse hæc non esse restringenda.

7 Quintò probatur ex S. Concil. Trident. *sess. 7. de reform. cap. 14.* ubi post innovatam dispositionem prædicti textus addit S. Concil. quod Clerici sæculares, aut regulares extra monasteria degentes, quomodolibet exempti, conveniantur coram Ordinarijs in causis mercedum, & in alijs causis, si iudicem in partibus non habeant: de quo vide latè Prosper. Fagn. *in cap. Tuarum, de privileg. pag. 50. & seqq.* ubi multa refert ad diversas quæstiones de Regularibus extra claustra viventibus, Aug. Barb. per textum ibi ad Concil. Trident. *sess. 6. de reformat. cap. 3.* Cùm ergo in additione agat de exemptis ratione personarum, hancque exemptionem restringat amplius adhuc, quàm in eo textu restricta erat, rectè colligitur etiam textum de eadem exemptione agere, eamque dignam restrictione visam fuisse S. Concilio.

Sextò probatur; nam privilegia Regularium solent derogare dispositioni dicti textus, ut testatur Tamburin. *de jur. Abbat. tom 3. disp. 5. quæst. 11. num. 3. Bordon. var. resol. 7. num. 3.* ubi adducit tenorem exemptionis Fratibus Minoribus concessæ, & in ea derogatur dispositioni dicti textus: ergo ille agit de exemptionibus ratione personarum concessis.

Et in effectu textum loqui de exemptione ratione personæ, satis apertè sentit Glos. ibi, in casus positione. Idem tenere videtur Tamburin. *de jur. Abbat. tom. 3. disp. 5. quæst. 11. num. 92.* quem tamen non libenter allego, quia non reddit rationem sui dicti, nec rectè supponit textum *in dict. cap. 1.* loqui de Regularibus exemptis: quod etiam non benè putavit Sanch. *dict. cap. 9. num. 24. & 25.* nam cùm Regulares exempti suis superioribus subjiciantur tanquam Ordinarijs, ut infra dicemus, non potuit dispositio dicti textus in eis locum habere, tam in principio, quàm in § *In eos.* Eadem pars placuerat Panormit. *in cap. fin. n. 11. & ibidem n. 6. de foro comp.*

Qui quidem noster intelligendi modus confirmabitur, si solvamus, & diluamus fundamenta partis adversæ, pro quo adverto primò, ne aliquis decipiatur (quamvis non videam in eo fundari adversarios) clausulam dicti textus *in cap. 1. ibi: Dummodo sit in loco exempto commissum delictum, &c.* nullo modo significare Exemptos de quibus ibi, habere domicilium in loco exempto; sed posse fortè committere delictum, &c. in loco exempto, & tunc gaudere exemptum suo privilegio, ut non teneatur respondere coram Ordinario, in cuius territorio domicilium habet; nam ut teneatur, necesse est quod in ipso territorio deliquerit, contraxerit, &c. non igitur probant contrariam partem textus *in cap. Tuarum, & in cap. Cùm Cappella, de privileg.* quæ jura adducit Covar. præcipuus Author illius intellectus, *præf. cap. 11. n. 5.* ad probandum Exemptos simpliciter, non ratione loci, sed generaliter gaudere, & obtinere exemptionis privilegium ubicunque contraxerint, vel deliquerint.

Nam

11 Nam respondetur, quod licet illud rectè deduceretur ex illis juribus antiquioribus, non per id evinceretur idem disposuisse textum *in dict. cap. 1.* imò eo ipso patere Pontificem in eo textu restringere voluisse exemptiones personales antiquo jure ampliores: cum enim ex tenore dicti textus satis constet voluisse restringere libertatem exemptorum, & constet hanc de jure antiquo ampliore esse, eo ipso constat eandem illam exemptionem restringere, & limitare intendisse.

12 Neque enim habemus textum disponentem Exemptos tantum ratione loci, non posse ratione delicti, vel contractus conveniri coram Ordinarijs locorum, ubi contraxerint, vel deliquerint: imò certum fortè est semper licuisse eos convenire coram Ordinarijs loci delicti, sive contractus, ac per consequens restrictionem dicti textus *in cap. 1.* non fuisse pro eis editam, sed pro habentibus exemptionem personalem, quæ amplior erat de jure antiquiori.

13 Neque etiam probat aliquid argumentum, quo utitur idem Covar. *ubi sup.* scilicet quod si exemptus in illis casibus conveniri possit coram Ordinario, maxime tollitur & remittitur vis illius privilegij. nam meminisse debuerat Author ille sapientissimus huic ipsissimo argumento respondisse Pontificem *in dict. c. 1.* dicendo quod etiam sic restricta libertate privilegij exemptionis, non tamen illud inutile, & infructuosum remanet; nam si exemptus delinquat, contrahat, vel res sita sit in loco exempto, non poterit coram Ordinario sui domicilij conveniri, prout aliàs posset si exemptus non esset, ex regula textus cum ibi notatis *in cap. fin. de foro comp.* de qua materia est videndus Pasqualigus *de controvers. inter Episcop. & Regul. pag. 3. & seqq.* ubi notat.

14 Item si extra illum locum, vel territorium, ubi domicilium habet, contrahat, vel delinquat, &c. in territorio videlicet alterius Ordinarij, neque ibi poterit conveniri, quia Ordinarius domicilij non habet jus remittendi illuc exemptum: nec coram Ordinario do-

miciij, quia ibi non deliquit, contraxit, vel res sita est; imò remanet respectu illius mera & nulla ratio domicilij, quæ sola non tollit exemptionis privilegium, nec tribuit Ordinario jurisdictionem contra exemptum.

15 Minus probat argumentum quo utitur idem Covar. *ubi sup.* scilicet dispositio textus *in dict. cap. 1. §. In eos*, ubi deciditur, quod Exempti non possint ab Ordinarijs interdici, excommunicari, &c. prout sunt Priores Religiosi; ubicunque enim tales Exempti reperiantur, non poterunt Ordinarij eos excommunicare pro ulla causa. Quem textum latius ponderat Sanch. *dict. cap. 9. dub. 1 n. 25.* dicens: Ergo si horum, quorum personæ sunt exemptæ, quoad hoc jubet servari privilegium ubicunque delinquant; prior ergo pars illius capituli, quæ eos subjecerat Ordinarijs ratione delicti vel contractus in loco non exempto facti, intelligitur quando privilegium erat locale, & non personale. Sunt verba Sanchez dicto loco. Facile namque respondetur, diversum maxime esse privilegium ne excommunicari, &c. valeant à quoquam ex privilegio exemptionis à jurisdictione Ordinariorum; ac per consequens nihil commune habere decisionem dicti textus *in §. In eos*, cum decisione textus ejusdem in principio, de qua materia infra dicemus.

16 Et nihil mirum, quod illud privilegium, ne excommunicari, &c. valeant, non restringatur, at restringatur privilegium exemptionis generalis, etiam personalis, de quo in principio textus. Unde nullum deduci potest argumentum conveniens, quod si quidem non restringitur privilegium personale, de quo *in dict. §. In eos*, sic similiter non esse restringendum privilegium exemptionis personalis, si de eo ageret textus ille in principio; ac per consequens dicendum esse textum illum in principio restringentem privilegium exemptionis, non agere de privilegio exemptionis personalis, sed localis.

17 Ratio autem, quare illud, non hoc restringitur, illa est; nam si privilegium hoc restringeretur, sicut illud, inutile

prorius remaneret; non enim habet latitudinem illius, ut non obstante restrictione utile adhuc in aliquo remaneat. Neque putes etiam huiusmodi privilegium restringi *in dicto* §. dum dicitur, quod si monachi sic privilegiati destinentur, & transeant ad alia Monasteria subiecta Ordinatio, ipsi in eos exercere possint jurisdictionem suam, etiam quoad prædicta, scilicet excommunicando, interdicendo, &c. Nam respondetur textum habere locum quando monachis certi monasterij, veluti Sancti Vincentij extra mœnia hujus Civitatis illud privilegium est concessum; quod si monachi illius monasterij esse desinant per translationem in aliud etiam ejusdem Congregationis, privilegium amittunt: & si illud monasterium ad quod fuerunt translati, subiectum sit Ordinatio, poterit ille, non obstante privilegio, quod jam cessat sive suspenditur, contra monachum, tanquam contra sibi subditum, nec privilegiatum procedere. Tandem respondetur, immò ex dicto textu *in §. In eos*, posse benè deduci argumentum suadens textum illum in principio loqui de exemptione ratione personæ, siquidem dictus §. *In eos*, quasi limitando decisionem de qua in principio, agit de privilegio personali, cum exceptio de regula esse debeat, ut deducitur ex textu *in l. Nam quod liquidè, §. fin. ff. de pen. leg. cum traditis per Covar. var. lib. 2. cap. 5. num. 4.* & ibi Faria *in addit.*

18 Neque tandem in contrarium facit argumentum, quod deducere conatur Sanch. *dict. num. 25.* ex Sacros. Concil. Trident. *sess. 7. de reformat. cap. 14.* considerans decretum illud innovans decisionem textus *in dict. cap. 1.* non decernere semper puniendum per Ordinarium Religiosum extra claustra monasterij delinquentem; quod generaliter fieri deberet, si dictum cap. 1. loqueretur de Exemptis ratione personarum; ac per consequens concludendum, dictum cap. 1. de ea exemptione non agere, sed de illa quæ ratione loci concessa est. Nam facillimè respondetur textum *in dict. cap. 1.* non loqui de exemptis Religiosis, ij enim subduntur suis Superioribus

Regularibus, & ab ipsis puniuntur per viam regulæ; unde in illis non procedebat dispositio dicti capitis 1. quod satis patet ex citato Sacros. Concil. decreto; nam quando voluit assignare casus in quibus statuit Regulares exemptos ab Ordinatio puniri, vel coram eo conveniri posse, usum est dictione, *addendo*; quasi dicat, de novo addimus, quod Religiosi exempti, & extra monasteria degentes in casibus hîc expressis possint coram Ordinarijs conveniri, tanquam Sedis Apostolicæ delegatis, quamvis in istis casibus exempti Religiosi sua uterentur exemptione, non obstante restrictione, de qua *in dict. cap. 1.* quæ locum non habet in exemptis Religiosis, qui suos habent Superiores, coram quibus conveniri aliàs debent, exceptis casibus, in quibus remanent subiecti Archiepiscopis, aut Episcopis, ut infra.

Viso de foro Exemptorum ratione 19 personæ, attento tempore Sexti Decretalium, videamus quid circa hoc disponat S. Concil. Trid. Et quidem illud *dict. sess. 7. de reformat. cap. 14.* addit restrictionem dicti capitis 1. disponentis quod Clerici sæculares aut regulares extra monasterium degentes in civilibus causis mercedum, & miserabilium personarum conveniri possint coram Ordinarijs (scilicet locorum ubi domicilium habent, quamvis aliàs ratione domicilij, ut supra diximus, etiam attento tempore, aut decisione dicti capitis 1. coram Ordinarijs locorum domicilij tantum conveniri non possent;) etiam si iudicem certum, coram quo conveniantur, in partibus deputatum habeant: in alijs verò, scilicet causis, si ipsum iudicem non habuerint, conveniantur coram Ordinarijs locorum, &c. ubi supra.

Constat ergo per illud decretum amplius adhuc restringi Exemptorum privilegium in causis civilibus secundum prædictam distinctionem causarum, & terminorum, in quibus habent vel non iudices in partibus.

Manet ergo hodie Exemptos non regulares, qui iudices in partibus non habent, in causis civilibus conveniendos esse coram Ordinarijs, imò etiam si illum habe-

habeant; si tamen causæ fuerint mercedum, vel miserabilium personarum.

22 De exemptis autem Regularibus si intra monasteria degant, nihil innovat S. Concil. si autem extra monasteria degant, eadem quæ de Exemptis sæcularibus diximus, in eis locum habent: degentes autem extra monasteria apud nos sunt sicut plures Militiarum professi clerici, de quo latè vide Scan. *in propugn. sacr. Religion. Milit. discept. 13. cap. 11.*

23 Videamus nunc de Exemptis regularibus, de quibus suprâ separatim agere promissimus. Et primò advertendum & notandum est maximè, ut suprâ innuimus, decisionem textus *in dict. c. Volentes* & in dicto Sacros. Concil. locum non habere in exemptis Religiosis, qui necessariò habent suos Superiores coram quibus conveniantur (si aliquis casus consideretur, in quo in civilibus Religiosus subditus, & professus tanquam persona particularis possit stare in iudicio,) & puniantur in delictis: quod apertè censuit S. Congreg. in declaratione adducta per Barbof. *de potest. Episcop. alleg. 105. num. 23.*

24 Et ratio est patens; nam cum habeant suos ordinarios Superiores, non est cur dubitetur an coram alijs Ordinarijs possint conveniri in casibus non exceptis: nec eis accomodari potest ratio, aut decisio prædictorum jurium de eis expressè non loquentium.

25 Unde non video quâ ratione ductus Sanch. *dict. cap. 9. dub. 1. num. 24.* quærat utrum Religiosi virtute textus *in dict. cap. 1.* conveniri possint coram Ordinarijs ratione delicti, sive contractus; & resoluat non posse, quia textus ille non restringit exemptionem personalem, de qua ille textus agit; supponens quod si de ea ageret (quod nos certum putamus, & tamen negamus comprehendere Religiosos) illa dispositio Religiosos comprehenderet, prout putavit apertè Tamburinus *de jur. Abb. 3. part. disp. 5. quæst. 11. n. 92.* dicens quod Religiosi ratione rei sitæ vel contractus possunt conveniri coram Ordinarijs, ex textu *in dict. cap. 1.* Minus video, qua ratione nifus dicat Guttier. *practic. lib. 3. quæst. 10. n. 2.* Reli-

Pars I,

giosos ex decreto S. Concil. Trid. *dict. sess. 7. cap. 14.* conveniri posse coram Ordinarijs, si iudicem in partibus non habeant; vel si cum habeant, causa fuerit mercedum, vel miserabilium personarum: nam ut *num. præcedenti* consideravimus, nihil statuit de degentibus intra, sed tantum de degentibus extra monasteria.

Deinde adverto, quod quamvis in 26 privatis personis Religiosorum exemptorum quæ dicta sunt sine exceptione procedant, tamen quando ipsa monasteria conveniuntur, sive eorum Superiores, tanquam tales, cessat dicta ratio; cum neque conveniri possint apud seipfos, neque ipsi possint esse iudices in causis suorum monasteriorum; sunt enim tanquam propriæ, & succedit regula rubricæ Codicis *ne quis in sua,* & Ord. *lib. 3. tit. 24* & ibi uterque Barbof. unus *in collect.* alter *in remiss.*

Sed oritur duplex difficultas: Prior 27 est, qualiter verificari possit, quod in civilibus agatur contra Religiosum? Nam ut suprâ dicebamus, ipse nec bona, nec jura habere potest, nec personam standi in iudicio habet, ut tenet Virgil. *de legit. personæ cap. 23. n. 12. & seqq.*

Dico verificari posse primò in Reli- 28 giosis votorum biennij Societatis Jesu, qui cum verè sint Religiosi, adhuc tamen sunt domini suorum bonorum, ut constat ex eorum privilegijs, & usu.

Secundò in novitijs cujusdam Reli- 29 gionis, ex iis quæ cum Azor. Emman. Rodrig. & Sanch. tradit, & resoluit Tamburin. *de jure Abb. dict. part. 3. disp. 6. q. 28. num. fin.*

Posterior difficultas est, an saltem lo- 30 cum habeat restrictio dicti capitis 1. in terminis in quibus agitur contra ipsum Monasterium exemptum, vel contra Prælatum ut talem, si quidem non habet superiorem coram quo conveniatur? In qua difficultate verius puto, etiam in dictis terminis non habere locum dictum caput 1. contra Religiosos exemptos. Moveor; nam cum textus ille non dirigatur ad personas privatas Religiosorum, non est cur credamus dirigi ad Prælatos, & multò minùs credendum est

est voluisse Pontificem ipsa monasteria subijci restrictionibus, de quibus ibi, vel ea conveniri coram Ordinarijs: quod magis suadetur, nam cum agat adeo principaliter de restringenda exemptione quoad delicta commissa in loco Ordinario subiecto, planè constat non cogitasse de monasterij ipsius causis; nam Monasteria delictum committere non possunt, ut communitates.

31 Tandem suadetur ex C. Trident. *dict. sess. 7. de reformat. cap. 14.* suprà ponderato, ubi nihil statuitur contra exemptionem Religiosorum degentium apud sua monasteria, sed tantum contra degentes extra illa, quos, & non alios Sæcularibus exemptis æquiparat. Unde colligitur nec textum *in dict. cap. 1.* eos æquiparare voluisse.

32 Neque obstat, quod ut suprà probavimus, soleant Pontifices derogare decisioni textus *in dict. c. 1.* in exemptionum privilegijs concessis Religiosis, ex quo videntur aliàs in ea decisione comprehensi.

33 Nam responderi potest, illam derogationem fieri ex abundantia ad tollendam omnem dubitationis causam, præcipuè cum prorsus extra dubium non sit, prædictum textum non loqui de Religiosis; imò plures existimant eos in prædicti texti restrictione comprehendi.

34 Videre restat coram quo iudice conveniri debeant de jure canonico Exempti, tam sæculares, quàm regulares, in terminis in quibus isti juxta suprà dicta non sunt conveniendi coram suis Superioribus Regularibus. Et quantum ad sæculares certum est, quod ratione delicti, contractus, vel rei sitæ conveniri possunt coram Ordinarijs; ratione autem meri domicilij non, sed utuntur sua exemptione, quantum est de jure Sexti Decretalium: at attento S. Concil. Trid. suprà citato decreto, in causis mercedum, vel miserabilium personarum indistinctè coram Ordinarijs possunt conveniri; in alijs verò causis cum distinctione, videlicet si iudicem deputatum in partibus non habeant, non autem si ipsum habeant.

35 Quod verò attinet ad Regulares intra monasteria degentes (nam extra illa degentes sæcularibus æquiparantur, ut diximus) illi quidem conveniri non possunt coram Ordinarijs, etiamsi iudicem in partibus non habeant; sed conveniri debent coram Papa non solum ex suis privilegijs specialibus, quæ omnes ferè habent, sed etiam attento jure communi, & decretis S. Concil. Trident. nisi Papa assignatum habeat iudicem coram quo conveniantur, exceptis casibus, in quibus Archiepiscopus habet jurisdictionem adversus eos, ut infra dicemus.

36 Quæstio ergo quæ in hac re solet in praxi controversari, illa est, scilicet an Religiosi habentes Conservatores, coram ipsis conveniri possint, etiamsi ipsi reculent; vel si adversarius eos convenire velit coram iudice sæculari, ex dispositione Ord. *lib. 2. tit. 1. in principio*, ipsi possint declinare ad suos Conservatores. Loquor de Religiosis, non de alijs exemptis; nam alij vel habent iudicem deputatum in partibus, & coram ipso conveniri debent, quidquid dicat Pereyr. infra citandus; vel non habent, & coram Ordinarijs conveniri debent, ex dict. S. Concil. Trid. decreto, & sic in eis cessat dispositio dictæ Ordinis quæ tamen non sic cessat in Religiosis degentibus intra monasteria; ij namque non possunt conveniri coram Ordinario, etsi iudicem non habeant: de quo vide Mend. *2. part. lib. 2. cap. 1. num. 33. & 34.*

37 Et quoad priorem quæstionem non solet contendere; nam Religiosi non recusant, sed optant coram suis Conservatoribus conveniri: sin autem recusarent, non audirentur, dummodo non essent simplices Conservatores, sed simul iudices pro eorum causis deputati, prout solent esse, qui Religiosis conceduntur. Adverto loqui hic de causis civilibus, & de tangentibus ipsa monasteria; nam si causa fuerit criminalis, vel tangens Religiosum tanquam privatam personam, coram Superioribus Regularibus agendum erit ex dictis, nisi Religiosus extra monasterium cum scandalo delinquat,

& ejus superior ab Ordinario requisitus cum punire differat, ex S. Concil. Trid. *sess. 25. de regul. cap. 14.*

38 Omitto alios peculiare, & speciales casus, in quibus Ordinarij jurisdictioni subjiuntur, quos late congerunt Tamburin. *de jur. Abb. dict. tom. 3. disp. 5. quæsit. 11.* & Kochier *de jurisdic. Ord. in Exempt. part. 2. quæst. 45. per totam:* & Nos diximus *4. tom. in comment. ad Ord. pag. 612.* & statim dicemus.

39 Unde non video quo fundamento dicat Tamburin. *ubi supra, disp. 17. quæsit. 2. num. 23.* Religiosos conveniendos esse coram suis Conservatoribus in causis criminalibus mixtis, &c. vel Guttier. *dict. lib. 3. præct. cap. 10 num. 2.* conveniendos esse coram suis Conservatoribus datis, ut eos defendant à violentijs, &c. nam si ita simpliciter sint dati, nec simul pro eorum causis iudices dentur, non video cur apud eos conveniri possint vel debeant.

40 Nec contrarium probat S. Concil. Trid. *sess. 14. de reform. cap. 5.* nam dum *in vers. Quod si,* supponit Conservatores posse iudices esse, ubi conservati rei sunt in civilibus, intelligitur si simul eorum iudices deputati sint, ut superius narra- verat, advertendo etiam quod non loquitur de Exemptis.

41 Quoad secundam quæstionem major est contentio; nam Pereyra *decis. 118.* acerrimè defendit Exemptos conveniendos esse coram Iudicibus sæcularibus, ex dispositione dictæ Ord. Regiæ, etiamsi Conservatores habeant, imò etiamsi ipsi, vel alij sint iudices deputati ad cognoscendum de causis eorum; & quod est admiratione dignum, etiamsi hodie nominarentur à Sede Apostolica iudices Ordinarij prædictis Exemptis: nam quamvis (inquit) Ord. loquatur de Exemptis non habentibus iudicem ordinarium, cum tunc non haberent, jam non videretur S. Pontifex derogare vel- le legis Regiæ dispositioni. Verùm non solum id extra rationem dictum iudico, sed etiam existimo, quod si in literis conservatorijs declaretur, ipsum Conservatorem iudicem deputari pro causis Exemptorum, non posse Exemptos con-

veniri coram sæculari, etiam ex mente dictæ Ordinationis Regiæ: nec cessat ratio, in qua fundatur illa dispositio, & concordia, ex qua deducta dicitur; illa enim est, ne aliàs cogantur illi, quibus debetur, vel damnum datum est per Exemptos, Romam ire, vel mittere, ut ibi eos conveniant. Neque interest, quod illi Iudices verè & propriè non sint Ordinarij, neque quod sint temporales; nam id nihil facit contra intentum Ordinationis, in effectu enim habent partes Iudicum, qui iustitiam administrent in causis motis contra Exemptos: nec Papa solet in partibus pro Exemptis alios iudices dare, ut benè colligitur ex S. Concil. Trident. *sess. 7. de reformat. c. 14.* ibi: *Etiam si iudices in partibus habeant.* Ubi non requirit, quod iudex sit Ordinarius, nec supponit Ordinarios creari pro causis Exemptorum, neque unquam tale vidimus.

Unde si Ordinatio non esset conten- 42 ta nisi Iudicibus ordinarijs, peteretur impossibile, & sine ratione illam qualita- tem ad intentum requireret. Nec debemus credere Regem pijsimum voluisse cogere Romanum Pontificem, ut non solos iudices, sed hos cum qualitate Ordinarij pro causis Exemptorum in hoc Regno crearet, aliàs coram sæcularibus convenirentur; nec creditur Præ- latorum cum quibus dicitur concordia illa facta assensum daturus tali requisito.

Quod si de Iudice ordinario loquitur 43 Ordinatio, non est, nec potuit esse ejus sensus ex dictis, ut non sufficiat, ut Exempti conveniantur coram sæculari, quod in Regno iudicem habeant, nisi is sit Ordinarius, sed loquitur de Ordina- rio in exordio tantùm, dicens quod illi de quibus ibi, & alij qui iudicem ordina- rium non habent in Regno, ad signifi- candum Exemptos, quos per illos termi- nos, & non alios nominat. Sicut ergo non esset dicendum voluisse, iudicem debere esse ordinarium, cum in dicto exordio diceret, quod Exempti conve- niantur coram sæculari, si in Regno non habeant iudicem, qui de eis iustitiam fa- ciat; sic non est dicendum id voluisse, quia in exordio pro significandis Exem- ptis

ptis dixit, *que nam tem Jus ordinario no Reimo.*

44 Et solùm posset dubitari, an prædictam qualitatem requisivisset, si in decisione de Ordinario mentionem fecisset: quod non fecit, sed ibi tantùm dixit, *por- que sem razam seria nam loaver no Reimo quem delles fizesse justiça*, &c. Ergo si in Regno sit iudex, qui de illis faciat justitiam, hoc sufficit, nec aliud requirit Ordinatio; & si requireret, adhuc esset interpretanda, ut sufficeret quod iudex deputatus in forma solita daretur in Regno.

45 Eo maximè quando appellatione iudicis ordinarij venit Conservator, & pro tali reputatur. Scan. statim citandus.

46 Illud maximè notandum & advertendum est, quod quantum attinet ad exemptos Religiosos, ipsaque monasteria, quando illa, & eorum Prælati conveniuntur pro bonis sive debitis monasteriorum, non possunt conveniri coram sæculari: nam ipsa Ordinatio satis declarat locum tantùm habere in causis motis super patrimonialibus, non super rebus, vel juribus Ecclesiæ. Cùm autem omnia bona, jura vel debita monasteriorum sint ecclesiastica, nulloque modo patrimonialibus comparentur, quæ solùm in privatis personis ecclesiasticis possunt dari, & considerari, non in Communitate Ecclesiastica, nunquam ferè trahi possunt Religiosi Prælati pro causis monasterij ad forum sæculare, neque etiam pro damnis datis; nam neque ipsa monasteria damnum dare possunt, sed ipsorum privatæ personæ; & in effectu monasterium est condemnandum, & solvere debet ex suis bonis ecclesiasticis, prout sunt omnia quæ habet; nec patrimonialia in eo considerantur.

47 Quod autem Conservatores Exemptorum cognoscant de causis ubi conservati rei sunt, resolvunt Tamburin. *de jure Abbat. dict. tom. 3. disp. 17. quest. 2. n. 23.* Kochier *d. 2. part. de Conservatorib. quest. 102. num. 13.* Sanch. *dict. lib. 6. consil. cap. 9. dub. 6. num. 1.* addens quod ex privilegijs hodiernis cognoscunt conservatores etiam de causis ubi Religiosi sunt actores. Guttier. *pract. cap. 10. per*

totum: ubi tamen videtur sentire, Conservatores simplices posse cognoscere, quod nos negamus, & tantùm concedimus quando simul deputantur iudices pro causis Exemptorum: quod probatur, nam decretum S. C. statim citandum supponit, Conservatores habere aliquos, ibi: *Conservatorum inhibitionibus*, &c. & tamen non habere iudicem: ergo simplex Conservator non est iudex pro causis in quibus Exemptus reus est, nisi id exprimatur. Eleganter explicat Scan. *in propugn. Relig. Mil. discept. 9. cap. 6. per tot.* ubi omnes refert.

Similiter non probamus, quod *ibidem* 48 *num. 2.* resolvit Gutierr. dicens, quod si Religiosi iudicem non habeant in partibus, conveniri poterunt coram Ordinario, & in causis mercedum, etiam si iudicem habeant, allegando prædictum decretum S. C. Tridentini *sess. 7. de reformat. cap. 14.* non advertendo illud non loqui, nisi de Religiosis degentibus extra monasteria.

Illud tandem in re ista adverto, quod 49 Sum. Pontifex Gregor. XV. anno 1621. die 20. Septemb. saluberrimam & sanctissimam edidit Constitutionem, cuius tenorem adducit Tamburin. *de jur. Abbat. dict. 3. tom. disp. 17. quest. 1. num. 12.* statuens, quod ultra qualitatem, & dignitates de jure requisitas, ut aliquis eligi possit Conservator, requiritur de novo, ut in Concilijs provincialibus, aut diocesanis juxta decretum S. C. Trident. iudices electi, seu designati sint; & penam imponens Regularibus, sive alijs audentibus illos nominare, seu nominatis uti, nullitatemque omnium exinde sequendorum. Præterea ut teneantur intra tempus ibi præfixum eligere sibi Conservatores, eorumque electionum documenta penes acta Curiae Ordinariorum exhibere, & dimittere; & dum non sic elegerint, coram Ordinarijs conveniantur, & quod sic electi amoveri non possint, aut mutari intra quinquennium, nisi ex legitima causa approbanda per Sedem Apostolicam, vel Ordinarium. Item quod nullum conveniant coram talibus Conservatoribus tanquam actores (non tollit tamen quod ipsi eos à violentijs, & inju-

injurijs defendant, ut declaravit S. Congreg. ut refert Tambur. *ubi supra, quæst. 10 2. sub num. 23.*) sed tantum in causis ubi rei fuerint ipsi Exempti, vel conservati coram eis conveniantur: nec extra Civitates, seu Dioceses in quibus fuerint deputati, contra quoscunque procedere præsumant. Quæ omnia si Conservatores non observent, sive quolibet modo limites suos excefferint, per annum ab officio sint suspensi; pars verò quæ illa fieri procuraverit, sententiam excommunicationis incurrat. Et tandem generalibus, & exuberantibus clausulis revocat omnia privilegia, sive concessionem in contrarium quibuscunque concessa, ita ut aperte constet neminem excipere voluisse: unde nescio quo jure Religiosi quotidie eligant, & mutant pro libito Conservatores, & plura alia contra prædictam saluberrimam Constitutionem quotidie fiant.

50 Quæ omnia sic resoluta circa exemptionem Religiosorum, & Exemptorum veniunt limitanda in casibus in quibus contra Episcopum aut Archiepiscopum, aut adversus suam jurisdictionem delinquant, aut etiam contra suas leges, aut pastoralia transacta virtute S. C. Trident. dispositionis; tunc enim in casibus expressis in Concilio possunt conveniri apud Ordinarium, & excommunicari ab Episcopo aut Archiepiscopo ordinario, aut alio modo puniri; remanent enim subjecti correctioni, & punitioni Episcoporum, ut ex Concil. Trident. *sess. 25. cap. 11. de Reg. & sess. 21. cap. 8. de reformat. probat Bordon. mor. resol. 7. num. 19. & 69.* & ita declaravit Sacra Congreg. Concilij teste Barbof. *in Apostolic. decis. collect. 439. verb. Jurisdictione, num. 6. ibi: Jurisdictione in eis in quibus Episcopo tribuitur à jure communi & Concil. Trident. ac Constitutionibus Apostolicis in Regulares, potest illos Episcopus etiam sub censuris Ecclesiasticis compellere. Sacra Congreg. Concilij in Nebiensi, 7. Febr. 1633. Barb. de potest. Episcop. alleg 74. num. 2. Frances de Urrutigoyti pastoral reg. part. 2. quæst. 1. num. 12. & seqq. & part. 2. quæst. 10 num. 58. & seqq. pag. 115. latè Villaroel. in tract. Gobierno Eccles. y pacifico, part. 1.*

9. 6. art. 2. Farin. quem citat Barbof. *ad Concil. Trident. sess. 25. cap. 13. de Regut. Macer. decis. 35. aub. 2. ubi asserit in Curia Episcop. Papyræ decisum fuisse posse censuris compelli. Piafec. in praxi Episcop. 2. part. cap. 3. num. 52. vers. Relinquentes: Genuens. in prax. Archiepiscop. Neapol. cap. 59. Salern. in select. canon. caps 112. num. 11. Ceval. de cogn. per viam violent. 2. part. quæst. 71. Solorzan. de jur. Indiar. lib. 3. cap. 17. num. 66. & 69. §. Et juxta. Franchis de contro. inter Episcopos & Regulares, quæst. 6. vers. 5. & quæst. 20. resoluit, quod si Regularis sit excommunicatus à jure, potest etiam Archiepiscopus, aut Episcopus mandare ipsum denunciari publicè, ut evitetur. Barbof. *in collect. ad Concil. Trident. sess. 25. de reg. cap. 12. num. 1. Salzed. in praxi Canonic. lit. A. in fine, Barbof. de potest. Episcop. 3. p. alleg. 105. num. 12. Henriq. in sum. lib. 3. cap. 25. & 37. Leo thesaur. Eccles. part. 1. cap. 8. num. 19. Zerola in praxi Episcop. p. 1. verb. Excommunic. caus. §. 4. Kochier de jur. Ord. in exempt. Novar. in sum. Bullar. 1. part. tit. de proces num. 6. Bordon. resol. 6. quæst. 6. num. 9. Gratian. decis. 232. n. 3. & 15. Palafox Episcopus de la Puebla de los Angeles in lib. intitulato Defensa Canonica, pag. 12. vers. 1. n. 28. & seqq. & pag. 63. num. 2. & pag. seqq. de Luca theatr. ver. & justit. tom. 3. de jurisd. discurs 29. per tot. & est textus etiam expressus in cap. Cum & platate, §. fin. de privileg. & discurs. 36. & discurs. 47. Carena de offic. Sanct. Inquis. part. 1. tit. 5. §. 13. num. 90. Fusc. de visit. lib. 2. cap. 20. n. 24. Peyrin. de privileg. Min. tom. 1. const. 2. Sixti IV §. 10. n. 13. Novar. lucern. Reg. verb. Excommunicare, num. 6. Rodrig. tom. 2. reg. quæst. 63. art. 1. Tamburin. de jur. Abbat. tom. 1. disp. 15. quæst. 11. num. 38. Delbene de immunit. eccles. tom. 2. cap. 14. dub. 1. num. 8. Dian. part. 3. tract. 2. resol. 35. Ricc. in praxi resol. 210. num. fin. DD. per textum ibi in clement. 1. de privileg. Cened. in pract. quæst. 26. num. 30. Graffis lib. 2. cap. 49. num. 69. Scan. in propugn. religion. discept. 13. cap. 10. Nos ad ord. tom. 4. pag. 612 Lancelot. de attent. 2. part. cap. 4. limit. 21. num. 7. Gabriel. com. concl. 3. num. 41. Trivis. lib. 1. decis. 36. n. 2. vers.**

vers. 5. Leon de cens. 2 part. recoll. 2. n. 488. & seqq. Frances de Eccles. Cathred. cap. 28. num. 353. & seqq.

51 Etiam si exempti delinquant in loco exempto. Sanch. tom. 2. conf. lib. 6. cap. 9. dub. 1. num. 29. Scan. ubi supra.

52 Quamvis contrarium teneat Scan. dict. cap. 10. num. 10. & seqq. & cap. 12. & num. fin. ubi de monialibus; Pelizar. in manuali Regular. tom. 2. tract. 8. cap. 6. §. 1. num. 86. vers. Quod quamvis Episcopus; ubi cum Cespedes de exempt Regular. dub. 370. nullam adducit rationem fundamentalem, & stantibus prædictis declarationibus non datur locus dubitationi, ut in his terminis eos reprobando tradit Frances de Urrutigoyti Pastoralis Regul. part. 2. quest. 1. n. 12. non obstante etiam textu in cap. 1. de verbor. significat. lib. 6. ibi: Per illa verba privilegij. In speciales, & proprios Ecclesie Romanæ filios vos recipimus; dictos Fratres exemptos intelligi, & ipsos ex illo in proprios ejusdem Ecclesie filios fuisse receptos, quod ab alio quam à Romano Pontifice vel Legato ejus à latere interdici, vel excommunicari à quoquam non valeant declaramus. Quia respondetur non procedere in casibus, in quibus Archiepiscopus, aut Episcopus ex Concil. Trident. habent jurisdictionem delegatam in Exemptos; ex DD. supra citatis; & etiam quia talia privilegia revocata manent per Concilium in eis quæ Concilio Tridentino adversantur per Bullam Pij V. ut dicit resolutum Garcia de benefic. part. 3. cap. 12. num. 258. Aug. Barb. ad Concil. sess. 25. de reformat. cap. 21. num. 3. explicat Pasqualig. de controvers. inter Episcop. & Regul. 2 part. quest. 7. pag. 461. de Luca statim citandus dict. disc. 29 num. 7 ubi respondet etiam ad dictum textum & ad caput 1. §. In eos, de privileg. in 6. de quo supra num. ... Frances de Eccles. Cathedral. cap. 32. num. 353 & seqq. ubi defendit, & respondet ad contraria, & Cesped. hic allegatus pro contraria.

53 Extra verò casus Concilij & juris, si exemptus, aut Religiosus delinquat, quando censura non est à iure, non possunt excommunicari, sed possunt ab Archiepiscopo aut Episcopo alijs pœnis

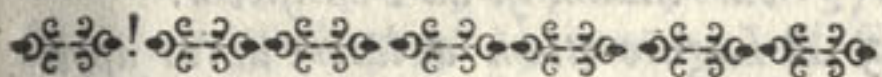
puniri, scilicet deponendo Superiores, & contradictores incarcerando, à monasterio amovendo, privando prædicatione verbi Dei, seu etiam pœnis pecuniarijs, cap. 1. de privileg. in 6. Gratian. decis. 332 num. 15. Peyrin. de privileg. Minorum tom. 2. const. 2. Pij IV. num. 60. Lezan. tom. 4. quest. regul. num. 2. Corona de potest. Episcop. tract. 3. cap. 20. num. 4. eleganter Villarroel. in tract. Gobierno Eccles. y pacifico, 1. part. quest. 6. art. 2 n. 8. & seqq. Sanch. lib. 7. de impediment. disp. 33. num. 23. §. Sed existimo. Pasqualig. ubi supra. Lucas dict. discurs. 36. ubi refert decisum in Sac. Congreg. ad favorem Episcopi contra Nuntium, qui ut Ordinarius Exempti voluerat eum solvere è carcere ubi Religiosus erat carceratus per Episcopi mandatum ratione delicti contra suam jurisdictionem commissi: de quo vide Leon. de cens. 2 part. recoll. 2. num. 488. & extra hos casus, quando regularis est delinquens, an possit carcerari ab Episcopo, an teneatur facere processum, vel teneatur remittere Prælato suo, vel possit ab eo puniri, vide Fermo. ad cap. Ad nostram 3. de appellat. quest. 1.

Nisi Exempti injuriam inferant Archiepiscopo, aut Episcopo, aut jurisdictionem suam turbent; tunc enim potest adversus eos procedere per censuras, ex Farin. quest. 114. num. 67. & seqq. & conf. 134. lib. 2. Sperel. decis. 86 n. 5 & 6 de Luca theatr. verit. & just. tom. 3. de jurisd. discurs. 29. per totum, & num. 4. & discurs. 36. Clemens Merlin. decis. 166 n. 5.

Casus autem, in quibus Regulares exempti subjiciantur Episcopo, aut Archiepiscopo, ex S. C. Trident. decreto refert ex varijs Concilijs Franchis, & ibi commentaria controversiarum inter Episcopos & Regulares, part. 1. & Aug. Barb. in collect. ad Concil. per eum relatis, Frances de Urrutigoyti in Pastoralis Reg. per totum, & 2. part. quest. 2. & seqq. Kochier de jurisd. Ord. in Exempt. 2 part. q. 45. & tom. 2 part. 2 quest. 105. idem Barb. alleg. 105 de Luca theatr. ver. & just. tom. 3. de jurisd. discurs. 29 36 & seqq. Scan. d. c. 10. & Nos tom. 4. ad Ord. pag. 612. & seqq. Tambur. de jur. Abbat. tom. 3. disp. 5. quest.

quest. 11. num 45. & seqq. Pelizar. in Man. Reg tom. 2. tract. 8. cap. 6 sect. 1. num. 14. & seqq.

56 Utrum autem si Archiepiscopus aut Episcopus procedat adversus Regulares exemptos, possint recurrere ad suum Conservatorem, latè disputat Frances Pastoral. Regul. part. 2. quest. 1. & seqq.

CAPUT LI.

Utrum Archiepiscopus, aut Episcopus possit punire Religiosos exemptos, aut alios turbantes suam jurisdictionem, aut lacerantes ejus edicta, facientesque alios actus turbativos, non obstante contradictione Nuntij Apostolici facta ab eo ut Ordinario Exemptorum? Et quid in lacerantes cedulones, & edictalia Ministrorum Sanctæ Inquisitionis.

SUMMARIUM.

- 1 Utrum Archiepiscopus, aut Episcopus possit punire Religiosos exemptos, aut alios turbantes suam jurisdictionem, aut lacerantes ejus edicta, facientesque alios actus turbativos, non obstante contradictione Nuntij Apostolici facta ab eo ut Ordinario Exemptorum: & num. 2.
- 3 Seculares extrahentes edicta Archiepiscopi aut sanctæ Inquisitionis possunt puniri; & de ratione.

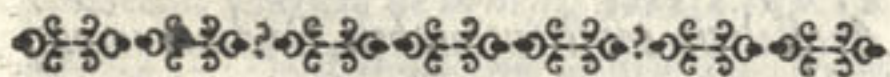
HÆc quæstio est in favorem Archiepiscopi, aut Episcopi resoluta per Sacram Congreg. Episcop. & Regul. apud Baptist. de Luca theatr. verit. & just tom 3. de jurisd & foro compet. discurs 36. ibi: *Quemdam Monachum Ordinis Cisterciensis Monasterij S. Mariæ in Sagittario diæcesis Anglonens. de facto turbantem jurisdictionem Episcopi, alios-*
Pars I.

que actus absque dubio turbativos faciendos, Episcopus prædictus de meo consilio carceravit, quamvis non cum ea arcta custodia, & asperitate, quam (utpote loco pænæ) in aliorum exemplum, atque ad hujusmodi Exemptorum consuetam petulantiam coercendam ex dicto consilio facere debuisset. Quare ex parte dicti Religiosi, seu ejus Abbatis habitus fuit recursus ad Tribunal Nuntiaturæ Neapolis, à quo prodierunt Litteræ præceptivæ super dicti Religiosi excarceratione, ejusque consignatione Subcollectori diæcesano, sub eo prætextu, quod ipse Nuntius in toto Regno esset Commissarius, & Delegatus Apostolicus generalis in omnibus causis Regularium, proindeque ad ejus Tribunal ex inconcussa observantia, etiam cum ipsomet Tribunali Curie Archiepiscopalis Neapolis privativè spectaret cognitio causarum & delictorum, quæ per Exemptos & Regulares patrari coningeret, præsertim extra claustra: cumque Episcopus, neglecta dicti præcepti executione recursum habuisset ad Sacram Congregationem Episcoporum & Regularium, quæ juxta stylum audire voluit Nuntium, eidem scribendo pro informatione, cum insertione supplicis libelli ex parte dicti Episcopi porrecti; Nuntius autem visis concludentibus motivis in dicto supplicis libello deductis, dignoscendo talem præensionem non esse sustentabilem, prudenter respondiisset, sui Tribunalis privativam jurisdictionem cum Regularibus & Exemptis non capere casus particulares, in quibus vel de jure, vel ex Sacri Concil. Trident. seu Apostolicis constitutionibus Ordinariorum jurisdictio etiam cum Exemptis præservata est; idcirco nulla desuper edicta resolutione ob illius ita cessantem necessitatem, Episcopus intentum obtinuit, dictumque Religiosum post talem carcerationem quam loco pænæ cedere posse censuit, sua auctoritate gratiosè dimisit.

Dicebam igitur in dicto supplicis libello pro Episcopo concepto, quod quicquid sit de prædicta generali delegata jurisdictione Nuntij circa causas indifferentes, in quibus specialiter à jure vel Sac. Concil. Trident. aut Apostolicis Constitutionibus provisum non esset, ita ut privativa, quam ex observantia dictum Tribunal prætendit, percu-

tiat solum eam generalem competentiam, quam aliàs locorum Ordinarij, proprijs Regularibus Superioribus negligentibus haberent, super quo locum veritati relinquendam; attamen id nullatenus adaptari potest casibus specialibus, in quibus ita expresse provisum sit, ut erat præsertim casus præsentis controversiæ, in quo agebatur de competentia ratione propriæ offensæ, ac turbatæ jurisdictionis: quæ competentia nullam admittit exemptionem, nullumque privilegium, ex us, quæ etiam contra Milites Hierosolymitanos habentur superius deducta in Messanen. disc. 29. & alibi. Hactenus de Luca.

- 3 Idem dicendum est in sæcularibus extrahentibus edicta Archiepiscopi, aut Sanctæ Inquisitionis, quia à Sancto Officio, & à Prælato possunt puniri tales cedulones, tam sæculares, quàm ecclesiastici, ut tenent Dian. part. 4. tract. 8. resolut. 203. Bordon. de Sancto Offic. cap. 30. num. 31. & cap. 40. num. 32. Lup. in edictis Inquisitorum part. 2. lib. 14. dist. 7. difficult. 2. art. 5. pag. 249. ubi rationem præstat verbis seqq. Quia tales deturpando cedulones videntur de Prælatorum auctoritate malè sentire, censuras Ecclesiæ contemnere, atque irridere, quinimò ignominiam irrogare. Delbene de offic. Sanctæ Inquisitionis p. 2. sect. 67. dub. 195. pag. 46. colum. 1. eleganter in omnibus casibus, & in nostris terminis Alex. Sperel. decis. 113. n. 93. & Leand. de cens. part. 4. tract. 3. disp. 16. quest. 5.

C A P U T LII.

Utrum, & quando Nuntius Apostolicus cum potestate Legati à latere possit committere causam appellationis interpositæ à decreto, aut edicto Archiepiscopi prolato in materia criminali, aut pœnali, & eam committere suo Reverendo Auditori?

SUMMARIUM.

- 1 Nuntius potest committere causam appellationis etiam interpositæ expresso nomine ad summum Pontificem.
- 2 Limitatur quando est contentio super facultate ab eo concessa, quia tunc recurrendum est ad Pontificem.
- 3 A Legato etiam de latere datur appellatio.
- 4 Superior, nec etiam Legatus non possunt admittere appellationes, nisi per publica documenta antea constiterit appellationem prius esse interpositam.
- 5 Appellatio ut quid facti non præsumitur, nisi probetur.
- 6 Concesso rescripto commissionis, si non constet de appellationis interpositione, non potest cognosci.
- 7 Nuntius non potest committere causam appellatam interpositæ à vero contumace, nisi hoc specificè habeat in facultate.
- 8 Neque etiam ab eo qui contravenit edicto Archiepiscopali, in quo aliqua ingressio prohibuit.
- 9 Pœna excommunicationis est maior omnium.
Legati, seu Nuntij Apostolici non possunt committere suis Auditoribus causas appellationis interpositæ à decretis, aut sententijs pœnalibus, aut criminalibus Archiepiscoporum, aut Episcoporum: ibid. & num. 10.
- 11 Declarationes sacræ Rotæ Romane obligant in utroque foro.
- 12 Commissio facta cum brevitate temporis est nulla; contumacia datur in occultatione: & num. 13.

Licet liberum sit Illustrissimo Nuntio cum facultate Legati à latere ex sua facultate, & juris dispositione committere appellationis causam etiam interpositæ expresso nomine ad summum Pontificem, prout diximus cap. 33. num. 10. & in specie Nuntij Tonduti. de pens. Eccles. dec. 27. num. 9.

Attamen non potest committere causam appellationis interpositæ ab Archiepiscopo non observante suam facultate-

cultatem, quia non potest decidere, nec pronunciare id in quo versatur sua jurisdictionis ordinariæ usurpatio: & ut res non careat remedio, cum ipse non debeat suæ facultatis esse cognitor, recurrendum est ad Pontificem ejus superiorem, cui committenda est appellatio, ut in simili cum multis juribus tradit Ciarlin. tom. 2. forins. cap. 125. num. 37. Scacc. de appell. quest. 19. rem. 1. concl. 6. num. 89.

3 Quia à Legato etiam de latere datur appellatio, & non potest tollere appellationem, ut ex Scacc. tradit. Ciarlin. forins. cap. 148. tom. 2. num. 41. & 42.

4 Et quando potuerit committere causam, neque Legatus, neque Metropolitanus possunt admittere appellationes, aut concedere rescripta, nisi per publica documēta, quæ realiter exhibeantur, antea constiterit appellationem prius esse interpositam in forma decreti S. Congreg. de quo Ciarlin. dict. cap. 125. n. 51. cujus tenorem refert num. 101.

5 Quia appellatio ut quid facti non præsumitur, nisi probetur interposita in tempore legitimo. Barbof. in cap. Romana, de appell. in 6. num. 8. Ciarlin. tom. 2. cap. 148. num. 21.

6 Et idè concessio rescripto commissionis, si non constet de appellationis interpositione, non potest cognosci. Gratian. cap. 17. num. 3. Menoch. cas. 202. num. 44.

7 Nec etiam potest committere causam appellationis interpositæ à vero contumace, nisi hoc specificè habeat in facultate, ut tradit Ciarlin. tom. 2. cap. 148. num. 42.

8 Neque etiam ab eo, qui contravenit edicto Archiepiscopali, in quo aliqua ingressio prohibetur cum excommunicationis poena ipso facto incurrenda, ut in facto testatur vidisse Ciarlin. dict. cap. 148. num. 1. & seqq. & num. fin. ubi præstat rationem sic: *Hic autem constat dictum Rensium fuisse justè declaratum excommunicatum, quia contravenit edicto Episcopali: ergo cessat querela & appellatio.*

9 Et si causa est apud Archiepiscopum, aut appellatio ab eo interposita in mate-

ria criminali, aut pœnali, qualis erat ista, ut tenet Prosper Fagn. in cap. Nuper, n. 30. de sent. excom. pag. 169. quando pertinet ad Nuntium cum potestate Legati à latere debet de ea cognoscere, & non potest committere causam suo Auditori, ut declaratum fuit per Eminentissimos Cardinales apud Barbof. in declarat. ad Concil. Trid. sess. 13. de reformat. cap. 2. & 6. August. Barbof. in collect. n. 2. ibi: *Legatos, seu Nuntios Apostolicos non posse committere istas causas suis Auditoribus, ut illas videant tanquam judices delegati, resoluit Ald. in comp. canonic. resol. lib. 5. tit. 8. num. 10. ubi ait sic fuisse resolutum 6. Octobr. 1588. & subdit sub die 24. maji 1590. fuisse decisum sententias latas ab Auditoribus Nuntiorum Sanctissimi in causis appellationis, in criminali nullas esse.*

Eleganter etiam Prosper Fagn. ad textum in cap. Cum causam, de appell. pag. 254. num. 9. ubi refert eandem resolutionem Sac. Congreg. ibi: *Si queratur de causis appellationum à sententia Episcopi, vel ejus Vicarij in criminalibus lata, jam Sacra Congregatio declaravit Auditorem Nuntij non posse eas cognoscere, ob stareque cap. 2. sess. 13. ac postea adiecit sententias Auditoris in causis hujusmodi appellationum latas excommuni errore non sustineri: & hæc declarationes auditis partibus editæ missæ fuerunt ad Nuntium Florentiæ.*

Et ita observanda erat; declarationes enim Sacræ Rotæ Romanæ obligant in utroque foro. Rodrig. tom. 1. quest. regular. quest. 11. art. 1. & 12. Garcia de benefic. in proem. & 1. part. cap. 5. num. 73. & 132. Salas de legib. disp. 2. sect. 9. & sect. 21. disp. 12. Conrad. in praxi dispensation. cap. 7. num. 17. Sanch. selectar. disp. 28. Fermosin. ad rubr. de constitutionib. quest. 12. latè explicat materiam ad varias quæstiones Prosp. Fagn. in cap. Quoniam, de const. per tot. & in cap. Cum venissent, de judic. & in cap. Olim, n. 63. & seqq. de major. & obedient.

Maximè interveniente brevitate temporis, & horarum de tempore appellationis usque ad rescripti tempus, de quo cap. 1. num. 344. in quibus terminis

nis commissio est etiam nulla, juxta ea quæ ex Rebuff. tradit Mend. *in prax.* 2. *part. lib. 2. cap. 3. num. 10. vers. Nonò opponi potest contra Bullam acceleratio temporis.*

13 Quibus suppositis jam constat de nullitate commissionis Illustrissimi Nuntij; nam licet potuisset admittere causam appellationis interpositæ, hanc appellationem committere non poterat Reverendo Auditori, quia ut diximus *num. 2.* non potest committere causam appellationis interpositæ ab Archiepiscopo non observante suâ facultate, quia non potest decidere nec pronuntiare id in quo versatur dubitatio circa suam commissionem, maximè quando ei non constabat de appellationis interpositione per publica documenta, ut diximus *num. 4.* Et etiam quia constabat de occultatione in terminis, de quibus *cap. 1. num. 4.* & dabatur contumacia sufficiens ad edicti promulgationem, ut in his terminis tradit Covar. *in cap. Alma mater, de sentent. excom. in 6. §. 9. vers. Trina: Felician. de Vega in relect. cap. 1. de judic. num. 86.* & rationem præstat textus *in cap. Intelleximus 7. de judic. Clementin 2. ut lite pendente,* & in terminis Palafox. *in lib. intitulato Defensa canonica por la jurisdicion Ecclesiastica de la Puebla de los Angeles, num. 145. pag. 130.* & ideò non potuerat committere causam appellationis interpositæ à vero contumace, ut diximus *in hoc cap. num. 6.* maximè contra edictum Archiepiscopale, ut etiam diximus *num. 7.* & quando potuisset cognoscere, nullo casu potuerat committere appellationem interpositam à Decreto Illustrissimi Archiepiscopi suo Reverendo Auditori, esto quod haberet potestatem Legati à latere, ut constat ex Decreto Sacræ Congregationis de quo *num. 8. & 9.* & ideò cum constet de defectu potestatis, in hoc casu fuit commissio nulla, ut diximus *suprà cap. 38. num. fin.* maximè data celeritate in concessione, ut diximus *in hoc cap.*

cap. 38. num. 10. vers. Nonò opponi potest contra Bullam acceleratio temporis.

C A P U T LIII.

Utrum Nuntius cum potestate Legati à latere possit suspendere interdictum promulgatum ab Archiepiscopo, aut Episcopo, à quo appellatum fuit: & quando habeat talem facultatem, vel non?

SUMMARIUM.

- 1 Legatus à latere concedere potest privilegium celebrandi tempore interdicti, & suspendere interdictum positum ab Archiepiscopo, aut Episcopo, aliisque Prælatiis, qui sunt sub ejus legatione.
- 2 Contrarium, & *num. 3.* ubi de ratione.
- 4 Explicatur.

Licet Legatus à latere concedere possit privilegium celebrandi tempore interdicti, & suspendere interdictum positum ab Archiepiscopo, aut Episcopo, aliisque Prælatiis, qui sunt sub ejus legatione, ut tenent Henriq. *lib. 13. de excommunicatione & interdicto, cap. 48. §. 3.* & alij quos refert Sayr. *de censur. lib. 5. cap. 13. num. 26.* Silvester, & alij, quos refert August. Barbos. *in cap. dilectus 55. de appellationib. num. 10.* Constitutio Uissiponens. *lib. 1. tit. 47. de suspensione do interdicto, §. 4. pag. 543.*

Attamen contrarium est verius, quia non potest suspendere interdictum, ut testatur August. Barb. *in dict. cap. Dilectus, num. 10.* rationem præstat ex Hurtad. *de interd. difficult. 16. num. 50.* Casti. Palao *de cens. disp. 5. punct. 7. §. 1. num. 3.* ubi ad contraria respondet.

Quia inferiores Romano Pontifici, quales sunt Legati, interdictum ab ipso Pontifice, vel ab aliis Prælatiis prolatum relaxare non possunt, nec in totum, nec etiam ad tempus suspendere, ut ex Covar. *in cap. Alma mater, part. 1. §. 11. n. 6. vers. 2.* tenet Henriq. *lib. 13. de censur. cap. 51.*

cap. 51. §. 4. vers. 4. Suar. tom. 4. disp. 38. sect. 3. num. 5. juncto num. 6. vers. Et propterea, quos & alios refert idem Barb. n. 3. & seqq ubi eleganter exornat, & ad omnia in contrarium respondet, & est omnino videndus, quia eleganter more solito resoluit.

4 Neque obstat Constitutio Ulissiponensis citata num. 1. quia solum disponit in casu ingressionis Legati à latere in Provinciam; & in alijs casibus solum asserit, quod aliqui DD. ad alia interdicta tollenda ei extendunt facultatem, & solum referendo quod DD. dicunt nihil statuit dispositivè: & esto quod disposuisset, DD. in quibus fundatur sunt reprobat à Barbof. ubi supra, & solum loquuntur in illo casu, in quo habet facultatem expressam ad interdicta suspendenda: & solum in hoc casu est ei permissum, ut testatur idem Sayr. dict. cap. 13. dict. num. 26. ubi asserit in hoc casu loqui DD. quos citat, ut patet ex verbis ibi: *Unde puto rem pendere ex forma concessionis Legationis, quæ fit ipsi Legato.* Quod etiam tenet Barbof. dict. num. 10. maximè etiam quando dicti DD. loquuntur in Legato à latere, & dicta facultas ei concessa ad Nuntium Illustrissimum cum potestate Legati à latere non extenditur ultra facultatem, quia non est verè Legatus à latere, ut late diximus supra, cap. 33.

CAPUT LIV.

Esto quod Illustrissimus Nuntius cum potestate Legati à latere potuisset suspendere interdictum virtute suæ facultatis, aut sine illa posita ab Illustrissimo Archiepiscopo, fuisset valida commissio, & suspensio.

SUMMARIUM.

1 Nuntius cum potestate Legati à latere esto quod possit tollere interdictum

Archiepiscopi, solum id potest per viam gratiæ, & non per viam justitiæ: & num. 2. 3. & 4.

4 Quando Nuntius cum potestate Legati à latere committit appellationem, non procedit per viam gratiæ, sed per viam justitiæ.

5 Nuntius si habet potestatem suspendendi interdictum non potest eam committere suo Auditori.

Negative resoluenda est quæstio proposita, quia esto quod Illustrissimus Nuntius cum potestate Legati à latere potuisset suspendere interdictum, adhuc tamen ab illo suspensum non fuit, ut est certum per viam gratiæ, ut solum ei erat licitum, juxta doctrinam Sayri & aliorum, de quibus sup. cap. 53. num. 4.

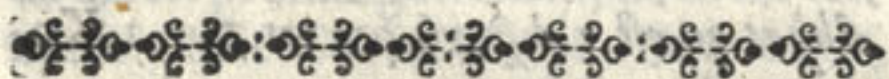
Per Bullam expeditam suo nomine, 2 juxta ea quæ tradit Tamburin. de jure Abbat. quæst. 2. disp. 16. per tot. tom. 1. Kochier ad regul. 25. num. 14. cum seqq.

Sed per justitiæ viam commisit, quando concessit rescriptum commissionis appellationis interpositæ ab Illustrissimo Capellano Majori Reverendo Auditori, ut constat ex ejus tenore, de quo cap. 1. n. 11. ibi: *Audiat Auditor noster, citet, & constituto prius de gravamine iubeat, absolvat, ac prout de jure restituat, procedat ut petitur, & justitiæ faciat tam super interdicto generali hujus Civitatis, quam particulari Oratoris, & cum facultate interim suspendendi dicta interdicta ad tempus sibi bene visum, ad effectum agendi, maximè in iis diebus currentibus, quibus fideles frui solent pluribus indulgentijs, & audire conciones, aliasque devotiones peragere in his dictis currentibus temporibus piè institutis.*

Et in his terminis nihil statuit per 4 viam gratiæ, solum facultatem dedit in appellationis commissione per viam justitiæ, ut eleganter tenet Ciarlin. forens. tom. 2. c. 148. num. 33. per quam ei non erat licitum, sed tantummodò committere appellationem, esto quod notuisset, contra resoluta cap. 52. & adhuc etiam quando Illustrissimus Dominus Nuntius haberet facultatem suspendendi interdi-

terdicta per viam gratiæ: neque etiam potuerat committere interdicti suspensionem Reverendo Auditori, nec per viam iustitiæ, contra formam Concil. sess. 22. cap. 7. de quo diximus sup. neque etiam per viam gratiæ; tum ex dictis in cap. 53.

- 5 Tum etiam quia quando Illustrissimus Nuntius haberet facultatem, ista talis facultas fuit ei concessa personalissimè respectu dignitatis, & legationis, & virtute illius non potuerat validè suspensio fieri per Auditorem Reverendum, cui non poterat committere dictam facultatem suspendendi interdictum, ut eleganter tradit Gom. super regul. de non iudicando juxta formam supplicationis, in quest. 16. per tot. de quo vide Joan. à Sanctiss. Sacram. de offic. & potest Prioris claustral. part. 1. illat. 3. & 4. pag. 44. & seqq. ad varias quæstiones circa similia.

CAPUT LV.

Utrum esto quod commissio Illustrissimi Nuntij facta Reverendo Auditori possit procedere contra Archiepiscopum Illustrissimum, possit id fieri per supersefforiam, inhibitoriam, aut suspensionem interdicti, non verificata prius clausula commissionis, *Constito prius de gravamine.*

SUMMARIUM.

- 1 Clausula, *Constito prius de gravamine*, est conditionalis, & formam inducit.
- 2 Non dat jurisdictionem, nisi prius verificetur: & num. 3.
- 5 Nihil potest executor nisi prius verificata clausula *Constito*: & quidquid fit ante eam purificatam est nullum.
- 5 Clausula, *Constito*, requirit judicialem indagacionem, & causæ cogni-

tionem, & veras, & concludentes probationes.

HÆc clausula, *constito prius de gravamine*, invenitur in commissionis rescripto, de quo c. 1. in. 11. & secundum eam non erat licitum Reverendo Auditori decernere supersefforiam, nec suspendere interdictum antequam apud eum justificaretur gravamen; hæc enim clausula est conditionalis, & formam inducit. Riccius collectan. 1675. cum multis decisionibus Rotæ, Aug. Barb. claus. 25. num. 1. & seqq. & ultra quos refert Otthobon. decis. 153. n. 3. Rubeus decis. 343. num. 8. vers. *Et quatenus*, & num. 14.

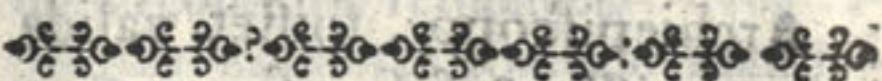
Non dat enim jurisdictionem, nisi prius verificetur, ut resoluit Gratian. cap. 869. num. 25. & cap. 991. num. 11. Rota apud Barb. dict. claus. 25. num. 3.

Commissio enim conditionalis cum clausula, *Constito prius de gravamine* antequam justificetur nihil ponit in esse, ut tenet Rota apud Otthobon. decis. 130. num. 13.

Nihil enim potest executor, nisi prius justificata dicta clausula. Paris. cons. 15. n. 14. lib. 4. Puteus decis. 275. num. 1. lib. 2. Rota apud Barbof. d. n. 3. ubi etiam quod generale est, quod ubi jurisdictione datur sub tali conditione, quidquid fit ante eam purificatam est nullum. Gloss. in cap. *Cum plures*, de offic. delegati in 6 August. Barb. d. claus. 25. n. 4.

Requirit enim hæc clausula judicialem indagacionem, & causæ cognicionem. Gratian. c. 961. n. 9. Rota apud eundem Barb. n. 5.

Et deinde requirit veras, & concludentes probationes. Riccius collectan. 1675. Garcia de benefic. 6. part. c. 2. n. 28. & c. 3. n. 64. explicat cum multis decisionibus Rotæ idem Barbof. dict. claus. 25. num. 6.

CAPUT LVI.

Utrum Reverendus Auditor, cui Nuntius cum potestate Legati à latere

latere commisit causam in casu in quo potest, possit ante transportationem actorum jubere supersefforiam, aut inhibitoriam temporalem, usque scilicet ad certum tempus, ut durante eo suspendantur edicta, ac mandata per Archiepiscopum, aut Episcopum; & ille teneatur obediendo executionem suspendere.

SUMMARIUM.

- 1 Inhibitio aut est ad tempus, aut perpetua.
- 2 Inhibitio decreta ad tempus etiam ante actorum transportationem debet observari.
- 3 Fit supersefforia.
- 4 Inhibitio, sive justa, sive injusta, timenda est.
- 5 Inhibitione pendente, & decreta nihil est innovandum.
- 6 Inhibitio semper est servanda donec ad superiorem habeatur recursus pro declaratione, & donec à iudice revocetur.
- 7 Inhibitioni non obediens non solum adversarium, sed Iudicem offendit, & gravius peccat.
- 8 Ratio refertur.
- 9 Iudex inferior non valet cognoscere de viribus inhibitionis Rotalis.
- 10 Sed tenetur ei reverenter obedire, & contemni non debet.
- 11 Inhibitio attentatum reddit quicquid postea gestum est, & quomodo.
- 12 Omnia suprascripta procedunt quando inhibitio ad tempus, aut perpetua est canonica & conceditur cum requisitis Concilij Trid. & textus in c. Romana, de appellat. in 6. quæ comprehendunt etiam Nuntios, Legatos à latere, Patriarchas, Cardinales, aliosque, & eorum Auditores.
- 13 Decretum Concilij renovavit textus in c. Romana, in totum cum suis §§.
- 14 Non obstante quacunque consuetudine, etiam immemorali, aut stylo, aut privilegio in contrarium.
- 15 Aliter inhibitiones, & processus & inde sequuta sunt nulla: & num. 18.
- 16 Et non causant attentatum, quia non fuere legitime, & in forma Concilij expeditæ.
- 17 Formalitas Concilij, & capitis Romana, debet etiam observari in inhibitionibus super appellationibus, Decretis, & devolutis ad sanctam Sedem Apostolicam.
- 19 Inhibitio obtenta ad impediendam imminentem executionem interdicti, quod secum trahit executionem, est injusta, nulla, & calumniosa, & non est observanda, neque ei est obediendum, & sine pœna ei contraveniri potest: & n. 20. 21. & 22.
- 23 Inhibitio nulla non ligat manus iudicis inhibiti, quin procedere possit eam non obstante ad ulteriora.
- 24 Inhibitio solum quando est Canonica ei obediendum est, & non quando illegitime decernitur, quia tunc non causat attentatum, nec impedit executionem decreti inferioris.
- 25 Inhibitio decreta non canonicè, & virtute commissionis nullæ, & à non habente jurisdictionem, est nulla, & potest impunè sperni.
- 26 Inhibitio quando dicatur canonica, vel non.
- 27 Jurisdictio est anima inhibitionis, & sine illa non potest decerni, nec obedire.
- 28 Ratio assignatur.
- 29 Inhibitio non canonica, aut minus canonica, est nulla, & inferiorem iudicem non arctat.
- 30 Idem judicandum est de inhibitione nulla, ac de injusta.
- 31 Stylus contra legem non observatur.
- 32 Stylus Rotæ debet observari in Curia Romana, & extra eam non obligat in partibus.
- 33 Reprobatur Salgad. citatus à Reverendo Auditore.
- 34 In auditorio Ecclesiastico observatur jus canonicum.
- 35 Supersefforia, aut inhibitio temporalis non

non desinit esse perpetua respectu sui effectus, quantumvis apparenter vocetur temporalis ob termini appositionem; quoniam omnis actus, & dispositio judicatur secundum effectum suum, non secundum nomen fictum, & appositum.

- 1 Licet inhibitio aut sit ad tempus, aut perpetua, Salgad. *de reg. protect.* 2. part. cap. 10. per tot. & n. 29. & seqq. citatus à Reverendo doctore Auditore in suo edicto, de quo cap. 1. num. 14.
- 2 Et decreta ad tempus etiam ante actorum transportationem debeat observari, ut tenet Salgad. *dict.* cap. 10. num. 47. & seqq.
- 3 Et supersefforia, ut in Auditore Signaturæ sacrae Rotæ Romanæ tradit Bicch. *decis.* 451. num. 3. & in omnibus de stylo Hispaniæ testantur Salgad. & Mend. *in praxi*, 2. part. lib. 2. cap. 11. num. 24. ubi de stylo Regni nostri.
- 4 Quia sive justa, sive injusta, ex Rotæ stylo timenda ac obedienda est, Ciarlin. *forens.* tom. 2. cap. 125. num. 55. Burat. *decis.* 267. num. 6. & annot. ad *decis.* 177. n. 9. & *decis.* 652. num. 1. & 902. n. 5. & 909. num. 1. Lancelot. *de attent.* part. 2. cap. 20. ampl. 11. Salgad. *de reg. protect.* 2. part. c. 10. n. 27. Bicch. *decis.* 524. num. 5. & 491. num. 2. Otthobon. *decis.* 33. num. 4. & *decis.* 108. num. 2. Sesse *de inhib.* cap. 10 §. 2. n. 12. & cap. 24. num. 10. Rot. apud Paul. Rubeum *decis.* 75. num. 4. Salgad. *dict.* cap. 10. n. 27. & seqq. Clemens Merlin. *decis.* 241. num. 1. & *decis.* 730. num. 2. & *decis.* 738. num. 12. Cavalier. *decis.* 611. num. 1. Fermosin. *in cap. Ut nostrum*, de appell. *quest.* 1. n. 6.
- 5 Inhibitione namque pendente, & decretâ, nihil est innovandum, ut tenet Thomat. *decis.* 17. num. 12. part. 1.
- 6 Semper enim est servanda, quamvis dubium sit an afficiat donec ad superiorem habeatur recursus pro declaratione, & donec à Judice revocetur, ut tenet Bicch. *decis.* 352. num. 14. & *decis.* 514. n. 8. qui loquitur in inhibitionibus Rotæ, Thomat. 2. tom. *decis.* 166. num. 9.
- 7 Inhibitioni enim non obediens, non solum adversarium, sed judicem offen-

dit, & gravius peccat. Sesse *de inhib.* cap. 44. num. 11.

Quia post inhibitionem, sive generalem, sive particularem nihil innovari debet, sed solum obediendum est, ne imperium superioris fiat illusorium, ut tenet Bicch. *decis.* 404. num. 2. & *decis.* 439. n. 6. Thomat. tom. 2. *decis.* 166. num. 3.

Judex enim inferior non valet cognoscere de juribus inhibitionis Rotalis, Otthobon. *decis.* 108. num. 3. Thomat. 2. tom. *decis.* 166. num. 10. & *decis.* 283. n. 34. Mend. *in praxi*, 2. part. lib. 2. cap. 11. num. 35.

Sed tenetur ei reverenter obedire, & 10 penitus ab omni actu abstinere, ut profequitur idem Otthobon. *dict.* *decis.* 108. n. 5. & 6. contemni namque non debet, Thomat. 2. tom. *decis.* 166. num. 8.

Et ideò inhibitio attentatum reddit 11 quicquid postea gestum est. Otthobon. *decis.* 52. num. 3. & *decis.* 93. num. 5. & *decis.* 108. num. 1. Rot. apud Rub. *decis.* 75. num. 5. ubi quod est attentare etiam ex centro trium conformium: ampliat etiam in casu non appellabili Merlin. *decis.* 730. num. 2.

Attamen hoc intelligendum est 12 quando inhibitio ad tempus, aut perpetua est canonica, aut conceditur cum requisitis capituli Romanæ, de appell. in 6. quæ observari jubet S. Concil. Trident. *sess.* 22. cap. 7. de reformat. & comprehendit etiam Nuntios Legatos à latere, Patriarchas, Cardinales, aliosque, & eorum Auditores, ut sunt verba Concilij, & textus in *dict.* cap. Romana, & testatur Ciarlin. *forens.* tom. 2. cap. 125. per tot. & maxime num. 44. & seqq. August. Barb. *in dict.* Conc. & ad cap. Romana, num. 5. & seqq. Rota apud Salgad. *de reg. protect.* 2. part. cap. 1. num. 2. & 21. à Reverendo Auditore citatum.

Decretum enim S. Concilij Tridenti- 13 ni *sess.* 22. cap. 7. renovavit dictum caput Romana, cum suis §§. in totum, & per omnia. Gratian. *in reg.* 40. in princip. Lancelot. *de attentat.* 2. part. cap. 20. in *præfat. quest.* 5. num. 165. Martha *in compend. decision.* tom. 1. tit. de *inhibit.* cap. 10. n. 11. Marchesan. *de commissionib.* 2. part. cap. 1. num. 52. Salgad. *dict.* cap. 10. num. 19. ab Au-

ab Auditore Reverendo citatus.

- 14 Non obitante quacunque consuetudine etiam immemoriali, aut stylo, aut privilegio in contrarium, ut sunt verba dicti Concilij, Ciarlin. *dict. cap. 125. n. 7. & 44.* & verba Concilij sunt sequentia: *Tam in admittendis appellationibus, quam in concedendis inhibitionibus servare teneantur formam, & tenorem Sacrarum institutionum, & presertim Innocentij IV. quae incipit, Romana,* quacunque consuetudine etiam immemoriali aut stylo, & privilegio in contrarium non obstantibus.
- 15 Aliter inhibitiones, & processus inde sequuta sunt nulla, ut profequitur idem Concil. Ciarlin. *dict. cap. 125. n. 7. & 8.* & verba Concilij sunt sequentia: *Aliter inhibitiones, & processus, & inde sequuta quaecunque sunt ipso jure nulla.*
- 16 Et non causant attentatum, quia non fuere legitimae, & in forma Concilij expeditae, ut declarat Concil. & textus in *cap. Romana,* & testatur Otthobon. *decis. 52. num. 4.*
- 17 Quia dicta formalitas Concilij, & Capituli *Romana,* debet etiam observari in inhibitionibus decretis super appellationibus interpositis & devolutis ad sanctam Sedem Apostolicam, ut declaravit sacra Congregatio Cardinalium, quam declarationem ad literam in his terminis refert Salgad. *dict. cap. 10. n. 41.* & citatur à Reverendo Auditore citato.
- 18 Quare cum non observaretur in his terminis decretum S. Concilij Trident. & dictum *Caput Romana, de appell. in 6.* tam superfessoria, & inhibitoria ad tempus quindecim dierum, quam edictum à Reverendo Auditore fuit nullum, & omnia inde sequuta invalida fuere, ut sunt verba dicti Concilij, & textus, prout testatur Ciarlin. *forens tom. 2. cap. 125. num. 1. & seqq.* & Barbos. *ubi sup.*
- 19 Obtenta enim ad impediendam eminentem executionem interdicti, quod secum trahebat executionem, erat injusta, nulla, & calumniosa, ut eleganter tenet Bicch. *decis. 466. num. 11.* ubi multoties decisum in Rota refert.
- 20 Et ut nulla non erat observanda. Ciarlin. *dict. cap. 125. num. 1. & seqq.*

Quia concessa contra formam Concilij & Capituli *Romana,* est nulla & invalida, & sine poena ei contraveniri potest, ut profequitur Ciarlin. *dict. cap. 125. n. 53. §. His, ibi. His igitur non servatis inhibitiones sunt nullae, & invalidae, & sine poena eis contraveniri potest.*

Non est etiam ei parendum, aut obediendum, ut legitur in dicto Concil. Trident. *sess. 22. cap. 7. de reform.* & in decreto S. Congr. in §. 5. inhibitionis, cujus tenor per extensum est apud Quarant. *verb. Archiepiscopi auctoritas, sub n. 20. vers. Secundum est. Ricc. in praxi fori Eccles. resol. 404. sub num. 1. Piafec. in praxi Episcop. part. 2. de appell. cap. 4. n. 18. Scacc. de appell. c. 2. quæst. 17. Spercl. decis. 48. sub n. 46. Ciarlin. d. c. 125. num. 46. & num. 53. ibi: Eisque impunè non parere licet: & n. 54. Ferosin. in cap. Ut nostrum, de appellat. quæst. 1. num. 4.*

Inhibitio enim nulla non ligat manus judicis inhibiti, quin procedere possit eam non obstante ad ulteriora, *cap. Non solum, in fine de appellat. Ciarlin. dict. cap. 125. num. 54. Ferosin. dict. quæst. 1. num. 4. & 16.*

Solum namque quando est canonica ei obediendum est, & non quando illegitimè decernitur, quia tunc non causat attentatum, nec impedit executionem decreti inferioris. Ciarlin. *dict. cap. 125. n. 56. Thomat. 2. tom. decis. 283. n. 15. Ferosin. dict. quæst. 1. num. 4. & 16.*

Et ideo talis inhibitio decreta non canonice, & virtute commissionis nullae, & à non habente jurisdictionem, est nulla, & potest impunè sperni, ut ex Surd. *conf. 424. num. 46. & 44. Gratian. cap. 17. sub n. 3. & alijs tradit Bicch. decis. 448. num. 14. ubi judicatum refert in sacra Rota, & dec. 474. num. 33. Thomat. 2. tom. dec. 283. num. 15. Ferosin. ubi supra.*

Ad hoc ut inhibitio dicatur canonice facta, multa concurrere debent, scilicet quod constet causam per appellationem fuisse ad superiorem devolutam, eamque intra decem dies fuisse interpositam, & antequam inhibitio relaxetur, pars est citanda ad contradicendum; & etiam requiruntur alia, de quibus DD. statim citandi; alias inhibitio non tenet,

nec est canonica, ut per textum *in cap. Romana*, §. *Quod si objiciatur*, de appell. lib. 6. cujus observationem mandat Concil. Trident. *sess. 22. cap. 7. de reform.* eleganter Ciarlin. *dict. cap. 125. num. 57. & seqq.* multos refert Baron. *dec. 2. part. in add. ad quest. 17. num. 29.* Thomat. *part. 1. dec. 111. n. 9.* latè Salgad. *de reg. protect. 2. p. cap. 10. per tot. & num. 20* ubi multos refert: cum multis August. Barbof. *ad dict. Concil. Trident. & in dict. cap. Romana, num. 5. & seqq.* Mend. *dict. c. 11. §. 1.* Oliva *de foro eccles. quest. 8. num. 21. pag. 56* Fermosin. *in cap. Ut nostrum, de appell. quest. 1. & 2.* ubi de notificata à notario.

27 Et cum non sit canonica, non est ei obediendum, quia defecit jurisdictio quæ est anima inhibitionis: & qui jurisdictionem non habet, non potest decernere inhibitoriam; & si eam decernit, non est canonica, nec est ei obediendum, ut optimè tradit post alios Scan. *in propugn. Relig. Milit. discept. 16. cap. 3. n. 16. & 18.* quem Ego ipse refero *in comment. ad ord. tom. 3. pag. 44. n. 125. & 126* Oliva *de foro eccles. quest. 17. num. 33.*

28 Quia cum sit decreta de facto, quando non est Canonice concessa, ei non tenetur Ordinarius parère. Covar. *pract. cap. 24. num. 3.* Salgad. *dict. cap. 10. n. 78.* Fermosin. *d. quest. 1.*

29 Inhibitio enim non canonica, aut minùs canonica est nulla, & inferiorem judicem non arctat. Concil. Trident. *dict. sess. 22. cap. 7.* Salgad. *d. 2. part. d. cap. 10. num. 19.*

30 Et idem judicandum est de inhibitione nulla minùs solenniter, & minùs canonice expedita, sicut de injusta, & contra jus, ut habetur *in cap. 2. de in integ. rest.* Fermosin. *d. quest. 1. num. 77.* Salgad. *dict. cap. 10. num. 79 & 80* ubi quod in hoc casu potest cognoscere an possit inhiberi.

31 Neque obstat stylus Sacræ Rotæ Romanæ, de quo *num. 4.* tum quia est reprobatus per S. Concilij decretum, ut supra ostendimus *num. 12.* & stylus contra legem observari non debet, ut exornavimus *forens. cap. 1. num. 18. 19. & 20.*

32 Tum etiam, quia quamvis stylus Ro-

tæ debeat observari in Curia Romana, extra eam non obligat in partibus, nec in eis attenditur, ac observari debet, ut ex Lancelot. & alijs tenet Salgad. *d. cap. 10. n. 27. & seqq. & 1. part. cap. 2. §. 3. n. 19. cum seqq.* ubi plurimas decisiones Rotæ ad idem refert, quibus adde Cevall. & Rebuf. sequutos à Sanch. *de matrim. tom. 3. lib. 8. disp. 21. sub n. 16.* qui loquitur in rescriptis justitiæ expeditis in Curia.

Neque etiam obstat stylus inhibitionis temporalis, de qua Salgad. in principio citatus, & à Reverendo Auditore *d. cap. 10. & n. 47. & seqq.* & Mend. de quo *in princip. num. 3.* quæ dicitur vulgò *superfessoria*, decreta à Reverendo Auditore: tum quia est contra Sacrosancti Concilij Trident. decretum, de quo supra, in quo reprobatur consuetudo in contrarium.

Tum etiam quia idem Salgad. fatetur *num. 47.* quod contraria resolutio est in puncto juris verior, ut patet ibi: *Et licet in puncto juris resolutio hujus questionis verissima sit.* Et cum in hoc Regno debeat observari jus, & non stylus ex dispositione Ord. *lib. 3. tit. 64. §. 1.* & in judicio Ecclesiastico jus Canonicum, ut multis citatis tenet Leitam *in privatis Scholis ad tit. de differentijs inter jus commune & ord. n. 1. & seqq.* non debebat observari *superfessoria*, nec inhibitoria temporalis ex stylo Regni Castellæ, qui ad hoc Regnum non extenditur, ex dictis à Valenz. *conf. 33. num. 23.* maxime contra jus, juxta quod exulare debet, ut tenent multi, quos Ego ipse refero *forens. cap. 1. num. 18. & seqq.* Ex quibus etiam reprobatur assertio Mend. ex adverso allegati: & ita fuit nulla inhibitio, & *superfessoria* temporalis Reverendi Auditoris, ut etiam dicemus infra, & tenet in specie Salgad. *de libert. benefic. cap. 7. num. 23.*

Nec ista *superfessoria* aut inhibitio temporalis desinit esse perpetua respectu sui effectus, quantumvis apparenter vocetur temporalis ob termini appositionem, quoniam omnis actus & dispositio judicatur secundum effectum suum, non secundum nomen fictum & appositum, ut est textus *in l. Si in insulam 6. l. S.*

unum, l. Lege 32. ff. de præscript. verb. cum alijs de quibus eleganter Hieronym. Gabriel *conf.* 168. num. 4. vol. 1. Seraphin. *dec.* 794. num. 1. & seqq. eleganter Bald. in l. 2. Cod. de commodat. & ideò talis stylus introductus contra jus non admittitur, nec attenditur, ut tenet Giurb. *conf.* 39. num. 45. 70. & 71. & in terminis supersefforia tenet Salgad. *de libert. benef. cap.* 7. num. 23.

apud Perusin. Posth. *de manut. obs.* 103. num. 23.

Et eadem nullitate laboravit decretum Reverendi Auditoris in fine compulsoria, & supersefforia, §. *Ordeno, de qua cap.* 1. num. 10. in fin. Tum quia contra stylum, & auctoritatem debitam Illustrissimo ac Reverendissimo Archiepiscopo, & extra stylum: tum quia cum Dominus Archiepiscopus esset præsens suo Palatio, & semper promptus & paratus ad justitiæ obedientiam, & administrationem, tale decretum scribi non debuerat, in quo decretum erat, quod affixio per Palatii portas facta fuisset, quando solum in absentia ac mora in partibus longinquis sufficit affixio ad valvas Ecclesiæ. *Clementin. Causam*, ubi notant omnes, *de electione*: Barb. *de Canon. & Dignitatib. cap.* 20. sub num. 18. *vers Non longè absit.* Et tunc quod fuerit præsentata, probatur ex relatione executoris, cui tanquam de re ad ejus officium spectante fides adhibetur, & alijs modis, de quibus Bicch. *dec.* 615. *per tot.*

Et ideò non debebat decernere tale decretum, quando etiam de jure certum est, quod intimatio debet geri personaliter, & etiam facta procuratori non suffragatur. Clemens Merlin. *dec.* 29. n. 11.

C A P U T LVII.

De nullitate Edictalis, Decreti, & declarationis Reverendi Auditoris transactæ virtute commissionis obtentæ ab Illustrissimo ac Reverendissimo Nuntio cum potestate Legati à latere adversus Pastoralia Illustrissimi Archiepiscopi procedentis ad ulteriora.

SUMMARIUM.

- 1 Supersefforia aut inhibitio est nulla quando decernitur cum potestatis defectu.
- 2 Inhibitoria solum affigitur per portas, quando citatus est absens in partibus longinquis.
- 3 Intimatio debet fieri personaliter, & etiam facta procuratori non suffragatur.

1 HÆc nullitas est clara, quia tam commissio, quam supersefforia & inhibitoria est nulla, & contra formam Concilij & capituli Romana, de facto fuit decreta, ut ostendimus *cap.* 56. & in his terminis non erat licitum Reverendo Auditori decernere talem declaratoriam, aut edictum ob contraventionem supersefforia, & inhibitionis nullæ, aut decreti transacti cum tali defectu, ut eleganter tradit decisum in sacra Rota Romana Cælius Bicch. *dec.* 448. num. 15. ex varijs decisionibus Rotæ
Pars I.

C A P U T LVIII.

Utrum Reverendus Auditor virtute commissionis Illustrissimi Nuntij cum potestate Legati à latere possit suspendere interdictum ad tempus ante actorum transportationem, quando promulgatum fuit ab Illustrissimo Archiepiscopo aut Episcopo, à quo appellatum fuit.

SUMMARIUM.

- 1 Reverendus Auditor, cui commissæ fuit causa, potest suspendere interdictum, & quare num. 2. & 3.

- 4 Contrarium est verius.
- 5 Delegatus excedens formam commissionis procedit ut privatus.
- 6 Si delegatus excedat limites suæ delegationis non est ei obediendum, & potest ab Ordinario puniri, & animadverti, suumque edictum annullari.
- 7 Respondetur argumentis contrarijs.
- 8 Supersefforia, aut inhibitio temporalis afficit actus futuros, & non præteritos. & n. 9.
- 10 Nulla maior nullitas in jure est, quam defectus potestatis: & quod ultra potestatem fit, nulliter fit.
- 11 Relaxatio interdicti non est diversa à suspensione illius; idem enim est relaxatio, ac suspensio interdicti & in jure æquiparantur.
- 12 Non potest relaxari interdictum ad cautelam, sicut potest relaxari excommunicatio: & quare.

IN hac quæstione videbatur respondendum affirmativè; tum ex dictis in cap. 56. num. 1. & seqq. tum etiam, quia etiam absque commissione expressa suspendendi potuerat concedere supersefforiam ad tempus quindecim dierum, ut concessit in forma, de qua cap. 1 num. 12. ex stylo de quo Mend. in praxi, 2. part. cap. 11. num. 24. Salgad. dict. cap. 10 n. 29. & seqq. & etiam num. 47. à Reverendo Auditore citatus.

2 Secundò, quia textus in cap. Romana, §. Sententias, de appellation. lib. 6 solum prohibet revocationem interdicti, aut declarationem nullitatis sententiæ illius antequam de appellatione legitimè cognoscatur, ut patet ex verbis ibi: *Sententias quoque interdicti, vel suspensionis, seu excommunicationis in appellantem, ab eo à quo appellatum proponitur promulgatas nullatenus nisi vocatis partibus, & de appellatione legitimè cognitâ revocent, aut denuntient esse nullas.* Et his verbis manifestè constat, non esse interdicti suspensionem prohibitam; quare licita erit suspensio, quia non invenitur prohibita in dicto textu, sed solum revocatio, & relaxatio, res diversa à suspensione.

3 Tertiò, quia excommunicatio, & interdictum paribus passibus ambulare vi-

dentur, c. Ad hæc, c. Cum medicinalis, de appell. in 6. Et sicut excommunicatio potest tolli ad cautelam, ita interdictum, ut notat Leand. tr. 5. de interd. disp. 10. q. 15. in princip..

Sed his non obstantibus contraria resolutio est indubitabilis, quia cum interdictum fuisset generale civitatis, ad cautelam relaxari, nec suspendi potest, ut est textus expressus in cap. Præsenti 10. de sententia excommunicationis, lib. 6. ibi: *Præsenti generali declaramus edicto, beneficium relaxationis ad cautelam quoad interdicti sententias in Civitates, Castra, vel quælibet alia loca, sive terras aliquas generaliter promulgatas locum aliquatenus non habere.* Et meritò, quia differtur relaxatio interdicti usque ad finem causæ, ut sunt verba Glossæ ibi, verbo Præsenti, in fin. & ita resoluunt Barb. ibi in collectan. num. 1. & 2. Henriq. lib. 13 cap. 51. §. 4. lit. R. cum multis Saza. de censur. lib. 1. cap. 15. n. 7. Bonacin. de censur. disp. 5. punct. ultim. num. 9. Leand. ubi supr. vers. Sed: Castr. Palao de censur. disp. 5. punct. 7. §. 2. num. 9. pag. 280 Mar. disp. 35 sect. 3. num. 2. Avila 5. part. disp. 6. dub. 5. concl. 2.

Et cum commissio fuisset concessa prout de jure, ut patet ex verbis relatis in cap. 1. num. 11. ibi, *absolvat ac prout de jure restituat, procedat ut petitur, & justitiam faciat, tam super interdicto generali hujus Civitatis, quam particulari;* cum de jure ei non competeret suspensio interdicti, ut dictum est, nulliter de facto, & contra juris regulas decrevit suspensionem, esto quod præmissa fuisset commissio; quia Reverendus Auditor delegatus excedens formam commissionis procedit ut privatus, & est nullum quidquid effecerit, ut tenet Frances Pastoralis regular. 1. part. clausul. 10 pag. 26. num. 15. eleganter Joan. à S. Sacramento de officio & potest. Prior. claustr. part. 1. illat. 2. & 3.

Quare si delegatus excedat limites suæ delegationis, non est ei obediendum, & potest ab Ordinario puniri, & animadverti, suumque edictum annullari, ut ex Barb. de potest. Episcop. 3. part. alleg. 106. n. 27. & 28. tradit Frances pastoralis Regular. 2. part. cap. 15. n. 3. & multis

tis citatis tenet eleganter Themud. *dec.* 53. & 54. & ita nulla fuere edicta affixa Reverendi Auditoris, de quo *in cap. 1. num. 1. & num. 14.* & ut talia declarata optimo jure in pastoralis decreto ab Illustrissimo Archiepiscopo fuere, ut dictum supra est, ubi ad omnia responsum fuit.

7 Neque obstant in contrarium adducta. Non primum de supersefforia: tum ex dictis *cap. 56. n. 12. & seqq.* tum quia quando haberet locum, non poterat suspendere interdictum jam promulgatum legitimo tempore, quod secum trahebat executionem, quia supersefforia, aut inhibito temporalis afficit actus futuros, sed non præteritos. Lancellot. *de attent. part. 2 cap. 20 in præfatione, num. 12* cum alijs Burat. *dec. 902. num. 5.* quos refert Bicch. *dec. 384 num. 4.* ibi: *Ac inhibito ad formam commissionis à me concessæ afficit actus futuros, non præteritos: & dec. 324. n. 1. ibi: Cum respiciat futura, non autem præterita.*

8 Et meritò, quia dictus stylus secundum eosdem DD. loquitur tantummodo in suspensione futura; hoc enim significat supersefforia: nullibi enim legimus hoc remedium & facultatem præmissam fuisse executioni jam paratam, ut in fortioribus terminis clarè ostenditur *in c. Si quando, de rescriptis, c. Cum teneamur, de præbend.*

9 Repugnat enim naturæ ipsius supersefforiæ, cum detur ad superseffendum, nec ultra quam executione non facta verificari potest; facta quippe executione interdicti per affixionem, quod secum trahebat executionem, cum non subsistat subiectum habile, facultas concedendi supersefforias non extenditur ad executionem præteritam, nec potest retractare interdictum, quod legitimo tempore fuit promulgatum, ut iudicatum fuit in Sacra Rota Romana multoties, prout in his terminis testatur Jacob. Cavaler. *dec. 287.* ubi cum dubitaretur an facultas suspendendi, & superseffendi in commissione operetur executione jam facta, fuit negativè responsum in hæc verba: *Et Domini responderunt negativè.* Et præstat rationem in

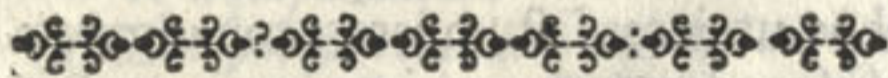
verbis ibi: *Quia non potest supersefferi in executione jam perfecte consummata, ut dictum fuit in Aquiliana ben. f. ij, 28. Maij 1599. coram B. M. Peña.* Et ibi refert multas decisiones, & etiam Marchesan. *de commissionib. appellationum ab executione Brevis, 1. part. §. 2. qui est 19. in ordine, pag. 437* ubi præstat rationem in verbis ibi: *Cum illa operetur suspensio in non revocationem executionis jam factæ, ut fuit dictum in pluribus causis.* Et ibi refert multas decisiones sacre Rotæ Romanæ: & folio 433 & fol. 469 & est decisio 88. n. 5. & 6. post tractatum Positij *de manut.* in qua aliæ plures decisiones etiam recensentur.

Et ideò deficiebat potestas suspendendi & decernendi supersefforiam ad hoc ut interdictum jam promulgatum suspenderetur, quâ interveniente fuit supersefforia & edictum Reverendi Auditoris nullum; nulla enim in jure major nullitas est, quàm defectus potestatis; & quod ultra potestatem fit, nulliter fit. Giurb. *dec. 96 sub n. 10* idem Salgad. à Reverendo Auditore citatus in edicto, de quo *c. 1. n. 14. 4. p. c. 6. n. 3.* & omnia edicta inde sequuta fuerunt nulla, quia dicta nullitas refunditur in sequentia. Giurb. *cons. 9. sub n. 14. in fin.* Guazin. *de defensione reor. p. 2 c. 2. n. 3.*

Ad secundum respondetur negando relaxationem interdicti esse diversam à suspensione illius; idem enim est relaxatio, ac suspensio interdicti, & in jure æquiparantur, ut tradit Barb. *in dict. cap. Dilectis, de appellat. num. 3.* ibi: *Quod inferiores Romano Pontifici interdictum ab ipso Pontifice, vel ab alijs Prælatiis prolatum relaxare non possunt, nec in totum, nec etiam ad tempus suspendere.* Castro Palao *dict. punct. 7. §. 1. n. 1* ibi: *Nam ulla suspensio est interdicti sublatio; & ad hoc allegat multos DD.*

Ad tertium respondetur, non posse relaxari interdictum ad cautelam, ut excommunicatio, quia sic decrevit Greg. X. *in d. c. Præsenti, de sententia excommunicationis, lib. 6.* ex cuius verbis relatis supra n. 4. constat, quod si detur talis relaxatio, omninò sit nulla, ut notat Gloss. *ibi, verb. non habere.* Sic omnes. Gloss. *in d. c.*

d. c. Præsenti, quæ rationem affert, quare Pontifex voluit quod relaxatio interdicti generalis localis non habeat locum, sicut relaxatio excommunicationis; dicendo quod hoc statuit Greg. X. propter communionis periculum in excommunicatione; unde ad aliorum cautelam fit hæc absolutio. At in participatione interdictorum non est tantum periculum, & ideo suspensio, aut relaxatio ad cautelam non habet locum in interdicto, sicut habet in excommunicatione; sed differtur relaxatio interdicti usque ad finem causæ, ut eleganter respondit in hac specie Leand. *tract. 5. de interdict. part. 6. disp. 10. quest. 15. vers. Sed, pag. mibi 420.*

C A P U T L I X.

Utrum Reverendus Auditor virtute commissionis factæ ab Illustrissimo Nuntio cum potestate Legati à latere ante actorum transportationem possit relaxare excommunicationem per edicta promulgatam ab Illustrissimo Archiepiscopo aut Episcopo, à quo appellatum fuit.

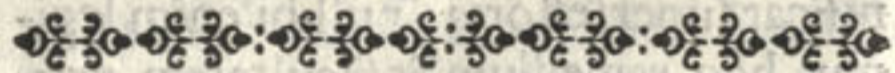
S U M M A R I U M.

- 1 *Relaxatio excommunicationis potest fieri ad cautelam per breve tempus cum reincidentia præstita per excommunicatum cautione de stando juri, & parendo mandatis Ecclesie.*
- 2 *Relaxatio non potest fieri ante actorum transportationem, sed post eam, constituto de appellatione, auditis partibus, causâ cognitâ, parte citatâ, & visis actis.*

QUAMVIS relaxatio excommunicationis possit fieri ad cautelam per breve tempus, cum reincidentia, præstitâ per excommunicatum cautione de stando juri, & parendo mandatis Eccle-

siæ, ex decreto S. Cong. apud Ciarlin. *tom. 2. forens. c. 125. n. 108.* & ex Gloss. *in c. Præsenti, de sent. excom. lib. 6. Pasqualig. de contr. inter Episcop. & Reg. 2. p. q. 16.* cum alijs Alphonsi. de Leon *de censur. resol. 2. n. 786. & seqq.* Salgad. à Reverendo Auditore citatus *part. 2. c. 1. in fine.*

Attamen non potest fieri ante actorum transportationem, sed post eam, constituto sibi de appellatione, auditis partibus, causâ cognitâ, parte citatâ, & visis actis, prout est resolutum per Sac. Congreg. apud Ciarlin. *d. c. 125. n. 106. 107. & 108.* & in Legato à latere idem dicit *cap. 148. n. 35 & 36.* Pasqualig. *de contr. inter Episcop. & Reg. 2. p. q. 16.* & idem decretum Sacræ Congregationis tradit Salgad. à Reverendo Auditore citatus *in suo edicto, de quo c. 1. n. 14. p. 2. c. 1. n. 247 & 2. p. c. 4. n. 209.* Themud. *2. p. in præfat. c. Romana, per tot. §. Sententias de appellat. in 6.* & cum sine his requisitis procederet Reverendus Auditor, licet solum promulgata esset excommunicatio, nec illam etiam ad cautelam relaxare potuerat.

C A P U T L X.

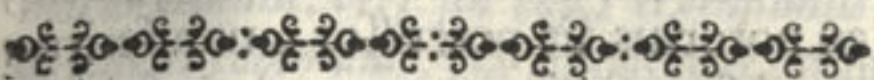
Utrum si Nuntius cum potestate Legati à latere contendat cum Archiepiscopo, aut Episcopo, possit recurri ad Principem, ut cesset competentia inter eos orta?

S U M M A R I U M.

- 1 *Utrum si Nuntius contendat cum Archiepiscopo, possit recurri ad Principem.*

DE hac quæstione agit eleganter in terminis Villaroel. *Govier no Eccles. y pacific. p. 1. q. 4. art. 5. n. 11. & seqq.* ubi multa refert. Beroi. *conf. 56. n. 13. vol. 3.* Thesaur. *dec. 82* Guttier. *pract. q. 34 n. 18. & 22. lib. 1.* Olban. *Lusit. c. 14. n. 144.* Cephal.

Cephal. *conf.* 19. Cabed. *de jure patron.* c. 36. n. 3. Cancer. *var. lib.* 3. c. 14. num. 7. & seqq. Borel. *de prest. Reg. Catholic.* c. 71. n. 58. & 59. textus optimus *in c. Quia à Sancta Romana*, & c. 28. *in ordine*, 63. *dist.*

CAPUT LXI.

Utrum Illustrissimus Archiepiscopus, recognitâ ejus jurisdictione, possit tollere interdictum ab eo promulgatum in defensionem suæ jurisdictionis, in competentia orta inter eum, & Illustrissimum Nuntium cum potestate Legati à latere.

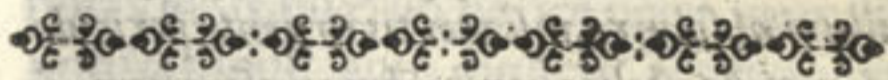
SUMMARIUM.

1. Cum jurisdictione manet illæsa, sequitur tollere interdictum.
2. Interdictum potest tolli ab eo qui illud promulgavit: & quid in interdicto, excommunicatione, aut suspensione juris.

Resolvenda est quæstio affirmativè, quia cum per recognitionem, de qua *in c. 1. num. 16.* jurisdictione Ordinarij maneret illæsa, sequebatur debere tolli interdictum per Illustrissimum Archiepiscopum, ut inquit Ciardin. *forens. contr.* 125. *tom. 2. num. 98.* Valenz. *contra Venetos* 5. *part. num. 52.* & seqq. Sayr. *de censur. lib. 5. c. 15.*

2. Cum enim promulgatum fuit ab Illustrissimo Archiepiscopo, ab ipso tolli licitum erat, *ex c. Per tuas* 40. §. *In Sardinensi*, ubi Gloss. *verb. Nullus*, & *in c. Sacro* 48. *de sent. excom.* cum alijs de quibus Escobar *de utroque foro tom. 2. de confess. sollicit. p. 2. q. 4. §. 1. n. 24. pag. mihi 175.* Leon. *de censur. recoll. 2. n. 786.* & seqq. Ricciul. *de jur. person. c. 66.* Aug. Barb. *in c. Dilectis* 55. *de appell. & de potest. Episcop.* alleg. 39. Fermosin. *latè in c. Pastoralis* 35. *de appell. §. Verùm, q. 1. & seqq.* Suarez *de censur. disp. 38. de interdict. sect. 1. & seqq.*

Prosper Fagn. *in c. Canonum statuta, num. 32. de const. & in c. Ad hæc, n. 22. de relig. domib.* Sayr. *de censur. lib. 5. c. 15. & n. 19.* Castr. Palao *p. 6. de censur. disp. 5. punct. 7. §. 2. & seqq. & disp. 1. punct. 10. & seqq.* Leand. *de censur. tract. 5. de interdict. disp. 10. quæst. 1. & seqq. & de excommunicat. & de censur. disp. 11. q. 5. & seqq. & de suspens. disp. 5. q. 1. & seqq. & disp. 17. §. 1. q. 1. & seqq. & §. 2. & seqq.* qui omnes etiam agunt quid dicendum quando excommunicatio, aut suspensio, aut interdictum est à jure positum, & quis possit absolute, relaxare, suspendere, & tollere: de qua re etiam Const. Archiepiscop. Ulissipon. *lib. 5. tit. 4. & 48.*

CAPUT LXII.

An, & quando sit vitandus Clerici aut Monachi percussor, qui notorius dicitur dum judicialiter denunciatus non est, & qui percussus fuit in competentia defensione formatæ inter Illustrissimum Nuntium cum potestate Legati à latere, & Illustrissimum Archiepiscopum; & à quo possit absolui? Impugnantur etiam errores, qui circa hujusmodi quæstionem in praxi intervenire solent.

SUMMARIUM.

1. Percutiens Clericum vel Monachum incurrit in excommunicationem Canonis.
2. Quid in Tertiarijs, *ibid.*
3. Quando quis dicatur notorius percussor Clerici vel Monachi, ad hoc ut evitetur: & num. 3. & seqq. Explicatur, *ibid.*
4. Per negationem res efficitur dubia.
6. Quando quis excusetur ab hac excommunicatione.
9. Notorium quando dicatur delictum, aut res:

res: & num. 10. & seqq.

25 Quis possit absolvere ab hac excommunicatione.

Potest Papa, ibid.

27 Potest Legatus à latere.

28 Quid in aliis legatis missis, & natis: & num. 29.

30 An possit iudex causæ absolvere.

31 An & quando possit Archiepiscopus, aut Episcopus: & num. 32.

IN hac materia est textus clarus & expressus in c. Si quis suadente, 17. q. 4. cujus verba sunt hæc: Si quis suadente diabolo in clericum vel monachum manus violentas intulerit, anathematis vinculo subiacet, & nullus Episcoporum præsumat illum absolvere, nisi mortis urgente periculo, donec Apostolico conspectui presentetur, & ejus mandatum suscipiat. Hæc sunt formalia verba textus, quem latè explicat, ampliat, limitatque eleganter Aug. Barb. in collect. Layman. in Theolog. mor. lib. 1. tract. 5. p. 2. c. 5. Costa de scient. & ignor. cent. 2. disp. 13. Portel. in dub. reg. verb. Manus violentæ. Cened. collect. 24. Cordeiro de stat. Eccles. p. 1. tract. 2. de privileg. Canon. q. 1. & seqq. Castr. Palao par. 6. de censur. disp. 3. punct. 22. & punct. 23. § 1. & seqq. & d. §. 1. n. 14. ubi etiam an Tertiarij Ordinis Divi Francisci, aut alterius gaudeant privilegio Canonis, & comprehendantur in hoc textu Dian. part. 9. tract. 4. resol. 11. Fragos. de regim. Reip. 2. p. lib. 1. disp. 2. §. 2. num. 41. Bordon. resol. 26. num. 10. Barb. de potest. Episcop. alleg. 12. n. 41. Pontius de matr. lib. 9. cap. 8. n. 6. Frag. Pont. & Barbof. ubi supra, latè Constit. Ulissiponens. Archiepiscopatus lib. 5. tit. 26. § 3.

2 Et quando contingit Monachi, vel Clerici percussio, quæ notoria dicitur, solent personæ aliquæ timorata, præcipuè clerici, vel Parochi, recurrere ad Superiores Ecclesiasticos, ut sibi exponant, an vitare debeant prædictos percussores, qui fortè jam in judicio impetuntur super illo crimine; & ibi agitur an sint denunciandi exco nm in c. r.

3 Certum enim est in jure notorij clerici percussores vitandum esse antequam denunciatus sit, ita disponente extra-

vag. Ad vitanda, edita in Concil. Constantiensi, quam refert post alios & explicat Sayr. de censur. lib. 2. c. 12. n. 6.

Aliqui iudices respondere solent, clerici percussores non esse vitandum, dum eo audito non deciditur in judicio, an notorius sit percussor, ut asseritur quod securè asserunt, quando ipse in judicio negat, vel asserit talem causam intervenisse, quæ eum excusat ab excommunicatione Canonis, d. c. Si quis suadente 17. q. 4. per negationem enim res (inquiunt) efficitur dubia, ex textu in l. 3. C. quibus ad libertat. proclam. Gloss. in c. 1. verb. Conservatores, de offic. deleg. lib. 6. ut tenent illi, quos tacito nomine citat Valle de incant. opusc. 1. sect. 2. c. 16. n. 14. At hoc incivile est; nam per hoc tollitur differentia, quam seriò fecit d. c. ta extravag. Ad vitanda; & non magis vitaretur Monachi ac Clerici percussor notorius, quam alij excommunicati, quod non est dicendum.

Alij autem notitiam habentes vel probationem circumstantiarum percussoris, & credentes eam fuisse notoriam, respondent vitandum esse illum percussores. At hoc etiam tutum non est; nam si apud alios non habeatur pro notorio percussore, hi non eum vitare debent, quia iudex eum notorium percussores existimat; nam ille in prædictis terminis non respondet ut Iudex, sed ut consultor interrogantibus, non enim, ut suppono, adhuc iudicat; si enim iudicaret in actis servata formâ debitâ, tunc quidem cessaret quæstio; nam deinceps vitandus esset percussor, si non ut notorius, saltem ut denunciatus.

Quid ergo in hoc dubio dicendum est? Ego quidem in primis certum credo Iudicem Ecclesiasticum nihil posse discernere tanquam iudex, ut proxime admonui. Tanquam consultor autem ego dicerem ante aliud, quod ut vitetur percussor notorius, non sufficit quod notorius sit, sed requiritur quod sit, vel præsumatur injustus percussor, id est sine legitima causa; nam si causa injusta non sit, veluti quia Clericum, vel Monachum invenit turpiter cum uxore, matre, vel filia conversantem, & ob id percussit,

cussit, cum excommunicationem Canonis non incurrat, juxta textum *in c. 1. de sent. excommunic.* & ibi Barb. *in collect.* vel quia Clericum enormitatibus se immiscentem percussit, juxta textum *in c. Cum non ab homine, vers. fin. cap. Perpendimus, de sent. excommunic.* vel excusetur simili causa, de quibus latè Sayr. *de censur. lib. 3. cap. 27. per tot.* & Barb. *ad collect. dict. cap. Si quis suadente, num. 50. & seqq.*

7 Certum tunc est talem percussorem etiam notorium non esse vitandum, quod expressè cum alijs quos citat scripsit Sayr. *de censur. lib. 2. d. c. 12. n. 18. vers. Secundum.*

8 At asserere non audeo cum Sayr. *d. loco*, requiri quod non solum constet notoriè percussorem esse, sed etiam esse injustum percussorem; sic enim rarissimè esset vitandus percussor, cum raro constet notoriè de non existentia justæ causæ percussoris, neque ulium sit crimen notorium, in quo aliqua excusatio allegari non possit, ut tenet Menoch. *de arbur. cas. 542 num. 26.*

9 Existimo igitur sufficere, quod constet notoriè de percussione; hæc enim præ se fert injustè, & sine causa fuisse factam, nisi positivè constet, saltem probabiliter, justam fuisse, & causam excusantem intervenisse: quod sentire videtur Farin. *in prax. q. 21 num. 51.* defendens notorium dici delictum etiam si non constet de exclusionem qualitatum excusantium.

10 Deinde dicerem, quod si notorius est percussor, neque apparet aliqua excusatio, quæ eum relevet, tunc ab illis vitandus est, qui eum pro notorio clerici vel monachi percussore agnoscunt, & talem esse judicant. Probatur; nam cum sumus in terminis, in quibus non datur, neque dari potest judicis sententia, nulla est causa efficax, quæ operetur, ut apud omnes debeat haberi pro notorio percussore. Quilibet igitur judex est circa vitandum, vel non vitandum talem percussorem, ut propriæ conscientie satisfaciatur.

11 Unusquisque ergo judicare debet, an sibi sit, vel non sit notorius clerici percussor. Pro quo agnoscendo debet ad-

vertere, quod notorium illud dicitur, quod apud majorem partem viciniam, aut collegij, aut oppidi per testes oculos notum est, ut ad propositum cum alijs quos citat, tradit Sayr. *dict. c. 12. num. 19.* & post eum Farin. *in prax. crim. quest. 21. num. 41. 45. & seqq.* Menoch. *de arbitr. cas. 166. n. 8.* At ipse Menoch. *num. 7.* Farin. *n. 48* & in specie Sayr. *dict. num. 19.* cum pluribus quos citant, docent verius esse, non dari certam regulam ad notorium statuendum, sed id pendere ex prudentis judicis arbitrio.

Verùm per hoc difficultas non cessat; nam neque in specie, de qua agimus, judicis arbitrium attenditur, cum ut supra notavimus, quæstio nostra petat quando unusquisque ante judicis sententiam debeat vitare notorium Clerici aut Monachi percussorem. At respondere potest, quod sicuti judicis arbitrio relinquatur, an crimen sit notorium, sic etiam in terminis de quibus agimus, uniuscujusque arbitrio relinquendum est; quilibet enim in proposito judex est ad judicandum, an ipse vitare debeat talem percussorem, & an sibi sit notorius.

Deinde quamvis uniuscujusque arbitrio relinquatur, quisnam in proposito sibi sit notorius clerici percussor, tamen de eo ipso dubitabit, qualiter scilicet arbitrari hoc debeat; cum enim nunquam adeo liberè concedatur arbitrari, ut arbitrium non sit juris regulis metiendum, ut advertunt Mart. *de claus. p. 1. claus. 303.* Farin. *in prax. q. 27. n. 127.* id ipsum quærimus, quando scilicet arbitrari debeamus notorium esse clerici aut Monachi percussorem.

Et certè regulæ, & traditiones DD. de hac re scribentium nec videntur rationabiles, nec practicabiles: sive enim dicamus cum DD. de quibus Farin. *d. q. 21.* notorium delictum illud esse, quod coram toto populo, aut decem fuit commissum, non videtur id tutum; nam hoc esset maximè restringere notorium, potuit enim collegium, sive vicinia constare minori numero personarum: & non videtur dicendum, quod non sit notorium, quod in collegio sive vicinia notum est.

15 Neque etiam videtur dici posse, notorium non esse quod à duobus, vel tribus oculatis testibus, & fide dignis asseritur, si id apud populum divulgatum fuit, & ab eo pro certo, & indubitato habetur.

16 Deinde impracticabiliter traduntur quæ à DD. circa notorium sunt tradita: nam demus quod illud est notorium, quod coram maiori parte populi, sive decem, aut octo gestum est; nonne ego quidem qui privatus sum, & judicare debeo in proposito, an alter sit notorius Clerici aut Monachi percussor, debeo interrogare majorem populi partem, vel illos decem, an coram eis facta sit sacrilega percussio? Minimè quidem; non enim iudex sum: nonne igitur apud illos solum qui viderunt, & sciunt majorem partem populi, aut decem vidisse, notorius percussor habendus erit? Absit. Quid ergo dicendum est.

17 Ego sanè in hac controversia existimo, illum mihi, & cuilibet esse notorium Clerici, vel Monachi percussorem, qui etiam tribus vel duobus videntibus crimen commisit, dummodo publicatum sit, & divulgatum apud populum, sive Parochiam, sive potiùs apud illos, qui notitiam habere solent eorum, quæ in eo loco aguntur, & publica reputantur; ut apud illos pro certo & indubitato habeatur, illum fuisse Clerici, vel Monachi percussorem: ex his enim notorietatem resultare existimo, aliàs enim impossibile ferè est notorium suos producere effectus, præcipuè in proposito, propter difficultates supra proximè consideratas.

18 Illud autem omninò addendum, & advertendum puto, ne aliàs nostra resolutio impracticabilis quoque dicatur, quod scilicet in proposito mihi, & cuilibet erit notorius Clerici aut Monachi percussor ille, de quo ego audierim à duobus fide dignis, illum pro tali haberi à populo, sive ab illis ad quos solet pervenire notitia eorum, quæ publica sunt; nam si ego per hoc crediderim pro certo & indubitato illud verum esse, erit mihi notorius Clerici, vel Monachi percussor, & ut talis vitandus, licèt neque vi-

derim percutere, neque à videntibus audierim, sed ab alijs dicentibus alios vidisse, & proinde divulgatum fuisse, ac pro certo, & indubitato habitum illum esse percussorem Clerici, vel Monachi.

Probat hęc additio, & admonitio; 19 nam aliàs solum videntes, & à pluribus audientes illum fuisse percussorem, vitare tenerentur, quod non videtur dicendum.

Deinde, quia infamia non resultat nisi frequens vox, quæ aliquem de crimine suspectum reddit, apud majorem partem populi viciniae invaluerit. Sayr. de clavi Reg. lib. 12. c. 10. n. 13. Bonac. in Decalog. 2. tom. disp. 10. punct. 5. num. 4. vers. Respondent.

Et tamen ut ego iudicem aliquem infamatum, non requiritur quod audierim à maiori parte populi, vel viciniae, sed sufficiunt duo testes deponentes illum esse infamatum, ut scribit Clar. in pract. § fin. q. 6. n. 12. Leitam de jur. Lusit. tract. 3. q. 9. n. 56.

Per contrarium verò, licèt ego viderim percutientem, & alter etiam viderit, non erit per hoc notorius Clerici vel Monachi percussor, neque eum vitare debeo, nisi hoc publicum sit, & divulgatum apud plures, qui solent agnoscere quæ publica sunt, & hoc habent pro certo, & indubitato; ex hoc enim resultat notorietas non solum ex eo, quod ego viderim, vel etiam alij pauci.

Non igitur requiritur ut existimo quod plures viderint, sed sufficit quod apud plures sit pro certo, & indubitato illum fuisse percussorem: neque etiam quod ego qui dubito, an eum vitare debeam, viderim, aut audierim illum fuisse percussorem Clerici, vel Monachi, & pro tali haberi pro certo, & sine dubio apud plures, ad quos solet pervenire notitia eorum, quæ in illo loco publica sunt.

His enim motus rationabiliter iudicabo, eum esse percussorem notorium, & ut talem vitabo, & sic dubium propositum aliqua novitate componendum existimo.

Quod verò attinet ad absolutionem excommunicationis, textus in dict. c. Si quis